

**BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM BİLGİ DÜZEYLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE AFET GÖNÜLLÜLÜK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ: TEKİRDAĞ
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melisnur NEVRUZ

Afet Yönetimi Anabilim Dalı

Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Meltem GÜRSU

AĞUSTOS 2024

**BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM BİLGİ DÜZEYLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE AFET GÖNÜLLÜK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ: TEKİRDAĞ
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Melisnur NEVRUZ
225325001**

Afet Yönetimi Anabilim Dalı

Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Meltem GÜRSU

AĞUSTOS 2024

Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün 225325001 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Melisnur NEVRUZ, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Afet Gönüllülük Çalışmalarına Etkisi: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Meltem GÜRSU**
Bezmialem Vakıf Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Dr. Öğr. Üyesi Özcan ERDOĞAN**
Bezmialem Vakıf Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi HACER CANATAN
Demirođlu Bilim Üniversitesi

Teslim Tarihi :
Savunma Tarihi : 19 Ağustos 2024

Zafer, “zafer benimdir” diyebilenidir. Başarı ise, “başaracağım” diye başlayarak sonunda “başardım” diyebilenidir.

ÖNSÖZ

Bu araştırma sürecinde, etik prensiplere tam uyum göstermek amacıyla titizlikle çalışılmıştır. Araştırmanın her aşamasında katılımcıların haklarına saygı gösterilmiş, bilgiye erişimde şeffaflık sağlanmış ve veri toplama sürecinde gizlilik ve güvenilirlik esaslarına özen gösterilmiştir. Araştırma sonuçları, objektif bir şekilde sunulmuş ve araştırmanın geçerliliği ile güvenilirliği en üst düzeyde tutulmaya çalışılmıştır. Tüm kaynaklar açık bir şekilde belirtilmiş ve alıntılar doğru bir biçimde yapılmıştır.

Bu tezin tamamlanmasında emeği geçen herkese içten teşekkürlerimi sunarım. İlk olarak, danışmanım Prof. Dr. Meltem GÜRSU'ya sabır, rehberlik ve destekleri için minnettarım. Tez sürecimde desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Özge PASİN'e de ayrıca teşekkür ederim. Bu süreçte tez çalışmalarımızı birlikte yürüttüğümüz, devam etmekte birbirimize güç kaynağı olduğumuz, değerli arkadaşım Sultan ADIN'a, değerli bilgilerini esirgemeyen Ahmet Doğan KUDAY'a ve Yüksek Lisans öğrenimim boyunca her zaman yanımda olan, isimlerini tek tek yazamasam da varlıklarıyla güç veren değerli arkadaşlarıma, her daim yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım. Son olarak, bu çalışmanın başarıyla tamamlanmasında bana ilham veren tüm akademisyenlere, araştırmacılara ve bu çalışmada yer alarak bilgi ve görüşlerini paylaşan Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerine teşekkür ederim.

Ağustos 2024

Melisnur NEVRUZ

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Melisnur NEVRUZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	ii
BEYAN.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vi
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
ÖZET.....	xi
SUMMARY	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1 Afet Kavramı.....	3
2.1.1 Afetlerle İlişkili Kavramlar	4
2.1.1.1 Tehlike.....	4
2.1.1.2 Risk	5
2.1.1.3 Olay	5
2.1.1.4 Acil Durum	5
2.1.2 Afet Türleri, Artan Riskler ve Etkileri	5
2.1.3 Afet Yönetimi.....	6
2.1.3.1 Risk ve Zarar Azaltma Evresi	7
2.1.3.2 Hazırlık Evresi	7
2.1.3.3 Müdahale Evresi.....	8
2.1.3.4 İyileştirme Evresi	8
2.1.4 Türkiye’de Temel Afet Eğitimi ve Üniversiteler	9
2.1.4.1 Deprem Eğitimi	10
2.2 Deprem.....	11
2.2.1 Deprem Bölgeleri ve Fay Hatları	11
2.2.2 Türkiye’nin Deprem Riski ve Etkileri.....	12
2.2.2.1 Deprem Öncesinde Alınması Gereken Önlemler.....	13
2.2.2.2 Deprem Sırasında Yapılması Gerekenler.....	14
2.2.2.3 Deprem Sonrasında Yapılması Gerekenler.....	15
2.3 Gönüllülük	15
2.3.1 Gönüllü Yönetimi	16
2.3.1.1 Gönüllülüğün Kişisel Gelişime Katkıları.....	16
2.3.1.2 Gönüllülerin Motivasyonları	17
2.3.1.3 Gönüllülere Ulaşma	17
2.3.2 Afet Yönetiminde Gönüllülük	18
2.3.2.1 Afet Gönüllülüğü	18
2.3.2.2 Afet Gönüllüsü Seçimi.....	19
2.3.2.3 Gönüllülük ve Üniversite Öğrencileri.....	19

3. GEREÇ VE YÖNTEM	21
3.1 Araştırmanın Amacı ve Şekli	21
3.2 Araştırmanın Soruları ve Hipotezi	21
3.3 Araştırmanın Değişkenleri	23
3.4 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	24
3.5 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	24
3.6 Araştırmaya Dahil Olma ve Dışlanma Kriterleri	24
3.7 Verilerin Toplanması	24
3.8 Veri Toplama Araçları	25
3.8.1 Anket katılımcı bilgi formu.....	25
3.8.2 Deprem bilgi düzeyi ölçeği (DBDÖ)	25
3.8.3 Afet gönüllülük çalışmaları formu (AGÇF).....	26
3.9 Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi.....	27
3.10 Araştırmanın Etik Yönü ve Uygulanması	27
3.11 Araştırmanın Güçlü Yönleri ve Sınırlılıkları	28
4. BULGULAR	29
4.1 Anket Katılımcı Formuna İlişkin Bulgular	29
4.2 Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'na İlişkin Bulgular	31
4.3 Anket Katılımcı Formuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	37
4.4 Afet Gönüllülük Çalışmaları Formuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı.....	43
4.5 Anket Katılımcı Formuna Göre Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'nun Dağılımı	57
5. TARTIŞMA	84
5.1 DBDÖ'nün Anket Katılımcı Formu Özelliklerine İlişkin Tartışma	86
5.2 DBDÖ'nün Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu Özelliklerine İlişkin Tartışma	94
5.3 Anket Katılımcı Formu'nun Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'na İlişkin Tartışma.....	98
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	102
KAYNAKLAR	106
EKLER	116
ÖZGEÇMİŞ	127

KISALTMALAR

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AYP	: Afet Acil Yardım Planı
DBDÖ	: Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1 : Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Dağılımlar	30
Tablo 4.2 : Deprem Yaşama Durumuna İlişkin Dağılımlar	31
Tablo 4.3 : DBDÖ Puan Ortalamalarına İlişkin Dağılımlar	31
Tablo 4.4 : 6 Şubat 2023 Depremlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılma Durumuna İlişkin Bulgular	32
Tablo 4.5 : Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmayı İsteme Durumuna İlişkin Dağılımlar	33
Tablo 4.6 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almak İçin Hangi Yeteneklere Sahip Olduklarını Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar	33
Tablo 4.7 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyebilecek Sebeplere İlişkin Dağılımlar	34
Tablo 4.8 : Gönüllülük Çalışmalarına Katılırken Göz Önünde Bulundurulmuş Faktörlere İlişkin Dağılımlar	35
Tablo 4.9 : Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kaldığını Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar	35
Tablo 4.10 : Afet Gönüllüsü Olmak İçin Ne Tür Kaynaklara İhtiyaç Olduğunu Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar	36
Tablo 4.11 : Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar	36
Tablo 4.12 : Afet Gönüllülük Çalışmalarının Mesleki Kariyere Nasıl Bir Etkisi Olacağını Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar	37
Tablo 4.13 : Cinsiyete Göre DBDÖ'nün Dağılımı	38
Tablo 4.14 : Yaşa Göre DBDÖ'nün Dağılımı	38
Tablo 4.15 : Yaşama Yerine Göre DBDÖ'nün Dağılımı	39
Tablo 4.16 : Kaç Kişilik Bir Ailede Yaşama Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	40
Tablo 4.17 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşama Göre DBDÖ'nün Dağılımı	41
Tablo 4.18 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	41
Tablo 4.19 : Okunulan Bölüme Göre DBDÖ'nün Dağılımı	42
Tablo 4.20 : Kaçınıcı Sınıfta Olma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	42
Tablo 4.21 : Üniversite Okunan Yerde Kalınan Yere Göre DBDÖ'nün Dağılımı ...	43
Tablo 4.22 : Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	44
Tablo 4.23 : Afet Gönüllüsü Olmayı Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	44
Tablo 4.24 : 6 Şubat Depremlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılma Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı	45
Tablo 4.25 : Daha Önce Herhangi Bir Afet Gönüllülük Çalışmasına Katılma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	46

Tablo 4.26 : Afet Alanındaki Gönüllülük Çalışmalarına Katkı Sağlayabileceklerini Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	46
Tablo 4.27 : Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmak İsteme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	47
Tablo 4.28 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almak İçin Hangi Yeteneklere Sahip Olduklarını Düşünme Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı.....	48
Tablo 4.29 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyecek Sebeplere Göre DBDÖ'nün Dağılımı	4
9	
Tablo 4.30 : Gönüllülük Çalışmalarına Katılırken Göz önünde Bulundurulmuş Faktörlere Göre DBDÖ'nün Dağılımı	50
Tablo 4.31 : Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kaldığını Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	51
Tablo 4.32 : Afet Gönüllüsü Olmak İçin Ne Tür Kaynaklara İhtiyaç Olduğunu Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	52
Tablo 4.33 : Üniversitenizde Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı.....	53
Tablo 4.34 : Üniversite Eğitimi Dışında Kendilerini Geliştirmek İçin Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı.....	53
Tablo 4.35 : Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı	54
Tablo 4.36 : Afet Gönüllülük Çalışmalarına Katılmanızda Üniversiteden Alınan Eğitimlerin Etkisi Olduğunu Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı	55
Tablo 4.37 : Afet Gönüllülük Çalışmalarının Mesleki Kariyerlerine Nasıl Bir Etkisi Olacağını Düşünme Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı	56
Tablo 4.38 : Cinsiyetin Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almak İçin Hangi Yeteneklere Sahip Olduğunu Düşünme Durumuna Göre Dağılımı.....	57
Tablo 4.39 : Cinsiyetin Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyecek Sebeplerine Göre Dağılımı.....	58
Tablo 4.40 : Cinsiyetin Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kalındığını Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı	58
Tablo 4.41 : Cinsiyetin Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı.....	59
Tablo 4.42 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı	60
Tablo 4.43 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllüsü Olmayı Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı	60
Tablo 4.44 : Yaşanılan Yerin 6 Şubat 2023 Depremlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılma Durumuna Göre Dağılımı	61
Tablo 4.45 : Yaşanılan Yerin Afet Alanındaki Gönüllülük Çalışmalarına Katkı Sağlayabileceğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı	61
Tablo 4.46 : Yaşanılan Yerin Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyecek Sebeplerine Göre Dağılımı	62
Tablo 4.47 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kalındığını Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı	63
Tablo 4.48 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllüsü Olmak İçin Ne Tür Kaynaklara İhtiyaç Olduğunu Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı.....	63
Tablo 4.49 : Yaşanılan Yerin Üniversitede Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı	64

Tablo 4.50 : Kaç Kişilik Bir Ailede Yaşamının Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı	64
Tablo 4.51 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamının Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı	67
Tablo 4.52 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamının Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı	67
Tablo 4.53 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamının Üniversitedeki Afet Eğitimleri ile ilişkisi	69
Tablo 4.54 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamının Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerekliğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı	69
Tablo 4.55 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı	70
Tablo 4.56 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı	71
Tablo 4.57 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Afet Eğitimleri ile İlişkisi.....	72
Tablo 4.58 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerekliğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı	73
Tablo 4.59 : Okunulan Bölümün Afet Gönüllülüğü verileri ile ilişkisi	74
Tablo 4.60 : Okunulan Bölümün Üniversitede Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı	77
Tablo 4.61 : Kaçınıcı Sınıfta Olmanın Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı	78
Tablo 4.62 : Kaçınıcı Sınıfta Olmanın Afetlerle İlgili Eğitim Süreci ile ilişkisi.....	80
Tablo 4.63 : Üniversite Okunan Yerde Kalınan Yerin Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı	81
Tablo 4.64 : Üniversite Okunan Yerde Kalınan Yerin Üniversitede Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı	83
Tablo 6.1 : Hipotez Test Sonuçlarına İlişkin Sonuçlar.....	103

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1	: Makul bir Havuç Diyagramına Göre Farklı 3 Risk Seviyesi.....	3
Şekil 2.2	: Doğal Afetlerin Oluşum Mekanizması	4
Şekil 2.3	: Afet Yönetim Döngüsü	7
Şekil 2.4	: Anadolu Levhası ve Etkileyen Kuvvetler	14
Şekil 2.5	: Kuzey Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Anadolu Fay Hatları	15
Şekil 2.6	: Türkiye Deprem Tehlike Haritası	15

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE AFET GÖNÜLLÜLÜK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ: TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu araştırmada, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve bu bilgi düzeyinin afet gönüllülük çalışmalarına katkılarını değerlendirmek amaçlanmaktadır. Afetler, toplumsal yaşamı olumsuz etkileyen ve acil müdahale gerektiren olaylardır. Depremler, en yıkıcı doğal afetlerden biri olarak büyük can ve mal kayıplarına yol açmaktadır. Bu tür olaylarda, hızlı ve etkili bir müdahale hayati öneme sahiptir ve bu noktada afet gönüllüleri devreye girer. Afet gönüllüleri, afet anında ve sonrasında profesyonel ekiplerle iş birliği yaparak, hayat kurtarma ve yaralıları tedavi etme gibi kritik görevlerde bulunurlar. Gönüllülerin etkinliğini artıran temel unsur, afet öncesinde aldıkları eğitim ve bilgi düzeyidir. Deprem gibi sıkça karşılaşılan doğal afetlere yönelik bilgi sahibi olmak, gönüllülerin etkinliğini ve müdahale kapasitesini artırır.

Bu çalışmada, öğrencilerin deprem bilgi düzeyleri ve bu deprem bilgi düzeyinin gönüllülük çalışmalarına olan etkilerini değerlendirmek amacıyla anket formları ve ölçek kullanılacaktır. Çalışmanın evrenini, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde bulunan toplam 1200 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçimi için minimum 275 öğrenci belirlenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni, öğrencilerin deprem bilgi düzeyleridir. Bağımsız değişkenler ise öğrencilerin sosyodemografik bilgileri ve afet gönüllülük çalışmalarındaki katılım düzeyleridir.

Veri toplama aracı olarak, anekt katılımcı formu, deprem bilgi düzeyi ölçeği ve afet gönüllülük çalışmalarını değerlendirme formu kullanılacaktır. Bu ölçek, öğrencilerin deprem bilgi düzeyini değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Toplanan veriler, istatistiksel analiz için SPSS yazılımı kullanılarak incelenecektir. Bu veriler, öğrencilerin deprem bilgi düzeylerinin gönüllülük çalışmalarına olan etkilerini ve ilişkilerini ortaya koymak için kullanılacaktır. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerini ve afet gönüllülüğü ile olan ilişkisini inceleyerek, olası eksikliklerin tespit edilmesine ve bu konuda yapılacak eğitimlerin yönlendirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, araştırmanın bulguları, üniversite öğrencilerinin afet bilinci ve gönüllülük faaliyetlerine katılım oranlarını artırmada yol gösterici olacak ve genel olarak afet yönetimine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Afet, Gönüllülük.

**EVALUATION OF EARTHQUAKE KNOWLEDGE LEVELS OF HEALTH
SCIENCES STUDENTS AND ITS EFFECT ON DISASTER
VOLUNTEERING WORKS: TEKİRDAĞ NAMİK KEMAL UNIVERSITY
EXAMPLE**

SUMMARY

In this study, it is aimed to evaluate the earthquake knowledge level of Tekirdağ Namik Kemal University Faculty of Health Sciences students and the contribution of this knowledge level to disaster volunteering activities. Disasters are events that negatively affect social life and require urgent intervention. Earthquakes, as one of the most destructive natural disasters, cause great loss of life and property. In such events, a fast and effective response is of vital importance, and this is where disaster volunteers come into play. Disaster volunteers perform critical tasks such as saving lives and treating the injured by cooperating with professional teams during and after the disaster. The main factor that increases the effectiveness of volunteers is the level of training and knowledge they receive before the disaster. Having knowledge about frequently encountered natural disasters such as earthquakes increases the effectiveness and response capacity of volunteers.

In this study, questionnaire forms and a scale will be used to evaluate the earthquake knowledge level of students and the effects of this knowledge level on volunteering activities. The population of the study consists of a total of 1200 students in Tekirdağ Namik Kemal University Faculty of Health Sciences. A minimum of 275 students were determined for sample selection. The dependent variable of the study is the earthquake knowledge level of the students. The independent variables are the sociodemographic information of the students and their level of participation in volunteering activities.

Questionnaire form and scales including earthquake knowledge level and disaster volunteering activities evaluation form will be used as data collection tools. These scales were designed to assess the earthquake knowledge level of the students. The collected data will be analyzed using SPSS software for statistical analysis. These data will be used to reveal the effects and relationships of students' earthquake knowledge levels on volunteering activities. The results of the study aim to contribute to the identification of possible deficiencies and the guidance of trainings to be conducted on this subject by examining the students' level of knowledge about earthquake and its relationship with disaster volunteering. In this context, the findings of the study will provide guidance in increasing the participation rates of university students in disaster awareness and volunteering activities and will contribute to disaster management in general.

Keywords: Earthquake, Disaster, Volunteering

1. GİRİŞ

Afetler, doğa ya da insan kaynaklı olarak meydana gelen ve toplumsal yaşamı olumsuz etkileyen olaylardır. Deprem, sel, yangın gibi doğa kaynaklı afetler; savaş, terör saldırıları gibi insan kaynaklı afetler, toplulukların yaşamlarını aniden ve ciddi şekilde kesintiye uğratar. Afetlerin yıkıcı etkileri, can kaybı, yaralanmalar, mal kaybı ve altyapı hasarları şeklinde kendini gösterir [1].

Afet yönetimi, afetlerin olası zararlarını en aza indirmek için yapılan sistematik çalışmaların bütünüdür. Etkili bir afet yönetimi, afet öncesi, sırası ve sonrasında yapılacak hazırlık, müdahale ve iyileştirme faaliyetlerini içerir [2]. Afet öncesinde, risklerin belirlenmesi ve bu risklere karşı önlemler alınması; afet sırasında, hızlı ve etkili müdahale edilmesi; afet sonrasında ise, toparlanma ve yeniden inşa süreçlerinin planlanması büyük önem taşır. Topluma hizmet vermek üzere yetişen üniversite öğrencileri, bu bağlamda önemli bir potansiyele sahiptir. Üniversite öğrencilerinin afet gönüllüsü olarak bu çalışmalara katılmaları hem sonrasında profesyonel ekiplerin yükünü hafifletir hem de topluma hızlı ve etkili bir şekilde yardım ulaştırılmasını sağlar [3].

Afet gönüllülüğünün önemi, afet sonrası yardım ve kurtarma çalışmalarında sağladığı katkılarla belirginleşir. Öğrencilerin afet gönüllüsü olarak topluma katkısı sağlayabilmesi konusu aynı zamanda öğrencilerin yıkıcı etkisi en yüksek olan deprem bilgi düzeyleri konusunu gündeme getirir [4].

Literatür incelendiğinde, deprem bilgi düzeyi ve gönüllülük çalışmaları ile ilgili birçok çalışma mevcut olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin gönüllülük çalışmalarına etkisini de kapsayacak şekilde kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır [5].

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ile yaptıkları gönüllülük çalışmaları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bu sayede, öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerinin gönüllülük

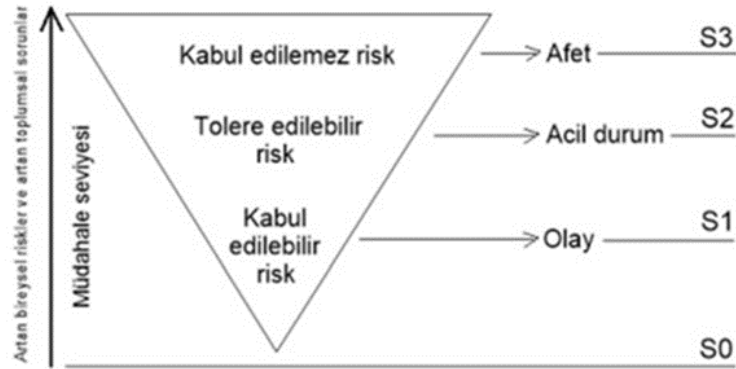
faaliyetlerine olan etkilerini belirlemek ve bu konuda yapılacak eğitimlerin yönlendirilmesine katkı sağlamak hedeflenmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın bulguları, üniversite öğrencilerinin afet bilinci ve gönüllülük faaliyetlerine katılım oranlarını artırmada yol gösterici olacak ve genel olarak afet yönetimine de katkı sağlayacaktır.

2. GENEL BİLGİLER

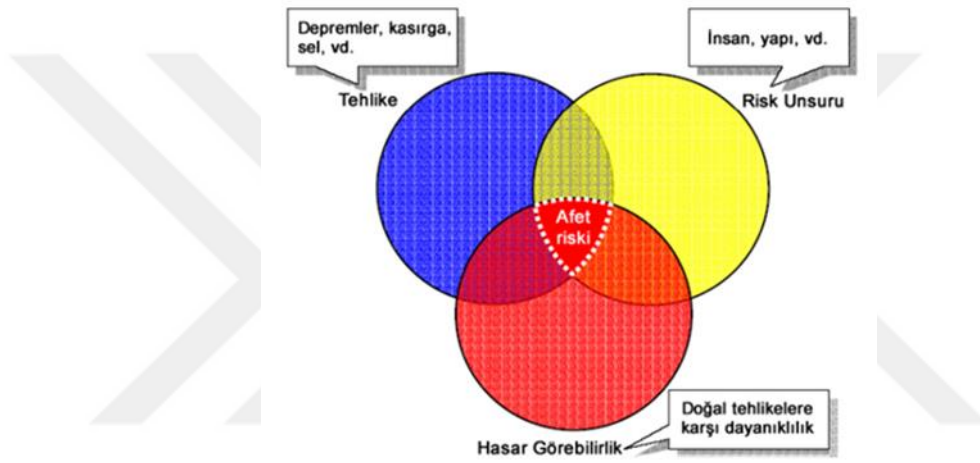
2.1 Afet Kavramı

Afetler en genel tanımıyla; yerel imkanlarla sınırlandırılmayan, can ve mal kaybına sebep olan, insanların yaşantısını ve çevresindekileri olumsuz yönde etkileyen doğa, insan ve teknoloji kaynaklı olayların sonucudur [6]. Olay ise, beklenmedik bir şekilde ani gelişen ve normal yaşam akışını bozan durumlardır. Bu olaylar küçük çaplı ve sınırlı etkilerde olabilir. Olayların daha geniş bir alana yayılması, can ve mal kaybına neden olması ve yerel kaynaklarla üstesinden gelinememesi durumunda acil durum ortaya çıkar [7]. Acil durumlar, olaylara göre daha büyük çaplıdır ve toplumun normal işleyişini önemli ölçüde etkiler. Her afet bir olaydır ancak her olay bir afet değildir (Şekil 2.1). Bir olayın “afet” haline dönüşmesinde etkili başlıca faktörler olayın büyüklüğü ve şiddeti, gerçekleştiği bölgenin fiziksel ve demografik özellikleri ile toplumların gelişmişlik düzeyi, nüfus yoğunluğu ve hazırlılık düzeyleridir [8]. Bu etkiler arasında insan kaynaklı faktörlerin ön planda olduğu gözlemlenmekte olup bunların afetler öncesinde alacağımız önlemler ve yapacağımız hazırlıklarla aza indirgenip zarar görülebilirliğin azaltılması mümkündür. Afetlerin zamanı ve yeri belirlenebilir olmadığından afet öncesi hazırlıklar bu sürecin en az zararla atlatılmasında büyük önem taşımaktadır [9].

Şekil 2.1 : Makul bir Havuç Diyagramına göre farklı 3 risk seviyesi (S1, S2, S3) ve bu seviyelere göre olay, acil durum ve afet yönetimi aşamaları [10]

Afetler, birçok farklı etkenin bir araya gelmesiyle meydana gelir. Bu etkenler arasında, tehlike ve risk öne çıkmaktadır. Tehlike, deprem, sel, kasırga gibi doğal olaylar yanında yangın, kimyasal kaza gibi insan kaynaklı olayları içerir. Risk ise, sadece tehlikenin varlığından ibaret değildir [11]. Tehlikeli bir durumun can, mal, çevre gibi değerleri etkilemesi durumudur. Kısacası, tehlike, bir afetin potansiyel tehdididir; risk ise tehlikenin gerçekleşmesi ve değerlere zarar verme olasılığıdır (Şekil 2.2). Afetleri önlemek veya en az zararla atlatabilmek için, tehlikeleri belirlemek ve analiz etmek, riskleri değerlendirmek, gerekli önlemleri almak ve risk azaltma çalışmaları yürütmek önemlidir [12].

Şekil 2.2. Doğal Afetlerin Oluşum Mekanizması [12]

2.1.1 Afetlerle İlişkili Kavramlar

2.1.1.1 Tehlike

Tehlike, belirli bir zaman veya coğrafyada ortaya çıkan ve yaşamı tehdit eden bir olay veya olgudur. Bu olaylar, toplumların sosyoekonomik düzenini ve etkinliklerini, doğal çevreyi ve doğal, tarihi ve kültürel kaynakları zarara uğratma potansiyeline sahiptir [13]. Doğa, teknolojik veya insan kaynaklı olabilen tehlikeler, fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplara neden olabilir. Tehlikeli durumların, yaşamı, mal varlığını ve çevreyi etkileyecek şekilde bir etkileşime girmesi gerekir. Bu etkileşim sonucunda gerçekleşmesi muhtemel olan can kaybı,

maddi hasar, çevresel zararlar gibi çeşitli kayıplar, tehlikenin etkisini ve ciddiyetini yansıtabilir [14].

2.1.1.2 Risk

Risk, belirli koşullar altında bir olayın can, mal, ekonomik ve çevresel değerlerin kaybına neden olma olasılığını ifade eder [15]. Başka bir deyişle, risk, bir tehlikenin hasara yol açma olasılığıdır. Hasar görülebilirlik ise, tehlikeden etkilenebilecek can, mal, ekonomik ve çevresel değerlerin hassasiyetidir [16].

2.1.1.3 Olay

Küçük çaplı acil durumlar, etkilenen bölgedeki normal yaşam ve işleyişi önemli ölçüde bozmayan, yerel yetkililer ve ilk müdahale ekipleri tarafından hızlı ve etkin bir şekilde kontrol altına alınabilen olaylardır. Olaylar, acil durumların ve afetlerin ön aşamaları olarak görülebilir. Olaylara zamanında ve doğru müdahale edilmesi, acil durumların ve afetlerin boyutlarının küçülmesine katkıda bulunabilir. Bu tür acil durumlarda, Afet Acil Yardım Planı'nın (AYP) tüm hizmetleri aktif olarak kullanılmayabilir. Müdahale, yerel yetkililer ve ilk müdahale ekipleri tarafından standart operasyon prosedürleri ve kontrol listeleri kullanılarak gerçekleştirilebilir. AYP, bu tür acil durumlarda koordinasyon ve bilgi paylaşımı için bir çerçeve sağlayabilir ve yerel yetkililer ve ilk müdahale ekiplerine gerekli rehberlik ve araçları sunabilir [7].

2.1.1.4 Acil Durum

Acil durumlar, beklenmedik ve ani bir şekilde ortaya çıkan, kurtarma veya yardıma ihtiyaç duyulan olaylardır. Bu olaylar, öngörülemeyen ve beklenmeyen bir durumun oluşmasıyla meydana geldiği için acil müdahaleyi gerektiren bir kriz ortamı oluşturabilir [8].

2.1.2 Afet Türleri, Artan Riskler ve Etkileri

Afetler doğa ve insan kaynaklı olmak üzere iki ana gruba ayrılır [17]. Deprem, sel, fırtına, yangın, toprak kayması gibi olaylar birer doğa olayı olup bu doğa olayları insanları etkilediğinde afete dönüşebilirler. Uygun önlemler alınıp riskler en aza indirildiğinde, doğa olaylarının insanları etkileme ve felakete dönüşme olasılığı azalır [7]. İnsan kaynaklı afetlere örnek olarak siyasi ve diplomatik krizler, göç,

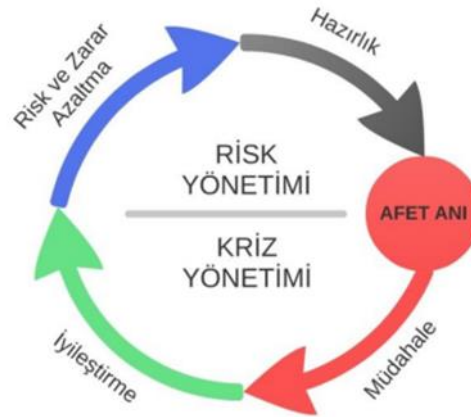
açlık, kuraklık, terör eylemleri, savaşlar, nükleer, biyolojik ve kimyasal kazalar, taşımacılık kazaları, endüstriyel kazalar ve göçler verilebilir [18].

Ülkemiz, aktif fay hatları ve çeşitli jeolojik oluşumlar nedeniyle afet riskleri ile karşı karşıya olup doğa kaynaklı afetler arasında Türkiye’yi en çok etkileyen ve can kaybına yol açan olay depremlerdir [19].

2.1.3 Afet Yönetimi

Afet yönetimi, afetlerin neden olduğu zararları azaltmak için devlet, sivil toplum kuruluşları ve gönüllülerin birlikte çalıştığı bir süreçtir. Bu süreç, toplumun tüm bireylerini kapsayacak şekilde planlanır, yönlendirilir, desteklenir ve koordine edilir [20]. Bu süreçte, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, kurumsal alt yapıların oluşturulması ve güncellenmesi, mevcut kaynakların etkin bir şekilde yönetilmesi önemlidir. Bu sayede, afet durumlarında hızlı ve etkili bir müdahale ile olası zararların minimize edilmesi hedeflenir [21].

Afet yönetimi, risk yönetimi ve kriz yönetimi olmak üzere tamamlayıcı iki aşamadan oluşmaktadır. Risk yönetimi ile afetlerin önceden engellenmesi ve hazırlık yapılması sağlanırken, kriz yönetimi ile afetlerin etkileriyle başa çıkılması ve iyileşme sürecinin yönetilmesi hedeflenir [22] (Şekil 2.3.).

Şekil 2.3. Afet Yönetimi Döngüsü [22]

Afet yönetimi döngüsü, risk ve zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme olmak üzere dört evreden oluşan dinamik bir süreçtir. Bu aşamalar birbirini tamamlayarak afetlere karşı dirençli ve sürdürülebilir bir toplum inşa etmeyi amaçlar. Risk ve zarar azaltma evresinde potansiyel afet riskleri tespit edilir, etkileri

değerlendirilir ve önleyici tedbirler alınır. Fiziki altyapının güçlendirilmesi, yerleşim alanlarının planlanması ve kentsel dönüşüm gibi çalışmalarla riskler minimize edilir. Toplumsal bilinçlendirme ve eğitim yoluyla da afet farkındalığı artırılır [23].

Hazırlık evresinde olası afetlere karşı planlar ve prosedürler hazırlanır. Acil durum ekipleri eğitilir, tatbikatlar düzenlenir, erzak ve malzemeler depolanır, iletişim ve koordinasyon sistemleri kurulur. Müdahale evresinde afet meydana geldiğinde acil durum planları devreye sokulur. Arama-kurtarma çalışmaları başlatılır, yaralılara tıbbi yardım ulaştırılır, temel ihtiyaçlar karşılanır, altyapı hasarları onarılmaya başlanır ve güvenlik ve düzen sağlanır. İyileştirme evresinde ise afetin yarattığı hasarlar ve kayıplar değerlendirilir, kalıcı çözümler üretilir. Altyapı ve konutlar daha sağlam bir şekilde yeniden inşa edilir [24].

2.1.3.1 Risk ve Zarar Azaltma Evresi

Afetlerin yıkıcı etkilerinden korunmak için hayati önem taşıyan afet riskinin azaltılması çalışmalarını kapsayan evredir [25]. Risk ve zarar azaltma çalışmaları, sadece anlık tehlikelerle mücadele etmekle kalmamalı, aynı zamanda gelecekteki afet risklerini de göz önünde bulundurarak sürdürülebilir çözümler üretmelidir. Bu çalışmalar can ve mal kayıplarını azaltmanın yanı sıra toplumların afetlere karşı daha dirençli hale gelmesine de katkıda bulunur. Bu evre, iyileştirme ve yeniden inşa çalışmalarıyla birlikte afet olmadan önce başlar ve yeni bir afet olana kadar devam eder [25].

Afetlere karşı güçlü bir kalkan oluşturmak için risklerin tespiti ve değerlendirilmesi, yasal düzenlemelerin yapılması, tehlike haritalarının hazırlanması ve mühendislik tedbirlerinin uygulanması gibi adımlar izlenmelidir. Devlet, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve halk gibi tüm paydaşların iş birliği yapması, bilimsel araştırmalardan ve yeni afet deneyimlerinden elde edilen bilgiler ışığında bu çalışmalar sürekli hale getirilmelidir. Ayrıca eğitim ve farkındalık çalışmalarıyla da afet bilincini arttırmak önemlidir [26].

2.1.3.2 Hazırlık Evresi

Yerleşim merkezlerinde afet oluşmadan önce, risk analizi ve zarar azaltma çalışmalarının sonuçlarına dayanarak olası afet sonuçlarını belirleyerek acil eylem planlarının hazırlanmasını içeren evredir [27]. Bu aşamada risklerin belirlenmesi,

planlama ve hazırlık yapılması, önleyici tedbirlerin alınması ve koruma faaliyetlerinin yürütülmesi gibi faaliyetler yer alır [28]. Erken uyarı sistemlerinin işlevselliğinin kontrol edilmesi, yönetilmesi ve değişen şartlara uygun olarak güncellenmesi afete müdahale ve ilk yardım aşamalarında kullanılacak malzemelerin bulunacağı bölge teçhizat merkezlerinin kurulması ve kritik ihtiyaç malzemelerinin depolanması çalışmaları, toplanma noktalarının belirlenmesi, il düzeyindeki müdahale planlarının oluşturulması ve değişen koşullara uygun olarak güncellenmesi, afete müdahale ve ilk yardım aşamalarında kullanılacak malzemelerin bulunacağı bölge teçhizat merkezlerinin kurulması ve kritik ihtiyaç malzemelerinin depolanması çalışmaları, arama-kurtarma faaliyetlerinin düzenlenmesi, geliştirilmesi, eğitimi ve yaygınlaştırılması da bu sürecin içinde yer almaktadır [29].

2.1.3.3 Müdahale Evresi

Müdahale aşaması, afet sonrası toparlanmanın ilk adımıdır. Afetin hemen ardından başlayarak, afet türü, büyüklüğü ve meydana geldiği alanın özelliklerine göre en fazla 2 ay süren yoğun faaliyetler zinciri hayata geçirilir [30]. Afet anında, mümkün olan en kısa sürede müdahale edilir. Arama-kurtarma ekipleri afetzedelerin yerini tespit edip kurtarma operasyonlarını gerçekleştirirken, yaralılar ilk yardım ile tedavi edilir ve afetzedelerin gıda, barınma, ilaç ve güvenlik gibi temel ihtiyaçları karşılanır [31]. Ayrıca, psikolojik destek ve travma sonrası stres bozukluğu gibi ruhsal sorunları önlemek için çalışmalar yapılır. Afetin neden olduğu hasarlar detaylı bir şekilde belirlenir. Bu süreçte tüm kurum ve paydaşların görev ve sorumluluklarının net bir şekilde belirlenmesi ve uyum içinde çalışması, bilgi akışı ve iletişimin en üst düzeyde tutulması, karar alma ve uygulama süreçlerinin hızlı ve etkin olması gereklidir [32].

2.1.3.4 İyileştirme Evresi

Afetin yıkıcı etkilerinin ardından toplumun yeniden ayağa kalkması ve normal yaşama dönmesi için yapılan çalışmaları kapsayan aşama olup uzun vadeli bir süreçtir [33]. Afetzedelerin gıda, barınma, su, sağlık ve hijyen gibi temel ihtiyaçları karşılanır. Hasar gören altyapı tesisleri (yollar, elektrik, su, telekomünikasyon) onarılır veya yeniden inşa edilir. Kalıcı konut alanları planlanır ve inşa edilir. Afet bölgesindeki ekonomik faaliyetlerin yeniden canlandırılması için çalışmalar yapılır.

Afetzedelere psikolojik ve sosyal destek sağlanır. Özellikle çocuklara yönelik özel programlar uygulanır [34].

Afet nedeniyle eğitim faaliyetleri aksayan bölgelere geçici eğitim altyapısı sağlanıp, kalıcı eğitim tesislerinin yeniden inşasına başlanır. Devlet kurumları, sivil toplum kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve yerel halk bu süreçte koordinasyon içinde olmalıdır [35].

2009 yılında kurulan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), ülkemizde afet öncesi hazırlık ve zarar azaltma, afet sırasında müdahale ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmalarının yönetim ve koordinasyonunu üstlenmiştir. Kurumun temel görev ve amacı, ülkenin afetlere karşı daha hazırlıklı olmasını sağlamak ve afetlerin etkilerini en aza indirmektir [36].

Afet öncesi, afetlerin yıkıcı etkilerini en aza indirmenin önemli bir yoludur. Risk değerlendirmesi, önleyici tedbirler, afet bilinci ve risk azaltma çalışmaları gibi faaliyetlerle toplumlar, afetlere karşı daha dirençli hale getirilebilir [37].

Afet anı, hızlı ve doğru müdahalenin kritik olduğu bir dönemdir. Bu aşamadaki etkili koordinasyon ve iş birliği, can kayıplarını önleme, yaşam kurtarma ve afetzedelerin temel ihtiyaçlarını karşılama açısından büyük öneme sahiptir [38].

Afet sonrası, iyileşme süreci uzun vadeli bir çabadır ve toplumun tüm kesimlerinin iş birliğini gerektirir. Bu süreçte devlet, sivil toplum kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve özel sektör bir araya gelerek afetten etkilenen bireylerin normal yaşamlarına dönmesini ve daha güvenli bir geleceğe ulaşmasını sağlayabilir [39].

2.1.4 Türkiye’de Temel Afet Eğitimi ve Üniversiteler

Afetlerin yıkıcı etkilerinin boyutunu ve zararların büyüklüğünü belirleyen en temel etken, toplumda afet bilinci, bilgi ve eğitim yetersizliğidir. Yaşadıkları bölgenin potansiyel afet tehlikelerinden haberdar olmayan ve bu tehlikelere karşı nasıl korunacaklarını bilmeyen topluluklar, afetlerle karşılaştıklarında büyük kayıplar ve zararlarla karşı karşıya kalmaktadır [40].

Afet yönetiminin etkin bir şekilde uygulanması, sadece yetkililerin bilgili ve becerikli olmasını değil, aynı zamanda halkın da afet bilincine sahip olmasını ve afet olgusunun farkında olmasını gerektirir. Bu farkındalığın oluşturulması için toplumun her kesiminin eğitim süreçlerine dahil edilmesi ve afetlerden korunma kültürünün geliştirilmesi için çaba gösterilmesi büyük bir gerekliliktir [40].

Afetlerin türleri, etkileri ve riskleri hakkında bilgi sahibi olmak, bireylere ve toplumlara afetlere karşı hazırlıklı olma ve acil durum planları oluşturma becerilerini kazandırır, afet sırasında doğru ve güvenli davranma yeteneğini geliştirir ve afet sonrasındaki iyileşme sürecine aktif katılımı teşvik eder [41].

Afetlerle ilgili eğitim her yaş grubundan insanlara sunulmalı ve yaşam boyu öğrenme anlayışı benimsenmelidir [42]. Bu eğitim programları, afetlerin çeşitliliğini ve güncel tehlikeleri kapsayacak şekilde tasarlanmalı, farklı uzmanların katılımıyla interaktif ve pratik öğrenmeyi teşvik eden yöntemler tercih edilmelidir. Uzaktan eğitim ve sanal gerçeklik gibi yeni öğrenme ortamları oluşturulmalıdır [43].

Üniversite düzeyinde sunulan afet eğitimi öncelikle afetlerin çeşitleri, etkileri ve riskleri konusunda bilgi sahibi ve bilinçli bireylerin yetişmesini hedefler [44]. Ayrıca, afet yönetimi, acil durum müdahalesi ve afet sonrası iyileşme gibi alanlarda uzmanlaşmış insan kaynağı yetiştirerek daha etkili bir afet müdahalesi sağlar. Ayrıca konu ile ilgili yeni yöntemlerin ve teknolojilerin geliştirilmesini teşvik eder. [45].

Üniversiteler, afetlerle ilgili araştırma ve eğitim enstitüsü olarak, politika önerileri sunarak yerel toplulukların yeniden yapılanma sürecine dahil olma ve kamu rolü üstlenme gibi birçok alanda önemli katkılar sağlayabilirler [46].

Afet eğitimlerinin etkinliği ve verimliliği büyük önem taşımaktadır. Sistematik bir şekilde tabana yayılmış bir eğitim yaklaşımı benimsenmeli, her yaştaki bireye düzenli ve doğru bir çerçevede eğitim verilmeli, sivil toplum kuruluşları (STK) da eğitimin bir parçası olmalıdır [47].

Türkiye'de afet bilincini geliştirmek için çeşitli eğitim programları ve faaliyetler yürütülmektedir: Temel afet eğitimleri, kurum içi eğitimler, tatbikatlar, seminerler, sunumlar [4].

2.1.4.1 Deprem Eğitimi

Deprem eğitimi, yer kürenin jeolojik yapısı, deprem öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gerekenleri kapsayan, okullarda formal eğitim, çalışanlara hizmet içi eğitim ve halka etkinlikler aracılığıyla informal olarak uygulanan kapsamlı bir süreçtir. Formal eğitim, okullarda müfredata dahil edilmiş dersler ve uygulamalı eğitimler aracılığıyla verilir. Hizmet içi eğitim, çalışanlara işyerlerinde deprem anında ve sonrasında yapılması gerekenleri öğretmek için düzenlenir. İnfomal

eğitim ise seminerler, konferanslar, atölyeler, broşürler ve afişler gibi çeşitli araçlar kullanılarak halka açık şekilde sunulan eğitim modelidir [4].

Deprem eğitiminde deprem öncesinde yapılması gereken bina seçimi ve zemin araştırması gibi konularda bilgi verilir. Yapısal ve yapısal olmayan riskleri ortadan kaldırılma metotları, deprem esnasında hayatta kalma şansını artırmak için doğru davranışlar, bina içerisinde yapılmaması gerekenler ve acil durum planları gibi konular, deprem sonrasında kapalı alanda, açık alanda veya enkaz altında uygun davranış modelleri yer alır. Gönüllüler, eğitim programlarında aktif rol alarak, farkındalık çalışmaları yürüterek ve afet alanında destek sağlayarak sürece katkıda bulunurlar [48].

2.2 Deprem

Yer kabuğunda meydana gelen ve yeryüzünde büyük değişimlere yol açabilen kısa süreli sarsıntılara deprem denir. Bu sarsıntılar, yer kabuğunu oluşturan levhaların fay hatları boyunca aniden kayması sonucu oluşur. Bu ani kayma, yer kabuğunda sismik dalgalar olarak adlandırılan enerji dalgalarının oluşmasına neden olur. Bu dalgalar yeryüzüne ulaştığında ise deprem olarak hissedilir [49].

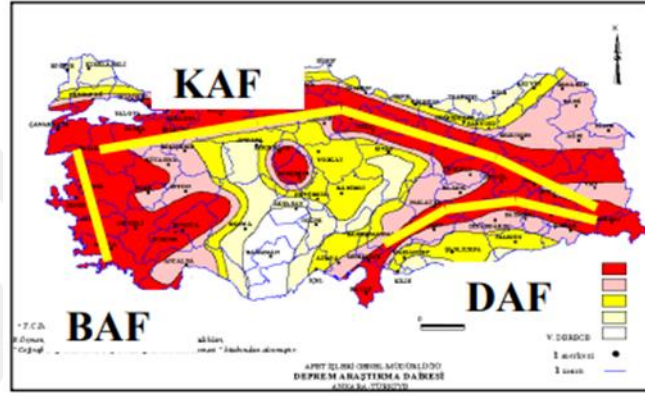
2.2.1 Deprem Bölgeleri ve Fay Hatları

Türkiye, dünyanın en aktif deprem kuşaklarından biri olan Alp-Himalaya deprem kuşağında yer alır. Türkiye'deki fay hatları, levha hareketleri ve jeolojik oluşumlar Şekil 2.4.de gösterilmiştir [50].

Şekil 2.4. Anadolu Levhası ve Etkileyen Kuvvetler [51]

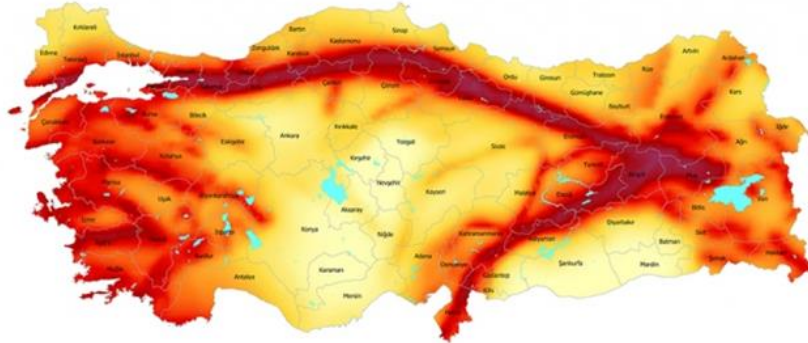
Ülkemizde üç ana fay hattı bulunmaktadır. Bunlar; Kuzey Anadolu Fay hattı (KAF), Doğu Anadolu Fay hattı (DAF) ve Batı Anadolu Fay hattı (BAF)[52]. Karadeniz'in kuzeyinden başlayıp Marmara Denizi'ne kadar uzanan KAF Türkiye'nin en aktif ve yıkıcı depremlerinden bazılarını üretmektedir. 1999 Gölçük ve 1999 Düzce depremleri bu fay hattı üzerinde meydana gelmiştir. Doğu Anadolu Bölgesi'ni kuzeyden güneye kat eden DAF, Erzincan ve Van depremleri gibi büyük felaketlere yol açmıştır. Ege Bölgesi'nin kuzeyinden başlayarak, Akdeniz Bölgesi'ne doğru uzanan BAF Türkiye'nin batısında depremlere yol açmaktadır. Gediz depremleri bu fay hattı üzerinde meydana gelmiştir [51].

Şekil 2.5. Kuzey Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Anadolu Fay Hatları [51]

2.2.2 Türkiye'nin Deprem Riski ve Etkileri

Türkiye, coğrafi konumu ve jeolojik yapısı gereği yüksek deprem riski taşıyan, 45 ili ve 110 ilçesi fay hatları üzerinde konumlanan bir ülkedir (Şekil 2.6) [53].

Şekil 2.6. Türkiye Deprem Tehlike Haritası [53]

Ülkemizin topraklarının %92'si ve nüfusunun %95'i deprem riski altındadır. Ülke topraklarının yaklaşık %44'ü "çok tehlikeli" olarak sınıflandırılan deprem bölgelerinde yer almaktadır. Bu durum, nüfusun %60'ının bu bölgelerde yaşadığı gerçeğiyle birleştiğinde, deprem riskinin ciddi bir şekilde arttığını göstermektedir. Kurulu büyük sanayi tesislerinin %99'u deprem bölgelerinde bulunmaktadır ve bunların da %74'ü "çok tehlikeli" bölgelerdedir. Bu durum, olası bir depremde sanayinin önemli ölçüde zarar görmesi ve ülke ekonomisinin büyük bir darbe alması riskini beraberinde getirmektedir. Ülkemizde barajların %92'si deprem bölgelerinde, bunların ise %32'si "çok tehlikeli" bölgede yer almaktadır. Bu durum, deprem sonucunda barajlarda hasar oluşması ve su kaynaklarının tehlikeye girmesi riskini doğurmaktadır [53].

1900'lü yılların başından bu yana ülkemizde 200'den fazla deprem kaydedilmiş ve bu depremler 150.000'den fazla can kaybına yol açmıştır. Bu verilerin ışığında depremlerin ülkemizin kaçınılmaz bir gerçeği olduğunun farkında olunmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır [54].

2.2.2.1 Deprem Öncesinde Alınması Gereken Önlemler

Deprem öncesinde alınabilecek önlemler, yapısal ve yapısal olmayan risklere karşı önlemler olmak üzere iki ana kategoriye ayrılır. Bu iki kategoriden her birinin ele alınması, depreme karşı tam bir koruma sağlamak için kritik önem taşır [55].

Deprem öncesinde alınması gereken yapısal önlemler;

- Binalar, yönetmeliklere ve tekniklere uygun tasarlanmalı ve sağlam zemin üzerine inşa edilmelidir.
- Binanın tasarımında sertlik ve esneklik dengesi sağlanmalıdır
- Mevcut binalarda uzman mühendisler tarafından detaylı incelemeler yapılarak gerektiğinde binaların güçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Zeminin jeolojik yapısı dikkatlice incelenmeli ve gerekli zemin iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- İmar dışı uygulamalara karşı dikkatli olunmalı, dik yamaçlar, vadi içleri ve boğazlar gibi riskli arazilere bina yapılmamalıdır.
- Binaların deprem sigortası yaptırılması teşvik edilmelidir [56].

Yapısal önlemlerin tamamlanmasından sonra, deprem sırasında tehlike arz edebilecek yapısal olmayan risklerin de belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması

kritik önem taşır. Bu riskler genellikle evlerimizde ve iş yerlerimizde bulunan eşyalardan kaynaklanır [57].

Deprem öncesinde alınması gereken yapısal olmayan önlemler;

- Devrilme ihtimali olan eşyalar duvara veya zemine sabitlenmelidir.
- Ağır mobilyalar ve elektronik cihazlar, kayma ve devrilmeyi önleyecek şekilde yerleştirilmelidir.
- Ağır tablolar ve aynalar, sağlam kancalar ve askılar ile duvara sabitlenmelidir.
- Aydınlatma ekipmanları ve avizeler, deprem sırasında düşme ve yaralanmalara neden olabilecek şekilde yerleştirilmemelidir.
- Bir afet ve acil durum çantası hazır bulundurulmalı ve kapıya yakın, kolay ulaşılabilir bir yerde bulundurulmalıdır.
- Deprem sırasında nasıl davranılacağını öğrenmek için aile ve komşularla birlikte deprem tatbikatları düzenlenmelidir. Bu sayede tahliye planı oluşturulabilir ve gerekli davranışlar pekiştirilebilir.
- Binalarda acil tahliye için tasarlanan kaçış yollarının geniş, engelsiz ve yeterince aydınlatılmış olması, kaçış yollarının kapıları kilitli olmamalı ve kolayca açılabilirdir.
- Okullar, sinemalar, işyerleri gibi toplu nüfusun bulunduğu binalarda tüm kapılar dışarıya doğru açılmalı, acil durum planları ve tahliye prosedürleri önceden belirlenmeli ve tüm çalışan ve öğrencilere bu planlar hakkında bilgi verilmelidir.
- Yataklar, camlardan uzak yerleştirilmelidir. Perdelerin kalın ve sağlam olması, camların olası patlaması sonrası yaralanmalara engel olabilir. Ağır ve dengesiz objeler yatakların ve oturma alanlarının üzerine yerleştirilmemelidir.
- Aile ve komşularla acil durum planları oluşturulmalı, en fazla altı aylık periyotlar halinde kontrol edilmeli ve güncel tutulmalıdır [58].

2.2.2.2 Deprem Sırasında Yapılması Gerekenler

- Deprem anında sakin kalmalı ve bilinçli bir şekilde hareket edilmelidir.
- Devrilme riski taşıyan eşyalardan, balkonlardan, kapı aralıklarından, tuvalet ve banyodan, merdivenlerden ve asansörden uzak durulmalıdır.
- Mümkünse, sağlam bir masa altına veya dolgun ve hacimli bir koltuk, kanep veya içi dolu sandık gibi koruma sağlayabilecek bir eşyanın yanına çömelerek "hayat üçgeni" oluşturulmalı ve sarsıntı durana kadar "çök-kapan-tutun" pozisyonunda kalınmalıdır.

- Yatağın yanında yakalanma durumunda, yatağın yanına çökerek çök-kapan-tutun hareketi yapılmalıdır.
- Sarsıntı bittikten sonra acil durum ve afet çantası alınmalı, elektrik, su ve doğalgaz vanalarını kapatılmalıdır.
- Yangın riskini artıracak herhangi bir şey yapmaktan kaçınılmalıdır.
- Artçı sarsıntılara karşı da hazırlıklı olunmalıdır [59].

2.2.2.3 Deprem Sonrasında Yapılması Gerekenler

- Sarsıntı bittikten sonra kişi kendisini ve çevresindekileri kontrol etmeli, yaralanma veya hasar olup olmadığı değerlendirilmelidir.
- Tüp, elektrik, su ve doğalgaz gibi tesisatlarda herhangi bir hasar veya sızıntı olup olmadığı kontrol edilmelidir.
- Acil durum ve afet çantası alınarak tahliye planına uygun şekilde bina terk edilmelidir.
- Bina hasar görmüşse, yetkililerin talimatı olmadan içeri girilmemelidir.
- Tahliye sırasında baş bir çanta, kitap, minder, yastık vb. ile korunmalıdır.
- İmkân varsa, mahsur kalanlara ilk yardım ve kurtarma çalışmalarında yardımcı olunmalıdır.
- Acil durum hatları meşgul edilmemeli, haberleşme için sms veya internet tabanlı uygulamalar tercih edilmelidir.
- Gerekmedikçe trafiğe çıkılmamalı, acil durum araçlarının geçişi kolaylaştırılmalıdır.
- Resmi kaynaklardan gelen açıklamalara ve uyarılara uyulmalı, söylentilere itibar edilmemelidir.
- Toplu iskân bölgelerinde kurallara uyulmalı, yöneticilerin talimatlarına uyum sağlanmalıdır.
- Temizlik kurallarına uyulmalıdır.
- İhtiyaç fazlası yardım taleplerinde bulunmaktan kaçınılmalıdır [60].

2.3 Gönüllülük

Gönüllülük; kişisel bir çıkar gütmekten, toplumdaki tüm bireylerin yaşam kalitesini yükseltmek ve genel refahı artırmak için STK'nda veya toplumda yapılan çalışmalara kendi özgür iradesiyle katkıda bulunmaktır [61].

Gönüllülüğü tanımlayan birçok farklı bakış açısı olsa da genel olarak üç temel özelliğinden bahsetmek mümkündür. Birincisi, ağ oluşturma ve iş deneyimi kazanma olanağıdır. Gönüllülük, sadece bir iyilikseverlik eylemi olmanın ötesinde, bireyler arasında ağlar kurma ve yeni beceriler edinme imkânı da sunar [62]. İkincisi, karşılık beklemeksizin ve ücretsiz olarak yapılmasıdır [62]. Üçüncüsü, kamu yararına katkıda bulunmasıdır. Gönüllülük, çevrenin korunması, dezavantajlı gruplara destek sağlanması, eğitim ve sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi gibi birçok farklı alanda kendini gösterebilir [62].

2.3.1 Gönüllü Yönetimi

Toplumun temel taşı olan yönetim, bireylerin ve toplumun varlığını sürdürmesini sağlayan, yaşamın kolaylaşmasına katkıda bulunan ve insanların tek başına ulaşamayacağı hedeflere ulaşmak için iş birliğini sağlayan bir süreçtir. Gönüllü sayısındaki artış, STK'ların kurumsallaşmasını ve resmi bir yapıya dönüşmesini zorunlu kılmış, bu da "gönüllü yönetimi" kavramını ön plana çıkarmıştır [63].

Gönüllü yönetimi, gönüllülerin seçiminden başlayarak, sürekli iletişim ve bilgilendirme, görev tanımlarının netleştirilmesi, etkili çözümler geliştirmeye odaklanma, adil hizmet dağıtımı ve motivasyonun sürdürülmesi gibi önemli unsurları içeren kritik bir süreçtir [64].

İyi bir gönüllü yönetimi için öncelikle gönüllülerin rolleri ve sorumlulukları net olarak belirlenmelidir. Ayrıca, gönüllülere düzenli geri bildirim ve destek sağlanması önemlidir. Gönüllülerin katılımını teşvik etmek amacıyla eğitim ve sosyal etkinlikler düzenlenmelidir [63].

2.3.1.1 Gönüllülüğün Kişisel Gelişime Katkıları

Gönüllülük, sadece topluma fayda sağlayan bir faaliyet olmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin kişisel gelişimine de önemli katkılarda bulunur. Farklı insanlarla tanışmak ve birlikte çalışmak yolu ile iletişim becerilerini geliştirebilir ve yeni bakış açıları kazanabilirler. Genişleyen sosyal ağlar gönüllülerin gelecekteki kariyer fırsatlarını ve kişisel gelişim imkânlarını da artırabilir [65].

Gönüllülük faaliyetleri, bireylerin kendilerini değerli hissetmelerine ve öz saygılarını geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, başkalarına yardım etme ve onları destekleme deneyimi, bireylerde empati ve şefkat duygularını da geliştirebilir. Hoşgörü ve paylaşımcılık duygularını geliştirip bireylerin farklılıklara

karşı daha açık ve saygılı olmalarını sağlayabilir [66]. Ayrıca, paylaşma ve yardımlaşma kültürü, bireylerin daha dayanışmacı ve sorumlu olmalarına, bencil duygularını törpülemelerine yardımcı olabilir [67].

Gönüllülük faaliyetleri, bireylerin bir gruba ait olma ve bir amaç için katkıda bulunma hissini deneyimlemelerine imkân tanır. Birlikte çalıştıkları insanlarla ve kuruluşlarla güven ilişkisi kurarlar. Gönüllülük faaliyetleri, bireylerin birlikte çalışma ve ekip oluşturma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir [68].

2.3.1.2 Gönüllülerin Motivasyonları

Gönüllülerin motivasyonu manevi tatmin ve kişisel gelişimden beslenir. Bireysel motivasyonu etkileyen temel faktörler arasında davranışlar, inançlar, değerler, ihtiyaçlar ve amaçlar yer alır [69]. Gönüllüleri motive etmenin en etkili yolu, gönüllü yöneticilerinin bireysel bir motivasyon stratejisi geliştirmesidir [70].

Gönüllülere değer vermeyi ve takdir etmeyi göstermek, onların katkılarını anlamak ve onlara duyulan saygıyı göstermek için son derece önemlidir. Bu, onların katılımını sürdürmelerini teşvik eder ve daha uzun vadeli bir iş birliği ortamı oluşturur. Gönüllülere değer verme ve takdir etme, çeşitli yollarla gerçekleştirilebilir: düzenli olarak teşekkür etmek, başarılarını ve çabalarını kamuya açıklamak, onlara destek sunmak, ihtiyaçlarına duyarlı olmak ve geri bildirim sağlamak, fikirlerine ve görüşlerine değer vermek, karar alma süreçlerine katılımlarını teşvik etmek gibi [70].

Gönüllü yöneticileri, açık iletişime ve iş birliğine teşvik ederek, gönüllüler arasında güçlü bir ekip ruhu oluşturmaya çalışmalıdır. Ayrıca gönüllülere eğitimler, atölyeler veya konferanslar gibi kişisel gelişim imkanları sunmak, motivasyonlarını ve bağlılıklarını artıracaktır [70].

2.3.1.3 Gönüllülere Ulaşma

Etkin bir gönüllü yönetimi programının temel adımlarından biri, gönüllülerin özelliklerini, görev tanımlarını, ihtiyaç duyulan alanları ve kurumun beklentilerini net bir şekilde tanımlamaktır. Bu, gönüllülere doğru şekilde ulaşılmasını ve doğru pozisyonlara yönlendirilmelerini sağlayacaktır. Gönüllü katılımı artırmak için hem bireylerin bilinçlendirilmesi hem de organizasyonların daha aktif olması önemlidir[70].

Bireylerin yaşam kalitesini yükseltmek, dezavantajlı grupları korumak ve toplumsal problemleri çözmek için gönüllü katılıma her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, toplumun tüm kesimleri gibi gençlerin de gönüllü katılımı hem kendileri hem de toplum için büyük önem taşımaktadır [71]. Farklı yeteneklere ve bilgilere sahip yaratıcı, yenilikçi ve üretken genç gönüllüler, farklı alanlarda görev alarak kuruluşların faaliyetlerinin daha da zenginleşmesine ve gelişmesine katkıda bulunabilirler. [72].

Gönüllü kuruluşların da toplumun ihtiyaçlarına etkin bir şekilde cevap verebilmeleri için, genç gönüllülerin potansiyelini harekete geçirmeleri ve onların sorunlarını, beklentilerini ve ihtiyaçlarını dikkate almaları gerekmektedir [72].

Türkiye nüfusunun önemli bir bölümünün gençlerden oluşması, bu konudaki çalışmaların önemini daha da artırmaktadır. Lise ve üniversiteler, gençlerin gönüllü faaliyetlere katılımını teşvik etmek için ideal ortamlardır [73].

2.3.2 Afet Yönetiminde Gönüllülük

Afetlerin yıkıcı etkilerini en aza indirmek için afet öncesi, sırası ve sonrasında alınması gereken önlemler oldukça önemlidir. Gönüllüler de bu süreçlerde geniş bir yelpazede faaliyetler yürüterek afetin etkisini azaltmaya ve toplumun iyileşme sürecini hızlandırmaya katkıda bulunurlar [74].

2.3.2.1 Afet Gönüllülüğü

Afet gönüllülüğü, yalnızca bir çalışma alanı değil, aynı zamanda insanlığın önemli bir parçası olup insani ve vicdani sorumluluk olarak tanımlanabilir [75].

Afet gönüllüleri, afetlerde hızlı ve etkili müdahalede kritik bir rol oynarlar. Arama kurtarma çalışmaları, tıbbi yardım, psikolojik destek, barınma ve gıda dağıtımı gibi çeşitli alanlarda görev alarak afetin etkilerini hafifletmeye katkıda bulunurlar. Aynı zamanda toplumda dayanışma ve yardımlaşma ruhunu güçlendirirler, afetlere karşı farkındalığı artırır ve bilinç düzeyini yükseltirler. Bu çabalar, sürdürülebilir kalkınma ve afet risklerinin azaltılmasına önemli katkılarda bulunur [75].

Afet öncesinde gönüllüler, afet risk azaltımı kapsamında eğitim kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yaparak eğitim çalışmalarına, kampanya ve kamuoyu oluşturma faaliyetlerine aktif olarak katılırlar. Okul, iş yeri, mahalle gibi çevre gruplarıyla afete hazırlık çalışmalarını organize ederler. Ayrıca

afete hazırlık çalışmaları için finansman kaynakları geliştirmede yardımcı olurlar [76].

Afet bölgesine gelen bağışların tasnif ve dağıtımını gibi çalışmalara yardımcı olarak temel ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olurlar. Geçici barınma ihtiyaçlarını karşılamak için çaba gösterirler. Ayrıca, afet bölgesi hakkında bilimsel araştırmalar hazırlayarak raporlama yaparlar. İletişimi sağlayarak yetkililer ve halk arasında bilgi akışını sağlarlar [76].

2.3.2.2 Afet Gönüllüsü Seçimi

Afet gönüllüsü seçimi, afet yönetiminin kritik bir noktasıdır. Afet gönüllülerinin zorlu ve karmaşık görevleri yerine getirebilecek özel bilgi ve becerilere sahip olması gereklidir [76, 77].

Eğitimsiz ve donanımsız gönüllüler afete müdahale çalışmalarında verimsizliğe, gecikmeye ve kaynak israfına neden olabilirler. Ayrıca, yeterince hazır olmayan gönüllüler hem kendileri hem de afetzedeler için güvenlik risklerini artırabilir [76]. Afet gönüllülerinin afet türleri, arama kurtarma teknikleri, ilk yardım, psikolojik destek gibi konularda bilgi ve beceri sahibi olması, ihtiyaç duyacakları ekipmanlara sahip olması, her an ulaşılabilir ve hızlıca görev alabilecek olması, fiziksel ve psikolojik olarak dayanıklı, sağlıklı ve formda olmaları, iletişim yeteneklerinin güçlü olması gerekmektedir. Bu özelliklere sahip gönüllü sayısının artırılması ve sürekli eğitime tabi tutulması afetlerle ilgili bir müdahale için şarttır [72].

2.3.2.3 Gönüllülük ve Üniversite Öğrencileri

Üniversite öğrencileri, farklı disiplinlerden gelen bilgi ve becerilere sahip olup STK'ların daha geniş bir yelpazede faaliyetler yürütmesine ve farklı kitlelere ulaşmasına olanak sağlar. Yeni deneyimlere açık ve dünyayı değiştirme arzusuyla dolu gençler STK'ların çalışma ortamını canlandırabilir ve diğer gönüllüleri de motive edebilir. Yeni teknolojilere hâkim olmaları da bir avantajdır. Afetler hakkında farkındalık yaratmak ve toplumun hazırlık seviyesini yükseltmek için de öğrenciler önemli bir rol oynar. Gönüllü faaliyetler aracılığıyla, afet riski ve acil durum planlaması hakkında bilgi edinir ve bu bilgileri başkalarıyla paylaşırlar. Topluluklarda dayanışma ve birlik duygusunu güçlendirir. Sağlık bilimleri fakültesinde okuyan üniversite öğrencileri, afet alanlarında birçok önemli katkı

sağlayabilirler. Bu katkılar, hem afetzedelerin acil sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasına hem de toplumun genel olarak iyileşmesine katkıda bulunur [70].

Afet alanlarında gönüllü olarak çalışan üniversite öğrencilerinde empati ve şefkat duyguları gelişip daha duyarlı ve sorumlu bireyler haline gelirler ve kendilerine güven duyguları gelişir. Karmaşık ve acil durumlarda problem çözme, liderlik, iletişim ve ekip çalışması becerileri ile gelişir, ki bu beceriler gönüllülerin kariyerlerinde ve kişisel yaşamlarında da faydalı olacaktır. Öğrenciler, afet yönetimi ve acil durum müdahale alanındaki profesyonellerle bağlantı kurma fırsatı yakalarlar. Bu bağlantılar, gelecekteki iş imkanları için faydalı olabilir. Afet yönetimi ve acil durum müdahalesi gibi alanlarda uzmanlaşmak isteyen öğrenciler için gönüllü faaliyetler ideal bir fırsattır. Bu alandaki bilgi ve becerilerini geliştirerek, gelecekte bu alanda uzmanlaşabilirler [70].

Sonuç olarak, üniversite öğrencileri STK'lar için değerli bir kaynak ve yenilikçi bir güçtür. STK'ların üniversite öğrencilerini etkili bir şekilde dahil etmeleri ve onlardan en iyi şekilde yararlanmaları, daha güçlü ve sürdürülebilir bir sivil toplum sektörü inşa edilmesine katkıda bulunacaktır [63].

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Amacı ve Şekli

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde afet yönetimi, üniversite öğrencileri ve afet gönüllülük çalışmaları ile alakalı çalışmalar bulunmaktadır. Ancak üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyini değerlendiren ve aynı zamanda bu bilgi düzeyinin afet gönüllülük çalışmalarına etkisini birlikte ele alan çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu tanımlayıcı tipteki çalışmada üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi ve afet gönüllülük çalışmaları ile ilişkisinin saptanması amaçlanmıştır. Çalışmanın Afet yönetiminde gönüllülük konusuna katkı sağlaması ve dolayısıyla literatüre faydalı bir çalışma olması amaçlanmıştır.

3.2 Araştırmanın Soruları ve Hipotezi

Araştırmanın amacından yola çıkarak 4 adet araştırma sorusu belirlenmiştir. Belirlenmiş olan araştırma soruları şu şekilde ifade edilmiştir:

- Üniversite öğrencilerin deprem bilgi düzeyi ne seviyededir?
- Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin sosyodemografik bilgileri ile afet gönüllülük çalışmaları arasında anlamlı farklılıklar gözlenmekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ile afet gönüllülük çalışmalarına etkisi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu çalışmanın hipotezleri konuyla ilgili literatür dayanak alınarak geliştirilmiştir. Araştırma hipotezleri şu şekildedir;

H1: Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri anket katılımcı formuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Bu hipotezde üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin cinsiyete, yaşa, yaşama yerine, kaç kişilik bir ailede yaşama durumuna, 6 Şubat 2023 depremlerini yaşama durumuna, ailede daha önce herhangi bir deprem yaşama durumuna, okunulan bölüme, kaçınıcı sınıfta olma durumuna ve okunan yerde kalınan yere göre farklılık gösterip göstermediği araştırılacaktır.

H2: Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri afet gönüllülük çalışmalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Bu hipotezde üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin afet gönüllüsü olma durumuna, afet gönüllüsü olmayı düşünme durumuna, 6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılma durumuna, daha önce herhangi bir afet gönüllülük çalışmasına katılma durumuna, afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceklerini düşünme durumuna, başka hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isteme durumuna, gönüllülük çalışmalarında yer almak için hangi yeteneklere sahip olduklarını düşünme durumlarına, gönüllülük çalışmalarında yer almayı engelleyebilecek sebeplere, gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulmuş faktörlere, afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını öğrenme durumuna, afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünme durumuna, üniversitede afetlerle ilgili bir eğitim alma durumuna, üniversite eğitimi dışında kendilerini geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim alma durumuna, afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almalarını gerektiğini düşünme durumlarına, afet gönüllülük çalışmalarına katılmada üniversitede verilen eğitimlerin etkisi olduğunu düşünme durumlarına ve afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyere nasıl bir etkisi olacağını düşünme durumuna göre farklılık gösterip göstermediği araştırılacaktır.

H3: Üniversite öğrencilerinin anket katılımcı formu ile afet gönüllülük çalışmaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Bu hipotezde üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri, yaşama yerleri, kaç kişilik bir ailede yaşadıkları, 6 Şubat 2023 depremleri yaşama durumları, ailede daha önce herhangi bir deprem yaşama durumları, okunulan bölüm, kaçınıcı sınıfta oldukları ve üniversite okunulan yerde kalınan yer özelliklerinin afet gönüllüsü olma durumları, afet gönüllüsü olmayı düşünme durumları, 6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılma durumları, daha önce herhangi bir afet gönüllülük çalışmasına katılma durumları, afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceklerini düşünme durumları, başka hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isteme durumları, gönüllülük çalışmalarında yer almak için hangi yeteneklere sahip olduklarını düşünme durumları, gönüllülük çalışmalarında yer almayı engelleyebilecek sebepleri, gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulmuş faktörleri, afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını öğrenme durumları, afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünme durumları, üniversitede afetlerle ilgili bir eğitim alma durumları, üniversite eğitimi dışında kendilerini geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim alma durumları, afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almalarını gerektiğini düşünme durumları, afet gönüllülük çalışmalarına katılmalarında üniversiteden aldıkları eğitimlerin etkisi olduğunu düşünme durumları ve afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine nasıl bir etkisi olacağını düşünme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği araştırılacaktır.

3.3 Araştırmanın Değişkenleri

Bağımsız Değişkenler:

- Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri
- Öğrencilerin deprem yaşama durumu

Bağımlı Değişken:

- Öğrencilerin deprem bilgi düzeyi

3.4 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Mayıs 2023-Mayıs 2024 tarihleri arasında Tekirdağ ilinde, Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile yapıldı. Veriler Sağlık Bilimleri Fakültesinde okuyan Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Hemşirelik ve Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencileriyle araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle toplandı.

3.5 Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde bulunan 1200 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma örneklemine girecek öğrenci sayısı evreni bilinen örneklem hesabıyla bulundu. Minimum örneklem büyüklüğü %16 yanıt oranı ve %4 hata marjini, %95 güven düzeyinde alınarak 255 öğrenci olarak hesaplandı. Araştırmaya dahil edilecek öğrenciler basit rastgele örnekleme seçildi. Araştırmanın sonunda toplam 422 öğrenci çalışmaya alındı.

3.6 Araştırmaya Dahil Olma ve Dışlanma Kriterleri

Araştırmaya dahil etme kriterleri:

1. Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenci olmak,
2. Soru formlarını anlayabilme ve yanıtlayabilme yeterliliğine sahip olmak,
3. Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak.

Afet nedeniyle travmatize olmuş, çalışmaya katılmak istemeyen ya da duygusal olarak etkilenmiş gönüllüler çalışma dışı bırakıldı.

3.7 Verilerin Toplanması

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 422 öğrenciye ulaşıldı. Araştırmacı tarafından, tüm öğrencilere çalışmanın amacı açıklandı, bilgilendirme yapıldı ve sözlü onamları alındı. Yüz yüze görüşme yöntemi ile araştırmacı tarafından anket uygulandı. Verilerin toplanması için bir öğrenciye yaklaşık 10 dakika zaman ayrıldı. Anket uygulamasında, çeşitli gerekçelerle 5 öğrenci araştırmaya katılmayı reddettiği için araştırma dışı kaldı.

3.8 Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında 9 maddelik Anket Katılımcı Bilgi Formu, 19 maddelik Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği ve 16 maddelik Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu kullanıldı.

3.8.1 Anket katılımcı bilgi formu (EK-E)

Anket katılımcı bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup 9 sorudan oluşmaktadır. Anket katılımcılarının kişisel bilgilerini toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Katılımcılara cinsiyetleri, yaşları, nerede yaşadıkları ve kaç kişilik bir ailede yaşadıkları sorulmaktadır. 6 Şubat 2023 depremlerini yaşayıp yaşamadıkları, yaşadılarsa hangi şehirde buldukları, ailelerinde daha önce deprem yaşayan olup olmadığı ve varsa hangi şehirde yaşadığı öğrenilmektedir. Ayrıca, öğrencilerin hangi bölümde okudukları (Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Hemşirelik, Beslenme ve Diyetetik) ve kaçınıcı sınıfta oldukları sorulmaktadır. Üniversite eğitimi sırasında nerede kaldıkları (aile evi, öğrenci yurdu, kendi evi veya diğer) da formda yer almaktadır. Bu sorular, katılımcıların demografik bilgilerini, deprem deneyimlerini ve eğitim durumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

3.8.2 Deprem bilgi düzeyi ölçeği (DBDÖ) (EK-F)

Deprem Bilgi Düzeyi'nin (DBDÖ) 5'li likert yapıda ve 19 olumlu maddeden oluşan üç boyutlu ölçek, Murat GENÇ tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından ölçeğin iç tutarlık katsayısı (Cronbach alfa) 0,868 olarak belirlenmiştir. Bu durumda DBDÖ'nün oldukça güvenilir olduğu görülmektedir. Ölçeğin boyutları "Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi" (7 madde), "Deprem Etkileri Bilgisi" (7 madde) ve "Deprem Eğitimi" (5 madde) olarak tanımlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19 en yüksek puan ise 95'dür. Ölçekten alınan puanların artması bireylerin deprem hakkında daha fazla bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

3.8.3 Afet gönüllülük çalışmaları formu (AGÇF) (EK-G)

Afet gönüllülük çalışmaları formu araştırmacı tarafından titizlikle hazırlanmış olup 16 sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerin afet gönüllülük çalışmalarına katılım durumlarını ve bu alandaki deneyimlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Katılımcılara afet gönüllüsü olup olmadıkları ve nerede gönüllü oldukları sorulmaktadır. Ayrıca, afet gönüllüsü olmayı düşünüp düşünmedikleri ve 6 Şubat depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılıp katılmadıkları öğrenilmektedir. Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılıp katılmadıkları ve bu çalışmaların türü de sorgulanmaktadır.

Formda, katılımcıların afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceklerine inanıp inanmadıkları, hangi afet türlerinde gönüllü olmak istedikleri (yangın, sel, vb.) ve hangi yeteneklere sahip oldukları (ilk yardım bilgisi, iletişim yeteneği, arama-kurtarma bilgisi, psikolojik destek vb.) öğrenilmektedir. Gönüllülük çalışmalarına katılımlarını engelleyebilecek sebepler (vakit sıkıntısı, okul ve ders sorumlulukları, maddi yetersizlik, sağlık sorunları vb.) ve gönüllülük çalışmalarına katılma motivasyonları (yeni deneyimler kazanmak, topluma destek olmak, insanlara yardım etmek, sosyal çevre kazanmak, afetlere karşı hazırlıklı olmayı sağlamak vb.) sorulmaktadır.

Katılımcılara afet gönüllülerinin karşılaştığı sorunlar (ulaşım sıkıntısı, afet bölgesindeki tehlikeler, psikolojik sorunlar, maddi sıkıntı, ekipman eksikliği vb.) ve afet gönüllüsü olmak için ihtiyaç duyulan kaynaklar (eğitim programları, kişisel koruyucu ekipmanlar, finansal destek, iletişim ve koordinasyon vb.) da sorulmaktadır. Üniversitelerinde afetlerle ilgili eğitim alıp almadıkları, ne tür eğitimler aldıkları ve bu eğitimlerin gönüllülük çalışmalarına etkisi değerlendirilmektedir. Son olarak, afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiği (her ay, 3 ayda bir, 6 ayda bir, yılda bir, vb.) ve afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine nasıl bir etkisi olacağını düşündükleri (uyum ve koordinasyon yeteneği, kriz yönetimi, sosyal ilişkileri güçlendirme, beceri kazanma vb.) öğrenilmektedir. Bu sorular, öğrencilerin afet gönüllülük çalışmalarıyla ilgili tutumlarını, deneyimlerini ve beklentilerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

3.9 Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Çalışmadaki nitel değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler sayı ve yüzde olarak, nicel değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum olarak verildi. Nicel değişkenlerin normal dağılıma uygunlukları Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirildi. İki bağımsız grubun ortalama karşılaştırmasında Mann Whitney U testi, ikiden fazla bağımsız grubun ortalama karşılaştırmasında Kruskal Wallis testi kullanıldı. Çoklu karşılaştırmalarda post hoc yöntemi olarak Dunn testinden yararlanıldı. Nitel değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde Pearson ki kare, Fisher kesin kare ve Fisher Freeman Halton testlerinden yararlanıldı. Çoklu karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesi yapıldı. Nicel değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde Spearman korelasyon analizi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alındı. Hesaplamalarda SPSS (version 26) paket programı kullanıldı.

3.10 Araştırmanın Etik Yönü ve Uygulanması

-“Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği” nin, çalışmada kullanılması için Murat Genç’ten e-mail yoluyla izin alındı (Ek: A).

-Araştırmanın yürütülebilmesi için Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul’undan 23.08.2023 tarih ve 121169 sayılı etik onayı alındı (Ek: B).

-Araştırmanın yürütülebilmesi için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği’nden 02/08/2023 tarih ve 332192 sayılı etik onayı alındı (Ek: C).

-Araştırmaya dahil üniversitede, öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirildi, çalışmanın amacı açıklandı ve gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair yüz yüze onamları alındı (Ek: D).

3.11 Araştırmanın Güçlü Yönleri ve Sınırlılıkları

Araştırmanın güçlü yönleri;

- Araştırmanın 12 aylık bir dönemi kapsayacak şekilde uzun bir sürece yayılması,
- Araştırmacının araştırmayı kendi doğal ortamında yürüterek sürecin içerisinde yer alması,
- Araştırma sürecinin aynı kurumda çalışan bir uzman tarafından izlenmesi ve araştırmanın süreçlerine katkıda bulunması,
- Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyinin gönüllülük çalışmalarına ilişkin çalışmalar ulusal ve uluslararası alanda az sayıda olduğundan, bu araştırmanın konuya olan ilgiyi artıracak ve daha fazla çalışma yapılmasını sağlayacağı düşünülmüş araştırmanın güçlü yönleri olarak sıralanabilir.

Araştırmanın sınırlılıkları;

- Araştırmada kullanılan ölçek, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerini kapsamakta olup diğer illerde bulunan üniversite öğrencileri üzerinde test edilmemesi,
- Araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre belirlenmiş olup, veriler öğrencilerin anket formundaki sorulara verdikleri cevaplarla sınırlı olması,
- Çalışma grubunun bazı demografik özellikler bakımından dengeli dağılım göstermemesi araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

4. BULGULAR

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin Anket Katılımcı Formu'nda bulunan sosyodemografik özellikleri ve deprem yaşama durumu özellikleri, Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği puan ortalamaları, Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'na ilişkin dağılımlar, Anket Katılımcı Formu'na göre Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'nun Dağılımı, Anket Katılımcı Formu ve Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'na göre Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği puan ortalamalarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.1 Anket Katılımcı Formuna İlişkin Bulgular

Araştırma, %73,0'ü (n=308) kadın olmak üzere toplam 422 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Öğrencilerin sosyodemografik verileri Tablo 4.1'de sunulmuştur. Öğrencilerin %75,1'i Marmara bölgesinde yaşamaktadır. Aile yapıları incelendiğinde, %39,6'sı 4 kişilik ve %27,5'i 5 kişilik ailelerde yaşamaktadır. En fazla okunan bölüm %38,6 ile beslenme ve diyetetik olmuştur. Öğrencilerin çoğu (%39,2) lisans 1. sınıfta olup bunu 3, 2 ve 4. Sınıf öğrencileri takip etmiştir. Katılımcıların çoğu öğrenci yurdunda kalmaktadır.

Öğrencilerin ailelerinin %54,0'ı daha önce bir deprem yaşamıştır. Depremi yaşayan ailelerin büyük çoğunluğu Marmara Bölgesi'nde yer almaktadır (%61,5). Diğer bölgelerdeki deprem yaşama oranlarının daha düşük olduğu kaydedildi.

4.1 Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği Puan Ortalamaları

Yapılan betimsel analiz sonucunda öğrencilerin deprem bilgi düzeyi ölçeğinin Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi, Deprem Etkileri Bilgisi, Deprem Eğitimi alt boyutlarından aldıkları ortalama puan ve toplam DBDÖ ortalama puanı Tablo 4.3'de sunulmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek ve en düşük puanlar doğrultusunda öğrencilerin DBDÖ alt boyutları ve toplam puan ortalamaları ölçek puan ortalamalarının üzerinde görülmektedir. Bununla birlikte ölçeğin tamamının Cronbach alfa değeri 0,915 olarak belirlenmiştir (Tablo 4.3).

Tablo 4.1 : Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Dağılımlar

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	308	73,0
Erkek	114	27,0
Yaşadığı Yer		
Marmara Bölgesi	317	75,1
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	27	6,4
Doğu Anadolu Bölgesi	17	4,0
Karadeniz Bölgesi	16	3,8
Akdeniz Bölgesi	15	3,6
Ege Bölgesi	14	3,3
İç Anadolu Bölgesi	10	2,4
Diğer	6	1,4
Kaç Kişilik Aile		
3	47	11,1
4	167	39,6
5	116	27,5
6+	92	21,8
Okunulan Bölüm		
Acil Yardım ve Afet Yönetimi	140	33,2
Hemşirelik	119	28,2
Beslenme ve Diyetetik	163	38,6
Kaçıncı Sınıf		
1	168	39,2
2	94	22,3
3	148	35,1
4	12	2,8
Üniversitede Kalınan Yer		
Öğrenci Yurdu	296	70,1
Kendi Eviniz	70	16,6
Aile Evi	34	8,1
Diğer	22	5,2
Toplam	422	100

Tablo 4.2 : Deprem Yaşama Durumuna İlişkin Dağılımlar

Değişkenler	n	%
6 Şubat Depremlerini Yaşama Durumu		
Evet	60	14,2
Hayır	362	85,8
Evet ise Hangi Şehir		
Kahramanmaraş	2	3,8
Hatay	6	11,5
Osmaniye	2	3,8
Adıyaman	1	1,9
Diyarbakır	7	13,5
Şanlıurfa	8	15,4
Gaziantep	6	11,5
Kilis	1	1,9
Batman	6	11,5
Diğer	13	25,0
Toplam	422	100

Tablo 4.3 : DBDÖ Puan Ortalamalarına İlişkin Dağılımlar

DBDÖ	n	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	421	27,18±5,08	27,00(13-35)
Deprem Etkileri Bilgisi	421	30,97±3,78	32,00(19-35)
Deprem Eğitimi	421	18,17±6,14	20,00(5-25)
DBDÖ TOPLAM	421	76,32±6,14	76,00(48-95)

4.2 Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'na İlişkin Bulgular

Katılımcıların %77.7'sinin (n=328) afet gönüllüsü olmadığı görülmüştür. Afet gönüllüsü olan öğrenciler arasında AFAD ya da Kızılay'dan birinde gönüllü olanların oranı %81.0 iken hem AFAD'da hemde Kızılay'da gönüllü olanların oranı %12.7, diğer STK'nda gönüllü olanların oranı ise %6.3 olarak kaydedildi. Üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (%65,6) afet gönüllüsü olmayı düşündüğü kaydedildi.

Üniversite öğrencilerinin %22.5'inin 6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldığı bulunduğu, bu öğrencilerin büyük bir kısmının lojistik yardım (%50,8) ve saha çalışmalarında (%44,1) görev aldığı tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Tablo 4.4 : 6 Şubat 2023 Depremlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılma Durumuna İlişkin Bulgular

Değişkenler	n	%
6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?		
Evet	95	22,5
Hayır	327	77,5
Toplam	422	100
Evet ise, hangi gönüllülük çalışmalarına katıldınız?		
Lojistik yardım	30	50,8
Saha çalışması	26	44,1
Diğer yardımlar	3	5,1
Toplam	59	100

Üniversite öğrencilerinin %71,8'i (n=119) daha önce bir gönüllülük çalışmasına katıldığı belirlenmiştir. Katılımcı öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (n=328; %77,7) afet alanında gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğini düşündüğü görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin afet türlerine göre gönüllülük çalışmalarına katılma istekleri farklılık göstermektedir (Tablo 4.5). En yüksek katılım isteği yangın afeti için bulunmuştur (%39.6). Sel afeti (%36.3) ve diğer afet türleri (%22.7) için gönüllülük çalışmalarına katılmak isteme oranı daha düşük bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin çoğu, gönüllülük çalışmalarında iyi iletişim yeteneğinin (%69.9) ve psikolojik destek ve danışmanlık yeteneğinin (%47.2) önemli olduğunu düşünmektedir. İlk yardım yeteneği gerekliliğini düşünenlerin oranı %53.3 iken, arama kurtarma yeteneği gerekliliğini düşünenlerin oranı %31.3'tür (Tablo 4.6).

Üniversite öğrencileri arasında gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebepler Tablo 4.7'de sunulmuş olup en sık olarak okul ve ders sorumlulukları (%73.5) kaydedilmiştir.

Tablo 4.5 : Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmayı İsteme Durumuna İlişkin Dağılımlar

Başka hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isterdiniz?			
		n	%
Yangın	Evet	255	39,6
	Hayır	167	60,4
	Toplam	422	100
Sel	Evet	153	36,3
	Hayır	269	63,7
	Toplam	422	100
Diğer	Evet	96	22,7
	Hayır	326	77,3
	Toplam	422	100

Tablo 4.6 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almak İçin Hangi Yeteneklere Sahip Olduklarını Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Gönüllülük çalışmalarında yer almak için hangi yeteneklere sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz?			
		n	%
İlk yardım	Evet	225	53,3
	Hayır	197	46,7
	Toplam	422	100
İyi bir iletişim	Evet	295	69,9
	Hayır	127	30,1
	Toplam	422	100
Arama-kurtarma	Evet	132	31,3
	Hayır	290	68,7
	Toplam	422	100
Psikolojik destek ve danışmanlık	Evet	199	47,2
	Hayır	223	52,8
	Toplam	422	100
Diğer	Evet	27	6,4
	Hayır	395	93,6
	Toplam	422	100

Tablo 4.7 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyebilecek Sebeplere İlişkin Dağılımlar

Gönüllülük çalışmalarında yer almanızı engelleyebilecek sebepler nelerdir?			
		n	%
Vakit sıkıntısı	Evet	202	47,9
	Hayır	220	51,2
	Toplam	422	100
Okul ve ders sorumlulukları	Evet	310	73,5
	Hayır	112	26,5
	Toplam	422	100
Maddi yetersizlik	Evet	109	25,8
	Hayır	313	74,2
	Toplam	422	100
Fiziksel engeller	Evet	30	7,1
	Hayır	392	92,9
	Toplam	422	100
Sağlık sorunları	Evet	47	11,1
	Hayır	389	88,9
	Toplam	422	100
Diğer	Evet	33	7,8
	Hayır	389	92,2
	Toplam	422	100

Üniversite öğrencilerinin gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundukları faktörler arasında ön sırada olanlar insanlara yardım etmek ve topluma destek olmak olarak kaydedilmiştir. Bu iki faktör ile diğer faktörlerin belirtildiği katılımcı sayı ve oranları Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Afet gönüllülerinin karşılaşmalarını muhtemel gördükleri sorunlar arasında ulaşım sıkıntısı (%68.2) ve afet bölgesindeki tehlikeler (%69.2) başı çekmektedir. Psikolojik sorunlar (%62.6), ekipman eksikliği (%67.8) ve maddi sorunlar (%45.0) da endişe kaynakları arasında yer almaktadır (Tablo 4.9).

Öğrencilerin afet gönüllüsü olmak için en çok eğitim programlarına (%80.3) ve kişisel koruyucu ekipmanlara (%68.0) ihtiyaç duydukları görülmektedir. Ayrıca finansal destek (%56.2) ve iletişim koordinasyonu (%64.7) gibi unsurların da önemli olduğu belirtilmektedir (Tablo 4.10).

Tablo 4.8 : Gönüllülük Çalışmalarına Katılırken Göz Önünde Bulundurulmuş Faktörlere İlişkin Dağılımlar

Gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurduğunuz faktörler nelerdir?			
		n	%
Yeni deneyimler	Evet	219	51,9
	Hayır	203	48,1
	Toplam	422	100
Topluma destek	Evet	320	75,8
	Hayır	102	24,2
	Toplam	422	100
İnsanlara yardım	Evet	343	81,3
	Hayır	79	18,7
	Toplam	422	100
Sosyal çevre kazanımı	Evet	105	24,9
	Hayır	317	75,1
	Toplam	422	100
Afete hazırlık	Evet	264	62,6
	Hayır	158	37,4
	Toplam	422	100
Diğer	Evet	6	1,4
	Hayır	416	98,6
	Toplam	422	100

Tablo 4.9 : Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kaldığını Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını düşünüyorsunuz?			
		n	%
Ulaşım sıkıntısı	Evet	288	68,2
	Hayır	134	31,8
	Toplam	422	100
Afet bölgesindeki tehlikeler	Evet	292	69,2
	Hayır	130	30,8
	Toplam	422	100
Psikolojik sorunlar	Evet	264	62,6
	Hayır	158	37,4
	Toplam	422	100
Maddi sorunlar	Evet	190	45,0
	Hayır	232	55,0
	Toplam	422	100
Ekipman eksikliği	Evet	286	67,8
	Hayır	136	32,2
	Toplam	422	100
Diğer	Evet	14	3,3
	Hayır	408	96,7
	Toplam	422	100

Tablo 4.10 : Afet Gönüllüsü Olmak İçin Ne Tür Kaynaklara İhtiyaç Olduğunu Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünüyorsunuz?			
		n	%
Eğitim programları	Evet	339	80,3
	Hayır	83	19,7
	Toplam	422	100
Kişisel koruyucu ekipmanlar	Evet	287	68,0
	Hayır	135	32,0
	Toplam	422	100
Finansal destek	Evet	237	56,2
	Hayır	185	43,8
	Toplam	422	100
İletişim ve koordinasyon	Evet	273	64,7
	Hayır	149	35,3
	Toplam	422	100
Diğer	Evet	10	2,4
	Hayır	412	97,6
	Toplam	422	100

Öğrencilerin %39,6'sının (n=167) üniversitelerinde afetle ilgili eğitim aldıkları, 123 öğrencinin (%29,1) kendilerini afetle ilgili geliştirmek için üniversite dışında bir eğitim aldıkları kaydedilmiş; 244 (%57,8) öğrencinin üniversiteden aldıkları eğitimlerin gönüllülük çalışmalarına olumlu etki ettiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin afet eğitimlerinin sıklığı konusundaki görüşleri Tablo 4.11'de sunulmuştur. Çoğunluğu (%39,4) 3 ayda bir eğitimin uygun olduğunu düşünmektedir.

Tablo 4.11 : Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşünüyorsunuz?		
	n	%
Her ay	114	27,1
3 ayda bir	166	39,4
6 ayda bir	94	22,3
Yılda bir	34	8,1
2 yılda bir	10	2,4
Diğer	3	0,7

Öğrencilerin afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine etkisi ile ilgili soruya verdikleri cevaplar Tablo 4.12’de sunulmuştur. En sık fayda olarak kriz yönetimi (%79,1) ve uyum ve koordinasyon yeteneği (%81,8) üzerinde olacağını düşünülüldüğü kaydedilmiştir.

Tablo 4.12 : Afet Gönüllülük Çalışmalarının Mesleki Kariyere Nasıl Bir Etkisi Olacağını Düşünme Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerinize nasıl bir etkisi olacağını düşünüyorsunuz?			
		n	%
Uyum ve koordinasyon yeteneği	Evet	334	79,1
	Hayır	88	20,9
	Toplam	422	100
Kriz yönetimi	Evet	345	81,8
	Hayır	77	18,2
	Toplam	422	100
Sosyal ilişkileri güçlendirme	Evet	274	64,9
	Hayır	148	35,1
	Toplam	422	100
Beceri kazanma	Evet	296	70,1
	Hayır	126	29,9
	Toplam	422	100
Diğer	Evet	14	3,3
	Hayır	408	96,7
	Toplam	422	100

4.3 Anket Katılımcı Formuna Göre DBDÖ’nün Dağılımı

Kadın ve erkek katılımcıların DBDÖ puanları Tablo 4.13’de sunulmuştur. Erkek öğrencilerin deprem eğitimi, deprem etkileri bilgisi, DBDÖ toplam puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuş, cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlemlenmemiştir.

Yaş ile DBDÖ toplam ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir korelasyon tespit edilmemiştir (Tablo 4.14).

Tablo 4.13 : Cinsiyete Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Cinsiyet	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Kız	26,66±5,15	27,00(13-35)	0,720
	Erkek	28,59±4,63	28,00(17-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Kız	30,95±3,73	32,00(19-35)	0,010
	Erkek	31,02±3,93	32,50(19-35)	
Deprem Eğitimi	Kız	17,72±6,17	19,00(5-25)	0,001
	Erkek	19,37±5,92	20,00(5-25)	
Toplam	Kız	75,34±11,95	76,00(48,95)	0,004
	Erkek	78,97±11,30	79,00(48-95)	

Tablo 4.14 : Yaşa Göre DBDÖ'nün Dağılımı

Yaşınız		
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	R	0,055
	P	0,262
Deprem Etkileri Bilgisi	R	0,048
	P	0,328
Deprem Eğitimi	R	0,080
	P	0,099
Toplam	R	0,079
	P	0,107

Katılımcıların yaşadıkları bölgeye göre sınıflandırıldıklarında DBDÖ toplam ve alt boyut puanları Tablo 4.15'de sunulmuştur. Deprem Etkileri Bilgisi puanının gruplar arasında farklı olduğu, en yüksek puanın Akdeniz bölgesinde yaşayanlarda olduğu tespit edilmiştir. Diğer puanlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Tablo 4.15 : Yaşama Yeriine Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Yaşama Yeri	$\bar{x}\pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Marmara Bölgesi	27,18±5,28	27,00(13-25)	0,863
	Doğu Anadolu Bölgesi	26,35±5,86	26,00(17-35)	
	Ege Bölgesi	25,79±3,68	25,50(18-33)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	27,74±3,90	27,00(21-35)	
	İç Anadolu Bölgesi	26,30±4,60	24,50(20-34)	
	Karadeniz Bölgesi	27,75±4,39	27,50(21-35)	
	Akdeniz Bölgesi	28,33±4,58	30,00(21-35)	
	Diğer	27,50±4,37	27,00(22-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Marmara Bölgesi	30,93±3,92	32,00(19-35)	0,037
	Doğu Anadolu Bölgesi	31,35±3,59	32,00(23-35)	
	Ege Bölgesi	30,50±3,63	30,00(26-35)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	30,63±3,36	30,00(25-35)	
	İç Anadolu Bölgesi	31,10±3,14	32,00(27-35)	
	Karadeniz Bölgesi	31,06±3,44	32,00(24-35)	
	Akdeniz Bölgesi	32,33±3,16	33,00(24-35)	
	Diğer	30,67±2,73	29,50(28-35)	
Deprem Eğitimi	Marmara Bölgesi	18,33±6,02	20,00(5-25)	0,869
	Doğu Anadolu Bölgesi	17,24±7,40	20,00(5-25)	
	Ege Bölgesi	15,00±5,70	15,00(5-25)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	15,81±6,78	18,00(5-25)	
	İç Anadolu Bölgesi	20,90±6,28	23,50(5-25)	
	Karadeniz Bölgesi	21,25±3,55	21,00(15-25)	
	Akdeniz Bölgesi	17,67±6,25	18,00(6-25)	
	Diğer	18,67±7,74	22,00(8-25)	
Toplam	Marmara Bölgesi	76,44±12,30	77,00(48-95)	0,503
	Doğu Anadolu Bölgesi	74,94±12,87	78,00(49-95)	
	Ege Bölgesi	71,29±10,46	75,50(54-93)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	74,19±8,97	72,00(57-94)	
	İç Anadolu Bölgesi	78,30±10,26	77,50(63-94)	
	Karadeniz Bölgesi	80,06±9,94	80,00(66-95)	
	Akdeniz Bölgesi	78,33±9,46	78,00(56-92)	
Diğer	76,83±13,09	77,00(61-95)		

Kaç kişilik bir ailede yaşıyor olma durumlarına göre DBDÖ puanları Tablo 4.16’da sunulmuştur. DBDÖ toplam puanının 4 kişilik ailede yaşayanlarda en yüksek olduğu, alt boyut puanlarında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır.

6 Şubat 2023 depremlerini yaşama durumuna göre DBDÖ puanları Tablo 4.17’de sunulmuştur. Depremi yaşayanlarda Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi alt boyutu puanı istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek iken Deprem Eğitimi alt boyutu ortalama puanı daha düşük saptanmıştır. Deprem Etkileri Bilgisi alt boyutu ve toplam puan açısından anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Tablo 4.16 : Kaç Kişilik Bir Ailede Yaşama Durumuna Göre DBDÖ’nün Dağılımı

DBDÖ	Kaç Kişilik Bir	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
	Aile			
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	3	26,87±5,158	28,00(16-35)	0,207
	4	27,84±4,872	28,00(15-35)	
	5	26,14±5,384	26,00(14-35)	
	6+	27,46±4,880	27,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	3	30,22±3,717	30,50(20-35)	0,136
	4	31,31±3,796	32,00(19-35)	
	5	30,79±3,787	32,00(20-35)	
	6+	30,97±3,749	32,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	3	17,76±5,922	19,00(5-25)	0,057
	4	18,96±5,931	20,00(5-25)	
	5	17,57±5,927	19,00(5-25)	
	6+	17,67±6,789	20,00(5-25)	
Toplam	3	74,85±12,169	74,00(48-95)	0,042
	4	78,11±11,889	78,00(49-95)	
	5	74,50±11,816	75,00(48-95)	
	6+	76,10±11,491	75,00(49-95)	

Ailede daha önce herhangi bir deprem yaşama durumu olan grupta Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi alt boyutu puanı ile DBDÖ toplam puanı istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4.18).

Tablo 4.17 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşama Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşama Durumu	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	29,00±4,72	30,00(16-35)	0,006
	Hayır	26,88±5,04	27,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	32,35±2,79	33,00(25-35)	0,298
	Hayır	30,74±3,87	32,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	16,98±7,198	19,00(5-25)	0,002
	Hayır	18,36±5,93	20,00(5-25)	
Toplam	Evet	78,33±10,68	78,50(49-95)	0,170
	Hayır	75,99±12,04	76,00(49-95)	

Tablo 4.18 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumu	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	27,64±4,99	28,00(16-35)	0,001
	Hayır	26,64±5,15	27,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	31,64±3,35	32,00(19-35)	0,340
	Hayır	30,18±4,09	31,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	18,37±3,21	20,00(5-25)	0,055
	Hayır	17,93±6,06	20,00(5-25)	
Toplam	Evet	77,65±11,45	78,00(49-95)	0,016
	Hayır	74,75±12,20	75,00(48-95)	

Okunulan bölüme göre DBDÖ puanları Tablo 4.19'da sunulmuştur. Tüm alt boyut ve toplam puan ortalamalarının Acil Yardım ve Afet Yönetimi öğrencilerinde anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.19).

Alt boyutlarda ve DBDÖ toplam ortalama puanlarında öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.20).

Tablo 4.19 : Okunulan Bölüme Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Okunulan Bölüm	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	28,69±4,35	28,50(18-35)	0,002
	Hemşirelik	27,84±4,66	28,00(13-35)	
	Beslenme ve Diyetetik	25,40±5,44	25,00(14-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	31,82±3,40	33,00(21-35)	0,001
	Hemşirelik	30,82±3,84	32,00(19-35)	
	Beslenme ve Diyetetik	30,35±3,92	31,00(20-35)	
Deprem Eğitimi	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	22,06±3,56	23,00(6-25)	0,001
	Hemşirelik	17,85±5,87	19,00(5-25)	
	Beslenme ve Diyetetik	15,03±6,24	15,00(5-25)	
Toplam	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	82,58±9,37	84,00(57-95)	0,001
	Hemşirelik	76,51±10,96	77,00(49-95)	
	Beslenme ve Diyetetik	70,77±11,79	70,00(48-95)	

Tablo 4.20 : Kaçınıcı Sınıfta Olma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Kaçınıcı Sınıf	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	1	27,50±5,040	27,00(13-35)	0,650
	2	27,35±4,738	27,00(17-35)	
	3	26,61±5,351	27,00(15-35)	
	4	28,50±4,758	27,00(22-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	1	31,10±3,641	32,00(19-35)	0,135
	2	30,93±3,702	32,00(20-35)	
	3	30,77±4,009	32,00(19-35)	
	4	32,08±3,450	34,00(27-35)	
Deprem Eğitimi	1	17,71±6,303	19,00(5-25)	0,463
	2	17,96±6,515	20,00(5-25)	
	3	18,54±5,725	20,00(5-25)	
	4	21,58±4,907	25,00(10-25)	
Toplam	1	76,31±11,836	76,00(49-95)	0,432
	2	76,23±10,898	76,00(48-95)	
	3	75,91±12,545	77,00(48-95)	
	4	82,17±11,175	84,50(66-95)	

Üniversite okunan yerde kalınan yer durumuna göre DBDÖ toplam ve alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 4.21).

Tablo 4.21 : Üniversite Okunan Yerde Kalınan Yere Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Üniversitede Okunan Yerde Kalınan Yer	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Aile Evi	28,41±5,03	28,00(19-35)	0,435
	Öğrenci Yurdu	27,08±5,01	27,00(13-35)	
	Kendi Eviniz	26,94±5,24	27,00(15-35)	
	Diğer	27,36±5,70	28,00(16-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Aile Evi	29,91±4,81	31,00(19-35)	0,604
	Öğrenci Yurdu	31,16±3,61	32,00(19-35)	
	Kendi Eviniz	30,46±4,00	31,00(20-35)	
	Diğer	31,64±3,25	33,00(25-35)	
Deprem Eğitimi	Aile Evi	19,50±5,75	20,00(5-25)	0,522
	Öğrenci Yurdu	18,11±6,15	20,00(5-25)	
	Kendi Eviniz	17,86±6,30	19,00(5-25)	
	Diğer	17,77±6,27	17,50(5-25)	
Toplam	Aile Evi	77,82±14,03	78,00(49-95)	0,685
	Öğrenci Yurdu	76,36±11,50	76,50(48-95)	
	Kendi Eviniz	75,26±12,10	75,00(48-95)	
	Diğer	76,77±13,06	78,50(51-95)	

4.4 Afet Gönüllülük Çalışmaları Formuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

Afet gönüllüsü olan katılımcıların DBDÖ toplam ve alt boyut puanlarının gönüllü olmayanlara kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edildi. AFAD gönüllüsü olanların tüm ölçek puanlarının Kızılay gönüllülerine göre daha yüksek olduğu görüldü (Tablo 4.22).

Afet gönüllüsü olmayı düşünen öğrencilerin ölçeğin tüm boyutlarından ve toplam ölçekten aldıkları puanlar istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek idi (Tablo 4.23).

6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılan çalışma katılımcılarının ölçek değerlendirmesinde tespit edilen tüm puanları katılmayanlara göre daha yüksek idi. Ancak aldıkları görev (lojistik, saha, diğer) açısından sınıflandırıldıklarında ölçek puanları açısından fark tespit edilmedi (Tablo 4.23).

Tablo 4.22 : Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	1.Afet gönüllüsü müsünüz?	$\bar{x}\pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	29,11±4,664	30,00(17-35)	0,007
	Hayır	26,63±5,070	27,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	31,88±3,350	33,00(20-35)	<0,001
	Hayır	30,71±3,855	32,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	21,62±4,392	23,00(5-25)	<0,001
	Hayır	17,17±6,216	18,00(5-25)	
Toplam	Evet	82,61±10,355	85,00(50-95)	<0,001
	Hayır	74,51±11,680	74,00(48-95)	

DBDÖ	Evet ise, nerede gönüllüsünüz?	$\bar{x}\pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	AFAD	31,29±3,680	33,00(24-35)	0,013
	Kızılay	25,89±5,968	25,00(17-34)	
Deprem Etkileri Bilgisi	AFAD	32,57±2,860	34,00(26-35)	<0,001
	Kızılay	28,44±3,972	30,00(20-32)	
Deprem Eğitimi	AFAD	22,39±4,653	25,00(5-25)	<0,001
	Kızılay	17,56±4,613	18,00(10-25)	
Toplam	AFAD	86,25±9,180	89,00(67-95)	<0,001
	Kızılay	71,89±11,505	73,00(50-90)	

Tablo 4.23 : Afet Gönüllüsü Olmayı Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz?	$\bar{x}\pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	27,74±4,95	28,00(13-35)	0,004
	Hayır	26,14±5,16	26,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	31,43±3,68	32,00(19-35)	<0,001
	Hayır	30,17±3,83	30,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	19,38±5,83	20,00(5-25)	<0,001
	Hayır	15,95±6,08	16,00(5-25)	
Toplam	Evet	78,54±11,75	79,00(48-95)	<0,001
	Hayır	72,26±11,05	72,00(48-95)	

Tablo 4.24 : 6 Şubat Depremlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılma Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	6 Şubat depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	28,81±4,62	29,00(16-35)	<0,001
	Hayır	26,71±5,12	27,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	32,12±3,53	34,00(20-35)	<0,001
	Hayır	30,64±3,79	31,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	17,93±6,93	20,00(5-25)	0,821
	Hayır	18,24±5,90	20,00(5-25)	
Toplam	Evet	78,85±11,91	79,00(50-95)	0,022
	Hayır	75,58±11,78	76,00(48-95)	
DBDÖ	Evet ise hangi gönüllülük çalışmalarına katıldınız?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Lojistik Yardımı	29,30±3,91	30,00(21-35)	0,611
	Saha Çalışması	29,19±4,59	29,50(17-35)	
	Diğer Yardımlar	31,67±3,22	33,00(28-34)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Lojistik Yardımı	32,60±2,66	33,50(26-35)	0,338
	Saha Çalışması	32,04±3,68	33,50(20-35)	
	Diğer Yardımlar	34,67±0,58	35,00(34-35)	
Deprem Eğitimi	Lojistik Yardımı	17,43±7,15	20,00(5-25)	0,111
	Saha Çalışması	20,08±6,06	23,00(5-25)	
	Diğer Yardımlar	24,00±1,73	25,00(22-25)	
Toplam	Lojistik Yardımı	79,33±10,63	79,00(59-95)	0,209
	Saha Çalışması	81,31±12,33	84,00(50-95)	
	Diğer Yardımlar	90,33±4,62	93,00(85-93)	

Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılan kişilerde Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi ve Deprem Etkileri Bilgisi alt boyutları ile DBDÖ toplam puanı ortalamaları daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4.25).

Tablo 4.25 : Daha Önce Herhangi Bir Afet Gönüllülük Çalışmasının Katılma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katıldınız mı?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	28,60±4,48	28,00(17-35)	<0,001
	Hayır	26,63±5,20	27,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	31,98±3,54	33,00(20-35)	<0,001
	Hayır	30,58±3,79	31,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	18,59±6,69	20,00(5-25)	0,128
	Hayır	18,00±5,92	20,00(5-25)	
Toplam	Evet	79,18±11,17	79,50(50-95)	0,004
	Hayır	75,21±11,97	76,00(48-95)	

Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğini düşünen öğrencilerin tüm puan ortalamaları katkı sağlayabileceğini düşünmeyenlere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4.26).

Tablo 4.26 : Afet Alanındaki Gönüllülük Çalışmalarına Katkı Sağlayabileceklerini Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	27,57±4,96	28,00(13-35)	0,006
	Hayır	25,82±5,29	26,00(14-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	31,39±3,59	32,00(19-35)	<0,001
	Hayır	29,53±4,06	29,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	18,61±6,09	20,00(5-25)	0,003
	Hayır	16,62±6,08	17,00(5-25)	
Toplam	Evet	77,57±11,49	78,00(48-95)	<0,001
	Hayır	71,97±12,23	70,50(49-95)	

Başka hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak istendiği sorusuna 'yangın' cevabı verenlerde Deprem Eğitimi ve toplam puanın sel ve diğer seçenekleri seçenlerden daha yüksek olduğu, 'diğer' seçeneğini seçen öğrencilerin Deprem Eğitimi puanlarının daha düşük olduğu görüldü (Tablo 4.27).

Tablo 4.27 : Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmak İsteme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Başka hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isterdiniz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Yangın	27,38±5,16	28,00(13-35)	0,261
	Sel	27,49±5,09	27,00(14-35)	0,476
	Diğer	26,98±5,10	27,00(16-35)	0,763
Deprem Etkileri Bilgisi	Yangın	31,29±3,58	32,00(20-35)	0,050
	Sel	31,13±3,70	32,00(21-35)	0,416
	Diğer	30,81±4,13	32,00(20-35)	0,968
Deprem Eğitimi	Yangın	19,29±5,64	20,00(5-25)	<0,001
	Sel	18,78±5,77	20,00(5-25)	0,219
	Diğer	16,86±6,59	18,00(5-25)	0,027
Toplam	Yangın	77,97±11,59	78,00(48-95)	<0,001
	Sel	77,39±11,66	77,00(48-95)	0,211
	Diğer	74,66±12,07	74,50(49-95)	0,147

Gönüllülük çalışmalarında yer almak için temel arama kurtarma yeteneklerinin yardımcı olacağını düşünen gönüllülerde toplam DBDÖ puanı daha yüksek saptanmıştır. Diğer alt boyut analizleri de Tablo 4.28'de sunulmuştur.

Gönüllülük çalışmalarında yer alınmasını engelleyebilecek sebeplerden vakit sıkıntısı, okul ve ders sorumlulukları, maddi yetersizlik, fiziksel engeller, sağlık sorunları ve diğer nedenlerin varlığının DBDÖ toplam ve alt boyut puanlarını etkilemediği tespit edilmiştir (Tablo 4.29).

Gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulmuş faktörlerden yeni deneyimler kazanmak, topluma destek olmak, insanlara yardım etmek, sosyal çevre kazanmak ve afetlere karşı hazırlıklı olmayı sağlamak seçme durumuna göre deprem bölgeleri dağılışı bilgisi alt boyutu, deprem etkileri bilgisi alt boyutu, deprem eğitimi alt boyutu ve DBDÖ toplam puanı ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (Tablo 4.30).

Tablo 4.28 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almak İçin Hangi Yeteneklere Sahip Olduklarını Düşünme Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Gönüllülük çalışmalarında yer almak için hangi yeteneklere sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	İlk yardım bilgisi	28,28±4,87	28,00(16-35)	<0,001
	İyi bir iletişim yeteneği	27,35±4,99	27,50(15-35)	0,361
	Temel arama-kurtarma bilgisi	28,36±4,95	28,00(13-35)	0,001
	Psikolojik destek ve danışmanlık	27,32±5,11	27,00(14-35)	0,609
	Diğer	28,56±5,35	28,00(16-35)	0,123
Deprem Etkileri Bilgisi	İlk yardım bilgisi	31,33±3,70	32,00(19-35)	0,018
	İyi bir iletişim yeteneği	31,04±3,80	32,00(19-35)	0,497
	Temel arama-kurtarma bilgisi	31,61±3,56	33,00(19-35)	0,011
	Psikolojik destek ve danışmanlık	31,07±3,80	32,00(19-35)	0,510
	Diğer	31,56±4,17	34,00(19-35)	0,180
Deprem Eğitimi	İlk yardım bilgisi	19,28±5,80	20,00(5-25)	<0,001
	İyi bir iletişim yeteneği	18,01±6,17	20,00(5-25)	0,434
	Temel arama-kurtarma bilgisi	19,83±5,96	21,00(5-25)	<0,001
	Psikolojik destek ve danışmanlık	18,22±6,19	20,00(5-25)	0,800
	Diğer	18,11±7,13	20,00(5-25)	0,748
Toplam	İlk yardım bilgisi	78,89±11,58	79,00(48-95)	<0,001
	İyi bir iletişim yeteneği	76,41±11,69	76,00(48-95)	0,862
	Temel arama-kurtarma bilgisi	79,80±11,33	81,50(48-95)	<0,001
	Psikolojik destek ve danışmanlık	76,61±11,92	76,50(48-95)	0,591
	Diğer	78,22±13,16	76,00(51-95)	0,411

Tablo 4.29 : Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyebilecek Sebeplere Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Gönüllülük çalışmalarında yer almanızı engelleyebilecek sebepler nelerdir?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Vakit sıkıntısı	27,61±4,98	28,00(15-35)	0,129
	Okul ve ders sorumlulukları	27,22±5,16	27,00(13-35)	0,684
	Maddi yetersizlik	26,91±5,12	28,00(13-35)	0,753
	Fiziksel engeller	26,97±5,44	27,00(15-35)	0,891
	Sağlık sorunları	26,21±4,68	27,00(13-35)	0,202
	Diğer	28,09±5,08	28,00(16-35)	0,297
Deprem Etkileri Bilgisi	Vakit sıkıntısı	30,72±4,01	32,00(19-35)	0,337
	Okul ve ders sorumlulukları	30,91±3,89	32,00(19-35)	0,810
	Maddi yetersizlik	30,64±3,96	32,00(19-35)	0,312
	Fiziksel engeller	31,27±3,24	32,00(25-35)	0,924
	Sağlık sorunları	31,40±3,35	32,00(24-35)	0,514
	Diğer	31,58±3,55	32,00(24-35)	0,293
Deprem Eğitimi	Vakit sıkıntısı	18,80±5,77	20,00(5-25)	0,066
	Okul ve ders sorumlulukları	18,09±6,27	20,00(5-25)	0,945
	Maddi yetersizlik	17,39±6,11	19,00(5-25)	0,072
	Fiziksel engeller	18,73±5,72	20,00(5-25)	0,783
	Sağlık sorunları	17,81±6,32	19,00(5-25)	0,662
	Diğer	17,94±6,16	17,00(5-25)	0,760
Toplam	Vakit sıkıntısı	77,13±11,72	77,00(48-95)	0,174
	Okul ve ders sorumlulukları	76,22±12,17	76,00(48-95)	0,841
	Maddi yetersizlik	74,94±12,15	76,00(48-95)	0,219
	Fiziksel engeller	76,97±12,22	78,00(51-95)	0,707
	Sağlık sorunları	75,43±11,13	77,00(54-95)	0,569
	Diğer	77,61±11,57	78,00(56-95)	0,573

Tablo 4.30 : Gönüllülük Çalışmalarına Katılırken Göz önünde Bulundurulan Faktörlere Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurduğunuz faktörler nelerdir?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	P
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Yeni deneyimler kazanmak	28,23±4,94	28,00(13-35)	<0,001
	Topluma destek olmak	27,65±4,92	28,00(13-35)	0,001
	İnsanlara yardım etmek	27,27±5,18	27,50(13-35)	0,293
	Sosyal çevre kazanmak	27,90±4,92	28,00(13-35)	0,063
	Afetlere karşı hazırlıklı olmayı sağlamak	27,68±5,04	28,00(13-35)	0,007
	Diğer	25,67±3,27	27,50(21-28)	0,437
Deprem Etkileri Bilgisi	Yeni deneyimler kazanmak	31,45±3,69	32,00(19-35)	0,002
	Topluma destek olmak	31,09±3,84	32,00(19-35)	0,099
	İnsanlara yardım etmek	31,04±3,79	32,00(19-35)	0,240
	Sosyal çevre kazanmak	31,56±3,48	33,00(20-35)	0,075
	Afetlere karşı hazırlıklı olmayı sağlamak	31,23±3,73	32,00(19-35)	0,043
	Diğer	31,83±3,49	32,00(28-35)	0,476
Deprem Eğitimi	Yeni deneyimler kazanmak	18,89±6,13	20,00(5-25)	0,004
	Topluma destek olmak	18,34±6,02	20,00(5-25)	0,376
	İnsanlara yardım etmek	18,46±6,07	20,00(5-25)	0,033
	Sosyal çevre kazanmak	19,45±5,66	20,00(5-25)	0,012
	Afetlere karşı hazırlıklı olmayı sağlamak	18,65±6,09	20,00(5-25)	0,018
	Diğer	15,00±6,39	16,50(5-22)	0,192
Toplam	Yeni deneyimler kazanmak	78,57±11,68	78,00(48-95)	<0,001
	Topluma destek olmak	77,08±11,73	77,00(48-95)	0,032
	İnsanlara yardım etmek	76,77±11,94	77,00(48-95)	0,091
	Sosyal çevre kazanmak	78,90±11,79	79,00(49-95)	0,006
	Afetlere karşı hazırlıklı olmayı sağlamak	77,57±11,98	78,00(48-95)	0,002
	Diğer	72,50±9,77	74,50(60-85)	0,414

Afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığı durumlarından Afet bölgesindeki tehlikeler ve Ekipman eksikliği seçme durumuna göre Deprem Etkileri Bilgisi alt boyutu ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (Tablo 4.31). Diğer faktörelere ile ortalama puanlar arasında bir ilişki görülmemiştir.

Tablo 4.31 : Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kaldığını Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını düşünüyorsunuz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Ulaşım sıkıntısı	27,31±5,24	28,00(13-35)	0,395
	Afet bölgesindeki tehlikeler	27,44±4,86	28,00(13-35)	0,131
	Psikolojik sorunlar	26,88±5,06	27,00(13-35)	0,076
	Maddi sıkıntı	27,21±5,18	28,00(13-35)	0,827
	Ekipman eksikliği	27,37±5,20	27,00(13-35)	0,280
	Diğer	26,79±4,66	27,50(17-35)	0,800
Deprem Etkileri Bilgisi	Ulaşım sıkıntısı	31,05±3,80	32,00(19-35)	0,449
	Afet bölgesindeki tehlikeler	31,25±3,62	32,00(19-35)	0,041
	Psikolojik sorunlar	31,08±3,77	32,00(19-35)	0,344
	Maddi sıkıntı	31,09±3,92	32,00(19-35)	0,315
	Ekipman eksikliği	31,29±3,74	32,00(19-35)	0,005
	Diğer	31,29±4,39	32,50(20-35)	0,500
Deprem Eğitimi	Ulaşım sıkıntısı	18,04±6,24	20,00(5-25)	0,701
	Afet bölgesindeki tehlikeler	18,19±6,02	20,00(5-25)	0,913
	Psikolojik sorunlar	17,80±6,18	19,00(5-25)	0,095
	Maddi sıkıntı	17,68±6,25	20,00(5-25)	0,142
	Ekipman eksikliği	18,06±6,15	20,00(5-25)	0,613
	Diğer	15,14±6,24	16,00(5-25)	0,056
Toplam	Ulaşım sıkıntısı	76,39±12,31	77,00(48-95)	0,769
	Afet bölgesindeki tehlikeler	76,88±11,42	77,00(48-95)	0,174
	Psikolojik sorunlar	75,77±11,82	76,00(48-95)	0,205
	Maddi sıkıntı	75,98±12,02	76,00(48-95)	0,588
	Ekipman eksikliği	76,72±12,03	77,00(48-95)	0,289
	Diğer	73,21±11,25	74,00(50-92)	0,306

Afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünme durumlarından Eğitim programları seçme durumuna göre Deprem Etkileri Bilgisi alt boyutu ($p=0,002$) ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (Tablo 4.32).

Tablo 4.32 : Afet Gönüllüsü Olmak İçin Ne Tür Kaynaklara İhtiyaç Olduğunu Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünüyorsunuz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Eğitim programları	27,26±4,97	27,00(14-35)	0,599
	Kişisel koruyucu ekipmanlar	27,26±5,07	27,00(15-35)	0,722
	Finansal destek	27,13±5,27	27,00(13-35)	0,902
	İletişim ve koordinasyon	27,21±5,04	27,00(15-35)	0,891
	Diğer	28,30±3,80	28,00(20-35)	0,403
Deprem Etkileri Bilgisi	Eğitim programları	31,23±3,74	32,00(19-35)	0,002
	Kişisel koruyucu ekipmanlar	31,10±3,73	32,00(19-35)	0,330
	Finansal destek	30,97±3,76	32,00(19-35)	0,944
	İletişim ve koordinasyon	31,08±3,71	32,00(19-35)	0,421
	Diğer	31,40±4,27	33,00(23-35)	0,468
Deprem Eğitimi	Eğitim programları	18,35±6,19	20,00(5-25)	0,097
	Kişisel koruyucu ekipmanlar	18,04±6,17	20,00(5-25)	0,574
	Finansal destek	17,70±6,12	19,00(5-25)	0,055
	İletişim ve koordinasyon	18,10±6,24	20,00(5-25)	0,859
	Diğer	20,10±3,38	20,00(16-25)	0,470
Toplam	Eğitim programları	76,84±11,83	77,00(48-95)	0,057
	Kişisel koruyucu ekipmanlar	76,40±11,98	76,00(48-95)	0,856
	Finansal destek	75,81±12,28	76,00(48-95)	0,350
	İletişim ve koordinasyon	76,39±11,92	76,00(48-95)	0,897
	Diğer	79,80±8,34	77,50(70-90)	0,360

Üniversitede afetlerle ilgili bir eğitim alan öğrencilerde DBDÖ toplam ve alt boyutlarının eğitim almayanlara kıyasla anlamlı yüksek olduğu saptandı (Tablo 4.33).

Tablo 4.33 : Üniversitenizde Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	28,56±4,78	28,00(15-35)	<0,001
	Hayır	26,28±5,081	26,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	32,01±3,354	33,00(31-35)	<0,001
	Hayır	30,29±3,89	31,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	21,03±4,65	23,00(5-25)	<0,001
	Hayır	16,28±6,12	17,00(5-25)	
Toplam	Evet	81,60±10,63	84,00(48-95)	<0,001
	Hayır	72,85±11,38	72,00(48-95)	

Üniversite eğitimi dışında kendilerini geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim alan katılımcılarda da tüm ölçek puanlarının daha yüksek olduğu görüldü (Tablo 4.34).

Tablo 4.34 : Üniversite Eğitimi Dışında Kendilerini Geliştirmek İçin Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Üniversite eğitiminiz dışında kendinizi geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	29,33±4,56	30,00(17-35)	<0,001
	Hayır	26,30±5,03	26,00(13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	31,96±3,18	33,00(21-35)	0,001
	Hayır	30,56±3,93	31,00(19-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	19,15±6,22	20,00(5-25)	0,013
	Hayır	17,76±6,07	19,00(5-25)	
Toplam	Evet	80,43±10,63	82,00(55-95)	<0,001
	Hayır	74,62±11,96	75,00(48-95)	

Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşünme durumlarına göre Deprem Eğitimi alt boyutu ortalamaları bakımından istatistiksel olarak bir farklılık gözlenmiştir (Tablo 4.35). Toplam ölçek puanı ile ölçeğin diğer alt boyutlarından alınan puanlarda bu sorunun cevaplarına göre farklılık tespit edilmedi.

Tablo 4.35 : Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşünüyorsunuz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Her ay	26,69±4,899	26,00(14-35)	0,092
	3 ayda bir	26,93±5,243	27,00(13-35)	
	6 ayda bir	27,38±4,934	27,50(15-35)	
	Yılda bir	29,48±5,057	30,00(18-35)	
	2 yılda bir	27,70±5,579	27,50(18-35)	
	Diğer	26,33±2,887	28,00(2,887)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Her ay	30,76±3,877	31,00(21-35)	0,359
	3 ayda bir	30,90±3,988	32,00(19-35)	
	6 ayda bir	30,83±3,647	32,00(23-35)	
	Yılda bir	32,36±2,771	33,00(25-35)	
	2 yılda bir	30,80±3,011	30,00(26-35)	
	Diğer	33,00±2,646	34,00(30-35)	
Deprem Eğitimi	Her ay	17,06±6,428	18,00(5-25)	0,024
	3 ayda bir	18,50±5,976	20,00(5-25)	
	6 ayda bir	19,07±5,515	20,00(5-25)	
	Yılda bir	19,24±6,805	22,00(5-25)	
	2 yılda bir	13,60±6,552	15,00(5-25)	
	Diğer	16,00±6,000	16,00(10-22)	
Toplam	Her ay	74,52±11,732	74,00(48-95)	0,065
	3 ayda bir	76,33±12,177	77,00(48-95)	
	6 ayda bir	77,29±11,855	77,50(51-95)	
	Yılda bir	81,09±10,826	81,00(55-95)	
	2 yılda bir	72,10±10,397	71,00(52-91)	
	Diğer	75,33±3,512	75,00(72-79)	

Afet gönüllülük çalışmalarına katılmalarında üniversiten aldıkları eğitimlerin etkisi olduğunu düşünen öğrencilerde ölçeğin toplam ve alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu tespit edildi (Tablo 4.36).

Tablo 4.36 : Afet Gönüllülük Çalışmalarına Katılmanızda Üniversiteden Alınan Eğitimlerin Etkisi Olduğunu Düşünme Durumuna Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığınız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Evet	27,95±4,77	28 (14-35)	<0,001
	Hayır	26,13±5,32	26 (13-35)	
Deprem Etkileri Bilgisi	Evet	31,27±3,75	32 (19-35)	0,029
	Hayır	30,56±3,79	31 (20-35)	
Deprem Eğitimi	Evet	20,86±4,27	21 (5-25)	<0,001
	Hayır	14,45±6,38	15 (5-25)	
Toplam	Evet	80,08±10,52	80 (48-95)	<0,001
	Hayır	71,14±11,71	70 (48-95)	

Ölçeğin toplam puanlarının ve alt boyut puanlarının afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine nasıl bir etkisi olacağını düşündüklerine göre istatistiksel anlamlı farklılıklar gösterdiği saptanmıştır (Tablo 4.37).

Tablo 4.37 : Afet Gönüllülük Çalışmalarının Mesleki Kariyerlerine Nasıl Bir Etkisi Olacağını Düşünme Durumlarına Göre DBDÖ'nün Dağılımı

DBDÖ	Afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerinize nasıl bir etkisi olacağını düşünüyorsunuz?	$\bar{x} \pm SS$	Medyan (min.-max.)	p
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	Uyum ve koordinasyon yeteneği	27,56±4,94	28,00(15-35)	0,004
	Kriz yönetimi	27,32±5,10	28,00(13-35)	0,205
	Sosyal ilişkileri güçlendirme	27,25±4,19	27,00(15-35)	0,818
	Beceri kazanma	27,73±5,05	28,00(15-35)	<0,001
	Diğer	30,71±3,91	30,00(24-35)	0,008
Deprem Etkileri Bilgisi	Uyum ve koordinasyon yeteneği	31,31±3,59	32,00(19-35)	0,001
	Kriz yönetimi	31,13±3,73	32,00(19-35)	0,050
	Sosyal ilişkileri güçlendirme	31,00±3,89	32,00(19-35)	0,529
	Beceri kazanma	31,50±3,55	32,00(19-35)	<0,001
	Diğer	32,29±3,47	34,50(24-35)	0,097
Deprem Eğitimi	Uyum ve koordinasyon yeteneği	18,41±6,11	20,00(5-25)	0,068
	Kriz yönetimi	18,24±6,16	20,00(5-25)	0,490
	Sosyal ilişkileri güçlendirme	18,16±6,23	20,00(5-25)	0,896
	Beceri kazanma	18,72±6,09	20,00(5-25)	0,002
	Diğer	20,50±5,00	20,00(7-25)	0,152
Toplam	Uyum ve koordinasyon yeteneği	77,28±11,42	77,00(48-95)	0,002
	Kriz yönetimi	76,69±11,77	77,00(48-95)	0,177
	Sosyal ilişkileri güçlendirme	76,41±11,92	77,00(48-95)	0,842
	Beceri kazanma	77,95±11,75	78,00(48-95)	<0,001
	Diğer	83,50±10,74	83,50(66-95)	0,024

4.5 Anket Katılımcı Formuna Göre Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'nun Dağılımı

Kadınların %18,2'si (n=56) afet gönüllüsü iken, erkeklerin %33,3'ü (n=38)afet gönüllüsüdür (p=0,001). Araştırmada, kadınların %64,2'si afet gönüllüsü olmayı düşünürken erkeklerin %69,6'sı düşünmüştür ve arada anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,353). Araştırmaya katılan kadınların %18,1'i ve erkeklerin %34,2'sinin 6 Şubat 2023 Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldığı belirlenmiştir (p=0,001).

Araştırmadaki kadınların %23,4'ünün ve erkeklerin %41,2'sinin daha önce bir gönüllülük çalışmasına katıldığı, erkeklerdeki oranın anlamlı olarak daha fazla olduğu görülmüştür (p<0,001). Benzer şekilde afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğini düşünenlerin oranı erkeklerde (%85,1) kadınlardan (%75,0) daha yüksek idi (p=0,034).

Katılımcıların başka afet türlerine katılmak istediklerine dair cevap oranlarında cinsiyetler arasında fark tespit edilmedi. Yangında çalışmak isteyen katılımcı sayısı kadınlarda 184(%59,7), erkeklerde 71(%62,3) (p=0,655) olarak tespit edildi (Tablo 4.38). Selde çalışmak isteyen kadın sayısı 111(%36,0) ve erkek sayısı 42(%36,8) idi (p=0,909). 66(%21,4) kadın ve 30(%26,3) erkek diğer afetlerde görev yapmak istediklerini beyan etmişlerdir (p=0,297).

Cinsiyetler arasında gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olunması gereken yetenekler konusunda ilk yardım (p=0,048), arama-kurtarma (p=0,000), psikolojik destek (p=0,003) ve diğer (p=0,044) kategorilerinde anlamlı bir farklılık gözlenirken iyi bir iletişim sağlayabilme kategorisinde gözlenmemiştir (Tablo 4.38).

Tablo 4.38 : Cinsiyetin Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almak İçin Hangi Yeteneklere Sahip Olduğunu Düşünme Durumuna Göre Dağılımı

		Kadın	Erkek	p
Gönüllülük çalışmalarına yer almak için hangi yeteneklere sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz?	İlk yardım	155(%50,3)	70(%61,4)	0,048
	İyi iletişim	221(%71,7)	74(%64,9)	0,189
	Arama-Kurtarma	78(%25,3)	54(%47,4)	<0,001
	Psikolojik destek	159(%51,6)	40(%35,1)	0,003
	Diğer	15(%4,9)	12(%10,5)	0,044

Kadınlarda gönüllülük çalışmalarına engel teşkil eden sebepler arasında fiziksel engeller ve sağlık sorunları erkeklere göre daha sık iken vakit sıkıntısı, okul ve ders sorumlulukları, maddi yetersizlik ve diğer sebepler benzerdi (Tablo 4.39).

Tablo 4.39 : Cinsiyetin Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyebilecek Sebeplerine Göre Dağılımı

		Kadın	Erkek	p
Vakit Sıkıntısı		143(%46,4)	59(%51,7)	0,380
Gönüllülük çalışmalarına yer almanızı engelleyebilecek sebepler nelerdir?	Okul ve Ders Sorumlulukları	229(%74,3)	81(%71,0)	0,535
	Maddi yetersizlik	80(%26,0)	29(%25,4)	1,000
	Fiziksel Engeller	27(%8,8)	3(%2,6)	0,032
	Sağlık Sorunları	41(%13,3)	6(%5,3)	0,022
	Diğer	28(%9,1)	5(%4,4)	0,152

Afet gönüllülerinin karşılaştığı sorunlar arasında psikolojik sorunların kadınlarda daha sık olduğu, ulaşım, afet bölgesi etkileri, maddi sıkıntı, ekipman eksikliği ve diğer sebeplerin iki cinsiyette benzer oranlarda olduğu saptandı (Tablo 4.40).

Tablo 4.40 : Cinsiyetin Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kalındığını Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

		Kadın	Erkek	p
Ulaşım sıkıntısı		212(%68,8)	76(%66,7)	0,724
Afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını düşünüyorsunuz?	Afet bölgesi tehlikeleri	220(%71,4)	72(%63,2)	0,122
	Psikolojik sorunlar	210(%68,2)	54(%47,3)	<0,001
	Maddi sıkıntılar	140(%45,5)	50(%43,9)	0,826
	Ekipman Eksikliği	213(%69,2)	73(%64,0)	0,348
	Diğer	9(%2,9)	5(%4,4)	0,540

Afet gönüllüsü olmak için gereken kaynaklarda cinsiyetler arasında eğitim ($p=0,074$), kişisel koruyucu ekipmanlar ($p=0,413$), finansal destek ($p=0,187$), iletişim ve koordinasyon ($p=0,731$) ile diğer konular ($p=0,142$) açısından anlamlı bir farklılık gözlenmediği kaydedildi.

Kız öğrencilerin %36,7'si ($n=113$) üniversitede afetlerle ilgili eğitim alırken erkek öğrencilerin 47,4'ü ($n=54$) almıştır ($p=0,056$).

Üniversite eğitimleri dışında kendilerini afetlerle ilgili olarak geliştirmek eğitim alan öğrenci oranı %23,7 (n=73) olup erkeklerden (n=50, %43,9) daha düşük idi ($p<0,001$). Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiği konularında cinsiyetler arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir ($p=0,160$), (Tablo 4.41).

Tablo 4.41 : Cinsiyetin Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam	p
Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşünüyorsunuz ?	Her ay	89(%28,9)	25(%21,9)	114(%27,1)	0,160
	3 ayda bir	124(%40,4)	42(%36,8)	166(%39,4)	
	6 ayda bir	67(%21,8)	27(%23,7)	94(%22,3)	
	Yılda bir	19(%6,2)	15(%13,2)	34(%8,1)	
	2 yılda bir	6(%1,9)	4(%3,5)	10(%2,4)	
	Diğer	2(%0,6)	1(%0,9)	3(%0,8)	

Afet gönüllülük çalışmalarına katılımında üniversiteden aldıkları eğitimlerin etkisi olduğunu düşünenler arasında kızların oranı %52,3 (n=161), erkeklerin oranı %47,8 (n=83), toplam popülasyonda %57,8 (n=244) olup erkeklerde daha yüksek bulundu ($p<0,001$).

Öğrencilere yöneltilen afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerinize nasıl bir etkisi olacağını düşünme durumu kategorilerinde cinsiyetler arasında kriz yönetimi ($p=0,047$) ve sosyal ilişkileri güçlendirmede ($p=0,022$) anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Uyum ve koordinasyon ($p=0,502$), beceri kazanma ($p=0,153$) ve diğer ($p=1,000$) kategorilerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcılar arasında afet gönüllüsü olma oranları ülkemizin farklı bölgelerinden olan katılımcılarda benzer bulunmuştur (Tablo 4.42).

Katılımcılar arasında farklı bölgelerden olan katılımcıların buldukları kurumlar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmediği kaydedildi ($p=0,796$).

Katılımcılar arasında Marmara Bölgesinde yaşayan katılımcılar arasında afet gönüllüsü olmayı düşünenlerin oranı daha yüksek gözlenmiştir ($p=0,011$) (Tablo 4.43).

Tablo 4.42 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı

Afet gönüllüsü müsünüz?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Marmara Bölgesi	70(%22,1)	247(%77,9)	317(%75,1)	0,195
	Doğu Anadolu Bölgesi	7(%41,2)	10(%58,8)	17(%4,0)	
	Ege Bölgesi	4(%28,6)	10(%71,4)	14(%3,3)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	3(%11,1)	24(%88,9)	27(%6,4)	
	İç Anadolu Bölgesi	4(%40)	6(%60)	10(%2,4)	
	Karadeniz Bölgesi	4(%25)	12(%75)	16(%3,8)	
	Akdeniz Bölgesi	2(%13,3)	13(%86,7)	15(%3,6)	
	Diğer	0(%0,0)	6(%100)	6(%1,4)	
	Toplam	94(%22,3)	328(%77,7)	422(%100)	

Tablo 4.43 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllüsü Olmayı Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Marmara Bölgesi	202(%64,3)	112(%35,7)	314(%74,9)	0,011
	Doğu Anadolu Bölgesi	14(%82,3)	3(%17,7)	17(%4,1)	
	Ege Bölgesi	9(%64,3)	5(%35,7)	14(%3,3)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	15(%55,6)	12(%44,4)	27(%6,4)	
	İç Anadolu Bölgesi	9(%90)	1(%10)	10(%2,4)	
	Karadeniz Bölgesi	15(%93,75)	1(%6,25)	16(%3,8)	
	Akdeniz Bölgesi	10(%66,7)	5(%33,3)	15(%3,6)	
	Diğer	1(%16,7)	5(%83,3)	6(%1,4)	
	Toplam	275(%65,6)	144(%34,4)	419(%100)	

Katılımcıların toplamda %22,5'i 6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldığını belirtmiş olup, bölgeler arasında bu oran açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.44).

Tablo 4.44 : Yaşanılan Yerin 6 Şubat 2023 Depremlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılma Durumuna Göre Dağılımı

6 Şubat 2023 Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Marmara Bölgesi	69(%21,8)	248(%78,2)	317(%75,1)	0,093
	Doğu Anadolu Bölgesi	2(%11,8)	15(%88,2)	17(%4,0)	
	Ege Bölgesi	1(%7,1)	13(%92,9)	14(%3,3)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	10(%37,0)	17(%63,0)	27(%6,4)	
	İç Anadolu Bölgesi	4(%40)	6(%60)	10(%2,4)	
	Karadeniz Bölgesi	3(%18,75)	13(%81,25)	16(%3,8)	
	Akdeniz Bölgesi	6(%40)	9(%60)	15(%3,6)	
	Diğer	0(%0,0)	6(%100)	6(%1,4)	
	Toplam	95(%22,5)	327(%77,5)	422(%100)	

Farklı bölgelerden olan katılımcılar arasında daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılımlarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmediği kaydedildi ($p=0,335$). Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğini düşünen katılımcı oranı Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgesinde daha düşük bulundu (Tablo 4.45).

Tablo 4.45 : Yaşanılan Yerin Afet Alanındaki Gönüllülük Çalışmalarına Katkı Sağlayabileceğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Marmara Bölgesi	241(%76,0)	76(%24,0)	317(%75,1)	0,002
	Doğu Anadolu Bölgesi	15(%88,2)	2(%11,8)	17(%4,0)	
	Ege Bölgesi	10(%71,4)	4(%28,6)	14(%3,3)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	19(%70,4)	8(%29,6)	27(%6,4)	
	İç Anadolu Bölgesi	10(%100)	0(%0,0)	10(%2,4)	
	Karadeniz Bölgesi	16(%100)	0(%0,0)	16(%3,8)	
	Akdeniz Bölgesi	15(%100)	0(%0,0)	15(%3,6)	
	Diğer	2(%33,3)	4(%66,7)	6(%1,4)	
	Toplam	328(%77,7)	94(%22,3)	422(%100)	

Tüm bölgelerde öğrencilerin hangi afet türlerindeki gönüllük çalışmalarına katılmak istedikleriyle ilgili yangın kategorisinde ($p=0,023$) anlamlı bir farklılık gözlenirken, sel ($p=0,168$) ve diğer ($p=0,709$) kategorilerde anlamlı bir farklılık gözlenmediği kaydedildi. Yangın kategorisinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isteyen öğrencilerden %77,6 oranla Marmara Bölgesi'nde yaşayanlar daha yüksek bulunmuştur.

Tüm bölgelerde öğrenciler gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olunması gereken yeteneklerle ilgili düşünceleri değerlendirildiğinde; ilk yardım ($p=0,655$), iyi bir iletişim ($p=0,368$), arama-kurtarma ($p=0,078$), psikolojik destek ($p=0,054$) ve diğer ($p=0,766$) kategorilerde anlamlı bir farklılık gözlenmediği kaydedildi.

Öğrencilerin yaşadıkları yer ile gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebepler arasında ilişki tespit edilmedi (Tablo 4.46).

Tablo 4.46 : Yaşanılan Yerin Gönüllülük Çalışmalarında Yer Almayı Engelleyebilecek Sebeplerine Göre Dağılımı

Gönüllülük çalışmalarında yer almanızı engelleyebilecek sebepler nelerdir?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Vakit sıkıntısı	202(%47,9)	220(%52,1)	422(%100)	0,509
	Okul ve ders	310(%73,5)	112(%26,5)	422(%100)	0,305
	Maddi yetersizlik	109(%25,8)	313(%74,2)	422(%100)	0,571
	Fiziksel engeller	30(%7,1)	392(%92,9)	422(%100)	0,275
	Sağlık sorunları	47(%11,1)	375(%88,9)	422(%100)	0,596
	Diğer	33(%7,8)	389(%92,2)	422(%100)	0,832

Tüm bölgelerde öğrencilerin Gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulacak faktörler değerlendirildiğinde; yeni deneyimler ($p=0,837$), topluma destek ($p=0,888$), insanlara yardım ($p=0,814$), sosyal çevre ($p=0,722$), afete hazırlık ($p=0,686$) ve diğer ($p=0,353$) kategorilerde anlamlı bir farklılık gözlenmedi.

Yaşanılan bölgelere göre afet gönüllülerinin karşı karşıya kaldığı sorunlar arasında bir farklılık tespit edilmedi (Tablo 4.47).

Tablo 4.47 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllülerinin En Çok Hangi Sorunlarla Karşı Karşıya Kalındığını Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

		Afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını düşünüyorsunuz?			
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Ulaşım sıkıntısı	288(%68,2)	134(%31,8)	422(%100)	0,231
	Afet bölgesi tehlikeleri	292(%69,2)	130(%30,8)	422(%100)	0,645
	Psikolojik sorunlar	264(%62,6)	158(%37,4)	422(%100)	0,662
	Maddi sıkıntılar	190(%45,0)	232(%55,0)	422(%100)	0,876
	Ekipman eksikliği	286(%67,8)	136(%32,2)	422(%100)	0,915
	Diğer	14(%3,3)	408(%96,7)	422(%100)	0,124

Tüm bölgelerde, afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğu değerlendirildiğinde kişisel koruyucu ekipmanlar kategorisinde anlamlı bir farklılık gözlenmiş, diğer parametreler benzer oranda saptanmıştır (Tablo 4.48).

Tablo 4.48 : Yaşanılan Yerin Afet Gönüllüsü Olmak İçin Ne Tür Kaynaklara İhtiyaç Olduğunu Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

		Afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünüyorsunuz?			
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Eğitim programları	339(%80,3)	83(%19,7)	422(%100)	0,387
	Kişisel koruyucu ekipmanlar	287(%68,0)	135(%32)	422(%100)	0,040
	Finansal destek	237(%56,2)	185(%43,8)	422(%100)	0,361
	İletişim ve koordinasyon	273(%64,7)	149(%35,3)	422(%100)	0,074
	Diğer	10(%2,4)	412(%97,6)	422(%100)	0,240

Katılımcılar arasında farklı bölgelerde üniversitelerinde afetlerle ilgili bir eğitim almaları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (Tablo 4.54). Karadeniz, Ege ve güneydoğu Anadolu bölgelerinde afet eğitimi alan öğrenci oranının düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 4.49 : Yaşanılan Yerin Üniversitede Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı

Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Yaşanılan Yer	Marmara Bölgesi	128(%40,3)	189(%59,7)	317(%75,1)	0,050
	Doğu Anadolu Bölgesi	9(%52,9)	8(%47,1)	17(%4,0)	
	Ege Bölgesi	4(%28,6)	10(%71,4)	14(%3,3)	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	5(%18,5)	22(%81,5)	27(%6,4)	
	İç Anadolu Bölgesi	6(%60)	4(%40)	10(%2,4)	
	Karadeniz Bölgesi	8(%25)	8(%75)	16(%3,8)	
	Akdeniz Bölgesi	7(%46,7)	8(%53,3)	15(%3,6)	
	Diğer	0(%0,0)	6(%100)	6(%1,4)	
	Toplam	167(%39,6)	255(%60,4)	422(%100)	

Farklı bölgelerde üniversiteleri dışında kendilerini geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim alma oranı ($p=0,122$), ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşündükleri ($p=0,120$), afet gönüllülük çalışmalarına katılmalarında üniversiteden aldıkları eğitimlerin etkisi olduğunu düşünmeleri ($p=0,051$) ve afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine nasıl bir etkisi olduğunu düşünmeleri ($p=0,051$) açısından anlamlı bir farklılık gözlenmedi.

Üniversite öğrencilerinden 3,4,5 ve 6 üstü ailelerde yaşayanlar arasında afet gönüllüsü olup olmama durumu arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir ($p=0,800$), (Tablo 4.50).

Tablo 4.50 : Kaç Kişilik Bir Ailede Yaşamının Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı

Afet gönüllüsü müsünüz?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Kaç kişilik bir ailede yaşıyorsunuz?	3	13(%27,7)	34(%72,3)	47(%11,1)	0,800
	4	35(%21,0)	132(%79,0)	167(%39,6)	
	5	25(%21,6)	91(%78,4)	116(%27,5)	
	6+	21(%22,8)	71(%77,2)	92(%21,8)	
	Toplam	94(%22,3)	328(%77,7)	422(%100)	

Üniversite öğrencilerinden 3,4,5 ve 6 üstü ailelerde yaşayanlar arasında afet gönüllüsü olanların gönüllü oldukları kurumlar arasında farklılık gözlenmedi ($p=0,788$).

Üniversite öğrencilerinden 3,4,5 ve 6 üstü ailelerde yaşayıp afet gönüllüsü olmayı düşünenler (sırasıyla %61,7, %65,3, %67,8, %65,6 ve %66,6) arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir ($p=0,902$). 6 şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılma oranları 3 kişilik ailede yaşayanlarda %23,4 ($n=11$), 4 kişilik ailede yaşayanlarda %21,1 ($n=36$), 5 kişilik ailede yaşayanlarda %19,0 ($n=22$), 6 ve daha fazla kişilik ailede yaşayanlarda %28,3 ($n=26$) saptanmış olup gruplar arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p=0,442$). Aile birey sayısı farklı gruplarda 6 şubat 2023 depremlerinde yardımcı oldukları çalışmaların tipi açısından farklılık gözlenmemiştir ($p=0,835$).

Üç, dört, beş, altı ve üzeri kişilik ailelerde yaşayan katılımcılarda daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılma oranları sırasıyla %31,9 ($n=15$), %25,7 ($n=43$), %25,9 ($n=30$) ve %33,7 ($n=31$) saptanmış olup farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,519$). Aynı alt gruplarda afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceklerini düşünme oranı sırasıyla %74,5 ($n=35$), %79,6 ($n=133$), %76,7 ($n=89$), %77,2 ($n=71$) olarak benzer bulunmuştur ($p=0,867$). Yangın eğitimi almak isteyen öğrencilerin oranı 3 kişilik ailelerde %10,8, 4 kişilik ailelerde %32,9, 5 kişilik ailelerde %27,5, 6 ve daha fazla kişilik ailelerde ise %28,7 olarak kaydedilmiştir ($p=0,027$). Sel ($p=0,976$) ve diğer ($p=0,691$) kategorisini seçen öğrenci oranlarının farklı aile tiplerinde benzer olduğu tespit edilmiştir.

Farklı sayıda üyesi olan aillerde yaşayan öğrencilere gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olunması gereken yeteneklerle ilgili yöneltilen soruya ilk yardım ($p=0,612$), iyi iletişim ($p=0,954$), arama-kurtarma ($p=0,129$), psikolojik destek ($p=0,212$) ve diğer ($p=0,245$) cevaplarını veren oranları benzer bulundu.

Gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebepler değerlendirildiğinde; vakit sıkıntısı ($p=0,726$), okul ve ders ($p=0,231$), maddi yetersizlik ($p=0,302$), fiziksel engeller ($p=0,674$) ve sağlık sorunları ($p=0,172$) farklı aile üye sayısına ait katılımcılarda benzer idi. 3 kişilik ailenin %11,1'i, 4 kişilik ailenin %39,6'sı, 5 kişilik ailenin %27,5'i, ve 6+ kişilik ailenin %21,8'inde "Diğer" seçilmiş olup 4 kişilik ailelerde diğer seçeneği daha çok seçilmiştir ($p=0,034$).

Aynı alt gruplarda öğrencilerin gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurduğu faktörlerden yeni deneyimler ($p=0,161$), topluma destek ($p=0,624$), insanlara yardım ($p=0,689$), sosyal çevre ($p=0,156$), afete hazırlık ($p=0,920$) ve diğer ($p=0,881$) seçenekleri benzer oranda seçilmişti. Keza afet gönüllülerinin karşılaştığı sorunlardan ulaşım sıkıntısı ($p=0,765$), afet bölgesi tehlikeleri ($p=0,225$), psikolojik sorunlar ($p=0,465$), maddi sıkıntı ($p=0,544$), ekipman eksikliği ($p=0,740$) ve diğer ($p=0,415$) seçenekleri farklı aile üye sayısına ait öğrencilerde benzer oranda görüldü. Benzer şekilde afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğu sorusuna verilen eğitim programları ($p=0,258$), kişisel koruyucu ekipman ($p=0,279$), finansal destek ($p=0,462$), iletişim ve koordinasyon ($p=0,366$) ve diğer ($p=0,915$) yanıt oranları farklı değildi.

Üniversitelerinde afetlerle ilgili bir eğitim alan öğrenci oranı ve sayısı 3 kişilik ailesi olanlarda %44,7 ($n=21$), 4 kişilik ailesi olanlarda %38,9 ($n=65$), 5 kişilik ailede yaşayanlarda %39,7, 6 ve daha fazla üyeli ailesi olanlarda ise %38,0 ($n=35$) saptanmış olup anlamlı farklılık tespit edilmedi. Üniversiteleri dışında kendilerini geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim alma oranları bu alt gruplarda sırası ile %40,4 ($n=19$), %25,7 ($n=43$), %26,7 ($n=31$), ve %32,6 ($n=30$) olup benzer idi ($p=0,196$). Belirtilen alt gruplarda afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşüncesinde ($p=0,250$), afet gönüllülük çalışmalarına katılmalarında üniversiteden aldıkları eğitimlerin etkisi olduğunu düşünme oranı ($p=0,220$), afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine etkileri ($p=0,051$) arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Üniversite öğrencilerinden 6 şubat 2023 depremlerini yaşayanların afet gönüllüsü olup olmama durumu, afet gönüllüsü olmayı düşünme oranı, daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılma oranı afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına faydalı olacağını düşünme oranı benzer bulunurken depremi yaşayanlarda gönüllülük çalışmalarına katılma oranı daha yüksek tespit edildi (Tablo 4.51).

6 şubat 2023 depremlerini yaşayan ve yaşamayan öğrencilerin gönüllü oldukları kurumlar ($p=0,291$), 6 şubat 2023 depremlerinde yardımcı oldukları çalışmalar ($p=0,383$) benzer saptandı. Keza, katılmak istedikleri afet çalışmaları da benzer bulundu (Tablo 4.52).

Tablo 4.51 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamının Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı

Afet gönüllüsü müsünüz?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	12(%20,0)	48(%80,0)	60(%14,2)	0,647
	Hayır	82(%22,7)	280(%77,3)	362(%85,8)	
	Toplam	328(%77,7)	94(%22,3)	422(%100)	
Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz?					
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	39(%66,1)	20(%33,9)	59(%14,1)	0,935
	Hayır	236(%65,6)	124(%34,4)	360(%85,9)	
	Toplam	275(%65,6)	144(%34,4)	419(%100)	
6 Şubat 2023 Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?					
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	25(%41,7)	35(%58,3)	60(%14,2)	<0,001
	Hayır	70(%19,3)	292(%80,7)	362(%85,8)	
	Toplam	95(%22,5)	327(%77,5)	422(100,0)	
Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katıldınız mı?					
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	19(%31,7)	41(%68,3)	60(%14,2)	0,519
	Hayır	100(%27,6)	262(%72,4)	362(%85,8)	
	Toplam	119(%28,2)	303(%71,8)	422(%100)	
Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?					
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	50(%83,3)	10(%16,7)	60(%14,2)	0,260
	Hayır	278(%76,8)	84(%23,2)	362(%85,8)	
	Toplam	328(%77,8)	94(%22,2)	422(%100)	

Tablo 4.52 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamının Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı

6 Şubat 2023 Depremlerini yaşadınız mı?					
		Evet	Hayır	p	
Başka hangi afet türlerinde gönüllük çalışmalarına katılmak isterdiniz?	Yangın	Evet	32(%53,3)	223(%61,6)	0,225
		Hayır	28(%46,7)	139(%38,3)	
	Sel	Evet	24(%40,0)	129(%35,7)	0,304
		Hayır	36(%60,0)	233(%64,3)	
	Diğer	Evet	16(%26,7)	80(%22,1)	0,434
		Hayır	44(%73,3)	282(%77,9)	

Üniversite öğrencilerinden 6 şubat 2023 depremlerini yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olduklarını düşündükleri yeteneklerden ilk yardım bilgisi ($p=0,778$), iyi bir iletişim yeteneği ($p=0,986$), temel arama-kurtarma bilgisi($p=0,502$), psikolojik destek ve danışmanlık ($p=0,718$) ve diğer ($p=0,508$) seçenekleri benzer oranda idi. Yine bu iki grupta gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebepler arasında vakit sıkıntısı ($p=0,299$), okul ve ders sorumlulukları ($p=0,770$), maddi yetersizlik ($p=0,426$), fiziksel engeller ($p=0,886$) , sağlık sorunları ($p=0,235$) ve diğer nedenler ($p=0,497$) benzer oranda bulundu.

6 şubat 2023 depremlerini yaşayan ve yaşamayan öğrencilerin gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundukları faktörlerden yeni deneyimler ($p=0,603$), topluma destek ($p=0,626$), insanlara yardım($p=0,528$), sosyal çevre kazanmak ($p=0,765$) , afetlere hazırlık ($p=0,478$) ve diğer faktörlerin ($p=0,315$) sıklığı arasında anlamlı fark gözlenmedi. Benzer şekilde afet gönüllülerinin en çok karşılaştığı sorunlar arasında ulaşım sıkıntısı ($p=0,988$), afet bölgesindeki tehlikeler ($p=0,288$), psikolojik sorunlar ($p=0,658$), maddi sıkıntılar ($p=0,578$) , ekipman eksikliği ($p=0,690$) ve diğer faktörler ($p=0,441$) benzer oranda kaydedildi.

Üniversite öğrencilerinden 6 şubat 2023 depremlerini yaşayan ve yaşamayanların afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu ile alakalı düşünceleri değerlendirildiğinde; eğitim programları ($p=0,262$), kişisel koruyucu ekipmanlar ($p=0,151$), finansal destek ($p=0,714$), iletişim ve koordinasyon ($p=0,524$) ve diğer kaynaklar ($p=0,699$) farksız tespit edildi.

6 Şubat 2023 depremlerini yaşayan ve yaşamayan öğrenciler arasında üniversitelerinde afetle ilgili eğitim alan oranı, üniversite eğitimleri dışında kendilerini geliştirmek için afetlerle ilgili eğitim alan oranı, afet gönüllülük çalışmalarına katılımlarında üniversiteden aldıkları eğitimlerin etkisi olduğunu düşünme oranı, arasında fark tespit edilmemiştir (Tablo 4.53). Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşündükleri konusunda da kategoriler arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.54).

Tablo 4.53 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamamın Üniversitedeki Afet Eğitimleri ile ilişkisi

Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	20(%33,3)	40(%66,7)	60(%14,2)	0,286
	Hayır	147(%40,6)	215(%59,4)	362(%85,8)	
	Toplam	167(%39,6)	255(%60,4)	422(%100)	
Üniversite eğitiminiz dışında kendinizi geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	22(%36,7)	38(%63,3)	60(%14,2)	0,166
	Hayır	101(%27,9)	261(%72,1)	362(%85,8)	
	Toplam	123(%29,1)	299(%70,9)	422(%100)	
Afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığınız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?					
6 Şubat depremlerini yaşadınız mı?	Evet	25(%41,7)	35(%58,3)	60(%14,2)	<0,001
	Hayır	70(%19,3)	292(%80,7)	362(%85,8)	
	Toplam	95(%22,5)	327(%77,5)	422(100,0)	

Tablo 4.54 : 6 Şubat 2023 Depremlerini Yaşamamın Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

6 Şubat 2023 depremlerini yaşadınız mı?				
		Evet	Hayır	p
Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşünüyorsunuz?	Her ay	17(%28,3)	97(%26,9)	0,327
	3 ayda bir	20(%33,3)	146(%40,4)	
	Yılda bir	12(%20,0)	82(%22,7)	
	Yılda bir	9(%15,0)	25(%6,9)	
	2 yılda bir	2(%3,3)	8(%2,2)	
	Diğer	0(%0,0)	3(%0,8)	
	Toplam	60(%14,3)	361(%85,7)	

Üniversite öğrencilerinden 6 şubat 2023 depremlerini yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında Afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerinize nasıl bir etkisi olacağı ile alakalı düşünceleri değerlendirildiğinde; uyum ve koordinasyon (p=0,861), kriz yönetimi (p=0,144), sosyal ilişkileri güçlendirme (p=0,388), beceri kazanma (p=0,765) ve diğer (p=0,994) seçenekleri arasında anlamlı farklılık gözlenmedi.

Üniversite öğrencilerinden ailelerinde daha önce herhangi bir deprem yaşayanlarda afet gönüllülük oranı daha düşük, afet gönüllüsü olmayı düşünme oranı daha yüksek, gönüllülük çalışmalarına katılma oranı daha düşük, çalışmalarda faydaalı olabileceğini düşünen oranı daha yüksek idi (Tablo 4.55).

Tablo 4.55 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı

Afet gönüllüsü müsünüz?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	60(%26,3)	168(%73,7)	228(%54,0)	0,031
	Hayır	34(%17,5)	160(%82,5)	194(%46,0)	
	Toplam	94(%22,3)	328(%77,7)	422(%100)	
Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz?					
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	165(%73,0)	61(%27,0)	226(%53,9)	0,001
	Hayır	110(%57,0)	83(%43,0)	193(%46,1)	
	Toplam	275(%65,6)	144(%34,4)	419(%100)	
6 Şubat 2023 Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?					
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	63(%27,6)	165(%72,4)	228(%54,0)	0,006
	Hayır	32(%16,5)	162(%83,5)	194(%46,0)	
	Toplam	95(%22,5)	327(%77,5)	422(%100)	
Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katıldınız mı?					
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	75(%32,9)	153(%67,1)	228(%54,0)	0,020
	Hayır	44(%22,7)	150(%77,3)	194(%46,0)	
	Toplam	119(%28,2)	303(%71,8)	422(%100)	
Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?					
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	187(%82,0)	41(%18,0)	228(%54,0)	0,022
	Hayır	141(%72,7)	53(%27,3)	194(%46,0)	
	Toplam	328(%77,7)	94(%22,3)	422(%100)	

Üniversite öğrencilerinden ailelerinde daha önce herhangi bir deprem yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında afet gönüllüsü olanların gönüllü oldukları kurumlar ($p=0,832$) ve yardımcı oldukları çalışmalar ($p=0,391$) açısından anlamlı bir farklılık gözlenmedi. Benzer şekilde bu iki alt grupta katılmak istedikleri afet türü açısından anlamlı bir fark görülmedi (Tablo 4.56).

Tablo 4.56 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Başka Hangi Afet Türlerinde Gönüllülük Çalışmalarına Katılmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı

		Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?				
			Evet	Hayır	Toplam	p
Başka hangi afet türlerinde gönüllük çalışmalarına katılmak isterdiniz?	Yangın	Evet	134(%52,5)	121(%47,5)	255(%60,4)	0,451
		Hayır	94(%56,3)	73(%43,7)	167(%39,6)	
	Sel	Evet	87(%56,9)	66(%43,1)	153(%36,3)	0,378
		Hayır	141(%52,4)	128(%47,6)	269(%63,7)	
	Diğer	Evet	54(%56,3)	42(%43,8)	96(%22,7)	0,619
		Hayır	174(%53,4)	152(%46,6)	326(%77,3)	

Aileleri daha önce deprem yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olunması gerektiği düşünülen yeteneklerden ilk yardım bilgisi ($p=0,208$), iyi bir iletişim yeteneği ($p=0,105$), temel arama-kurtarma bilgisi ($p=0,723$), psikolojik destek ve danışmanlık ($p=0,723$) konusunda anlamlı farklılıklar gözlenmediği kaydedilirken, diğer ($p=0,031$) kategorisini seçen öğrenci oranı ailesi deprem yaşayanlarda daha yüksek idi (%74 ve %52, $p=0,031$). Aileleri daha önce deprem yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebepler arasında vakit sıkıntısı ($p=0,824$), okul ve ders sorumlulukları ($p=0,223$), fiziksel engeller ($p=0,764$), sağlık sorunları ($p=0,665$) ve diğer sebepler ($p=0,763$) benzer oranda iken maddi yetersizlik daha önce deprem yaşayanlarda daha sık belirtilmişti (%64,2 ve %50,5, $p=0,013$).

Ailelerinde daha önce herhangi bir deprem yaşayanlar ve yaşamayanların gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurdıkları faktörler arasında yeni deneyimler ($p=0,796$), sosyal çevre kazanmak ($p=0,869$) ve diğer faktörler ($p=0,532$) benzer oranda işaretlenmiş iken topluma destek (%57,2 ve %44,1; $p=0,021$), insanlara yardım (%58,6 ve %34,2; $p<0,001$), afetlere hazırlık (%58,0 ve %47,5; $p=0,036$) kategorileri ailesi deprem yaşamış öğrencilerde daha sık seçilmişti.

Belirtilen iki grup arasında afet gönüllülerinin en çok karşı karşıya kaldığı hangi sorunlar olarak ulaşım sıkıntısı ($p=0,615$), afet bölgesindeki tehlikeler ($p=0,051$), psikolojik sorunlar ($p=0,898$), maddi sıkıntılar ($p=0,602$), ekipman eksikliği ($p=0,076$) ve diğer nedenler ($p=0,441$) benzer oranlarda bildirildi. Afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu ile ilgili düşünceleri değerlendirildiğinde; eğitim programları ($p=0,651$), ve diğer kaynaklar ($p=0,095$) benzer oranda işaretlenirken kişisel koruyucu ekipmanlar (%57,5 ve %46,7; $p=0,037$), finansal destek (%59,5 ve %47,0; $p=0,011$), iletişim ve koordinasyon (%61,2 ve %40,9; $p<0,001$) seçenekleri ailesi deprem yaşamış öğrenciler tarafından daha fazla işaretlenmişti.

Öğrencilerin ailelerinde daha önce herhangi bir deprem yaşayanlar ve yaşamayanların aldıkları afet eğitimleri ile ilgili veriler Tablo 4.57’de sunulmuştur.

Tablo 4.57 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Afet Eğitimleri ile İlişkisi

Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	91(%39,9)	137(%60,1)	228(%54,0)	0,877
	Hayır	76(%38,2)	118(%60,8)	194(%46,0)	
	Toplam	167(%39,6)	255(%60,4)	422(%100)	
Üniversite eğitiminiz dışında kendinizi geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	74(%32,5)	154(%67,5)	228(%54,0)	0,105
	Hayır	49(%25,3)	145(%74,7)	194(%46,0)	
	Toplam	123(%29,1)	299(%70,9)	422(%100)	
Afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığınız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?					
Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?	Evet	130(%57,0)	98(%43,0)	228(%54,0)	0,717
	Hayır	114(%58,8)	80(%41,2)	194(%46,0)	
	Toplam	244(%57,8)	178(%42,2)	422(%100)	

Ailelerinde daha önce herhangi bir deprem yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşündükleri konusunda anlamlı farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.58).

Tablo 4.58 : Ailede Daha Önce Herhangi Bir Deprem Yaşama Durumunun Afet Gönüllülerinin Ne Sıklıkla Eğitim Almaları Gerektiğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

		Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı?		
		Evet	Hayır	p
Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşünüyorsunuz?	Her ay	64(%28,2)	50(%25,8)	0,600
	3 ayda bir	88(%38,8)	78(%40,2)	
	Yılda bir	50(%22,0)	44(%22,7)	
	Yılda bir	16(%7,0)	18(%9,3)	
	2 yılda bir	6(%2,6)	4(%2,1)	
	Diğer	3(%1,3)	0(%0,0)	

Afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine nasıl bir etkisi olacağı ile alakalı düşünceleri değerlendirildiğinde ailelerinde daha önce herhangi bir deprem yaşayanlarda uyum ve koordinasyon (%57,5 ve %40,9; p=0,006) ile beceri kazanma (%57,8 ve %45,2; p=0,018) daha sık iken kriz yönetimi (p=0,245), sosyal ilişkileri güçlendirme (p=0,544), diğer etkiler (p=0,184) benzer oranda tespit edildi.

Okunulan bölüm etkisi:

Acil Yardım ve Afet yönetimi (AYAY) öğrencilerinde afet gönüllüsü olma oranı %55 (n=77) olup diğer okullarda okuyan öğrencilerden anlamlı derecede yüksek bulundu (p<0,001). Bu oranlar hemşirelik bölümünde %6,7 (n=8), beslenme ve diyetetik bölümlerinde okuyanlarda %5,5 (n=9) idi. Üniversite öğrencilerinden AYAY, hemşirelik, beslenme ve diyetetik bölümlerinde okuyan öğrencilerin afet gönüllüsü oldukları kurumlar arasında farklılık gözlenmedi (p=0,848). Farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin afet gönüllülüğü ile ilgili verileri Tablo 4.59'da sunulmuştur.

Tablo 4.59 : Okunulan Bölümün Afet Gönüllülüğü verileri ile ilişkisi

Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz?					
Okunulan bölüm	AYAY	130(%92,9)	10(%7,1)	140(%33,4)	
	Hemşirelik	70(%59,8)	47(%40,2)	117(%27,9)	<0,001
	Beslenme ve diyetetik	75(%46,3)	87(%53,7)	162(%38,7)	
6 Şubat 2023 Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?					
Okunulan bölüm	AYAY	35(%25)	105(%75)	140(%33,2)	
	Hemşirelik	29(%24,4)	90(%75,6)	119(%28,2)	0,392
	Beslenme ve diyetetik	31(%19)	132(%81)	163(%38,6)	
Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katıldınız mı?					
Okunulan bölüm	AYAY	57(%40,7)	83(%59,3)	140(%33,2)	
	Hemşirelik	25(%21)	94(%79)	119(%28,2)	<0,001
	Beslenme ve diyetetik	37(%22,7)	126(%77,3)	163(%38,6)	
Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?					
Okunulan bölüm	AYAY	136(%97,1)	4(%2,9)	140(%33,2)	
	Hemşirelik	88(%73,9)	31(%26,1)	119(%28,2)	<0,001
	Beslenme ve diyetetik	104(%63,8)	59(%36,2)	163(%38,6)	

AYAY: Acil yardım ve afet yönetimi

Farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin 6 şubat 2023 depremlerinde yardımcı oldukları çalışmalar benzer bulundu ($p=0,545$). Üniversite öğrencilerinden AYAY, hemşirelik, beslenme ve diyetetik bölümlerinde okuyan öğrencilerin, hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak istedikleri değerlendirildiğinde; yangın ($p<0,001$) ve sel ($p<0,001$) kategorilerinde anlamlı bir fark gözlenirken diğer kategorisinde anlamlı bir fark gözlenmediği kaydedildi ($p=0,766$). Yangınlarda AYAY öğrencilerinin %42,7'si gönüllü olmayı tercih ederken, bu oran hemşirelik öğrencilerinde %24,3, beslenme ve diyetetik öğrencilerinde %32,9'dur. Selerde AYAY öğrencilerinin %41,8'i, hemşirelik öğrencilerinin %32,0'si ve beslenme ve diyetetik öğrencilerinin %26,1'i gönüllü olmayı tercih etmiştir.

Farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin, gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olunması gereken yeteneklerle alakalı düşünceleri değerlendirildiğinde; ilk yardım ($p<0,001$), arama-kurtarma ($p<0,001$) ve psikolojik destek ($p=0,012$) konularında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir ancak iyi bir iletişim ($p=0,642$) ve diğer ($p=0,057$) kategorilerde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri, ilkyardım yeteneği konusunda %49,2 oranıyla diğer bölümlere göre yüksek oranda bu yeteneğe sahip olduklarını düşündükleri görülmüştür. Arama-kurtarma yeteneği açısından da yine beslenme ve diyetetik öğrencileri %49,0 ile öne çıkmaktadır. Psikolojik destek yeteneğinde ise hemşirelik öğrencileri %34,2 oranıyla diğer bölümlere göre daha yüksek oranda bu yeteneğe sahip oldukları kaydedildi.

Farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin, gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebepler değerlendirildiğinde; vakit sıkıntısı ($p=0,232$), okul ve ders ($p=0,079$), maddi yetersizlik ($p=0,055$) ve diğer ($p=0,134$) kategorisinde anlamlı ilişki gözlenmemiştir. Fiziksel engeller ($p=0,021$) ve sağlık sorunları ($p=0,018$) kategorilerde ise anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencileri, fiziksel engelleri %38,6 oranıyla diğer bölümlere göre yüksek oranda işaret etmiştir. Bu oran AYAY öğrencilerinde %33,2 ve hemşirelik öğrencilerinde %28,2 olarak saptanmıştır. Sağlık sorunlarını engelleyici sebep olarak gören öğrenci oranı beslenme ve diyetetik bölümünde %38,6, hemşirelik bölümünde %38,6 ve AYAY öğrencilerinde %33,2'dir.

Farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin, gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulacak faktörler değerlendirildiğinde; Yeni deneyimler ($p=0,000$), topluma destek ($p=0,025$), sosyal çevre ($p=0,045$) ve afetlere karşı hazırlık ($p=0,002$) kategorilerinde anlamlı farklılık gözlenmiştir ancak insanlara yardım ($p=0,075$) ve diğer ($p=0,228$) seçeneklerinde anlamlı farklılık gözlenmemiştir. En fazla AYAY bölümü okuyan öğrenciler %42,5 oranla yeni deneyimler, %41,9 oranla sosyal çevre ve %37,9 oranla afetlere karşı hazırlık kategorilerinin gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulması gereken faktörlerden olduğunu belirtmişlerdir.

Beslenme ve Diyetetik bölümü okuyan öğrenciler ise en fazla %35,3 oranla topluma destek ve %66,7 oranla diğer kategorilerinin gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulması gereken faktörlerden olduğunu belirtmişlerdir.

Üniversite öğrencilerinden AYAY, hemşirelik, beslenme ve diyetetik bölümlerinde okuyan öğrencilerin, afet gönüllülerinin hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığı değerlendirildiğinde; ulaşım sıkıntısı ($p=0,437$), afet bölgesi tehlikeleri ($p=0,141$) ve diğer ($p=0,181$) kategorilerinde anlamlı farklılık gözlenmezken psikolojik sorunlar ($p=0,001$), maddi sıkıntı ($p=0,004$), ekipman eksikliği ($p=0,021$) kategorilerde anlamlı bir farklılık gözlemlendi. AYAY öğrencileri, genellikle psikolojik sorunlar (%42,4) ve ekipman eksikliği (%39,7) ile daha fazla karşılaşırken, hemşirelik bölümü öğrencileri daha çok maddi sıkıntı (%21,6) ve ulaşım sorunları (%25,4) yaşamaktadır. Beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerin ise özellikle bölgedeki tehlikeler (%39,2) ve maddi sıkıntılar (%41,8) konusunda sorunlarla karşı karşıya kaldığı kaydedildi.

Farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin, afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğu değerlendirildiğinde; eğitim programları ($p=0,251$), İletişim ve koordinasyon ($p=0,124$) ve diğer ($p=0,353$) kategorilerde anlamlı farklılık yokken kişisel koruyucu ekipman ($p=0,038$), finansal destek ($p=0,020$) kategorilerinde anlamlı farklılıklar gözlemlendi. Hemşirelik öğrencileri %30,7 ile en yüksek oranda kişisel koruyucu ekipmanlara ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. AYAY öğrencileri %29,3 oranında, beslenme ve diyetetik öğrencileri ise %40,1 oranında kişisel koruyucu ekipmanlara ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. AYAY öğrencileri %27,8 ile en yüksek oranda finansal destek kaynağına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu oran hemşirelik öğrencilerinde %32,1 ve beslenme ve diyetetik öğrencilerinde %40,1 idi.

Farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin afet eğitimleri ile ilgili verileri Tablo 4.60'da sunulmuştur.

Belirtilen bölümlerde okuyan öğrenciler arasında afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiği konusundaki düşünceleri açısından fark tespit edilmedi ($p=0,316$).

Afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine nasıl bir etkisi olacağı ile alakalı düşünceleri değerlendirildiğinde; uyum ve koordinasyon ($p<0,001$), beceri kazanma ($p<0,001$) anlamlı bir farklılık gözlenirken kriz yönetimi ($p=0,245$), sosyal ilişkileri güçlendirme ($p=0,120$) ve diğer ($p=0,622$) kategorilerinde fark saptanmadı. Uyum ve koordinasyon konusunda beslenme ve diyetetik (%33,2), beceri kazanma konusunda ise AYAY (%37,8) öğrencileri daha yüksek bir oranda mesleki kariyere etki edeceğini düşündükleri kaydedildi.

Tablo 4.60 : Okunulan Bölümün Üniversitede Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı

Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Okunulan bölüm	AYAY	101(%72,1)	39(%27,9)	140(%33,2)	<0,001
	Hemşirelik	28(%23,5)	91(%76,5)	119(%28,2)	
	Beslenme diyetetik	38(%23,3)	125(%76,7)	163(%38,6)	
Üniversite eğitiminiz dışında kendinizi geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
Okunulan bölüm	AYAY	62(%44,3)	78(%55,7)	140(%33,2)	<0,001
	Hemşirelik	27(%22,7)	92(%77,3)	119(%28,2)	
	Beslenme diyetetik	34(%20,9)	129(%79,1)	163(%38,6)	
Afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığınız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?					
Okunulan bölüm	AYAY	128(%91,4)	12(%8,6)	140(%33,2)	<0,001
	Hemşirelik	63(%52,9)	56(%47,1)	119(%28,2)	
	Beslenme diyetetik	53(%32,5)	110(%67,5)	163(%38,6)	

Sınıf etkisi:

Üniversite öğrencilerinden 1.sınıf , 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin afet gönüllülüğü konusundaki eğilimleri Tablo 4.61’de sunulmuş olup sınıf arttıkça gönüllülük oranının arttığı gözlenmiştir.

Farklı sınıflarda okuyan öğrencilerin gönüllü oldukları kurumlar (p=0,486) ve ,6 şubat 2023 depremlerinde yardımcı oldukları çalışmalar (p=0,563) arasında anlamlı farklılık izlenmedi. Birinci, 2., 3. ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin, hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak istedikleri değerlendirildiğinde; yangın (p=0,541) ve sel (p=0,772) kategorilerinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Diğer kategorisinde yer alan afet türlerinde gönüllü olmak isteyenlerin oranlarında anlamlı bir fark gözlemlendi (p=0,043). %40,6 oranla 1.sınıf öğrencilerinde, %26,0 oranla 2.sınıf öğrencilerinde, %27,1 oranla 3.sınıf öğrencilerinde ve %6,3 oranla 4.sınıf öğrencilerinde diğer kategorisi seçilmiş olup en yüksek 1. sınıf öğrencilerindedir.

Tablo 4.61 : Kaçınıcı Sınıfta Olmanın Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı

Afet gönüllüsü müsünüz?					
		Evvet	Hayır	Toplam	p
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	30(%17,9)	138(%82,1)	168(%39,8)	0,011
	2.	22(%23,4)	72(%76,6)	94(%22,3)	
	3.	35(%23,6)	113(%76,4)	148(%35,1)	
	4.	7(%58,3)	5(%41,7)	12(%2,8)	
Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz?					
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	116(%69)	52(%31)	168(%40,1)	0,096
	2.	62(%66)	32(%34)	94(%22,4)	
	3.	87(%59,6)	59(%40,4)	146(%34,8)	
	4.	10(%90,9)	1(%9,1)	11(%2,6)	
6 Şubat 2023 Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?					
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	38(%22,6)	130(%77,4)	168(%39,8)	0,139
	2.	20(%21,3)	74(%78,7)	94(%22,3)	
	3.	31(%20,9)	117(%79,1)	148(%35,1)	
	4.	6(%50)	6(%50)	12(%2,8)	
Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katıldınız mı?					
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	44(%26,2)	124(%73,8)	168(%39,8)	0,057
	2.	31(%33)	63(%67)	94(%22,3)	
	3.	37(%25)	111(%75)	148(%35,1)	
	4.	7(%58,3)	5(%41,7)	12(%2,8)	
Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?					
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	134(%79,8)	34(%20,2)	168(%39,8)	0,767
	2.	74(%77,7)	20(%21,3)	94(%22,3)	
	3.	111(%75)	37(%25)	148(%35,1)	
	4.	9(%75)	3(%25)	12(%2,8)	

Birinci, 2., 3. ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olunması gereken yeteneklerle ilgili düşünceleri değerlendirildiğinde; ilk yardım ($p<0,001$), temel arama-kurtarma ($p=0,002$) konularında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir ancak iyi bir iletişim ($p=0,642$), psikolojik destek ($p=0,135$) ve diğer ($p=0,057$) kategorilerde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

İlkyardım alanında öğrencilerin %39,8'i 1. sınıfta yer alırken, %28,4'ü 3. sınıfta bulunmaktadır. Temel arama-kurtarma yetenekleri konusunda %45,5'lik bir oranla 1. sınıf öğrencileri ön plandadır ve %37,9'luk bir katılımı 3. sınıf öğrencilerinin takip ettiği kaydedildi.

Birinci, 2., 3. ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebeplerden vakit sıkıntısı ($p=0,126$), okul ve ders ($p=0,855$), maddi yetersizlik ($p=0,233$), fiziksel engeller ($p=0,989$), sağlık sorunları ($p=0,100$) ve diğer nedenler ($p=0,319$) benzer oranlarda raporlanmıştır.

Birinci, 2., 3. ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurduğu faktörlerden yeni deneyimler ($p=0,335$), topluma destek ($p=0,099$), sosyal çevre ($p=0,256$), afete hazırlık ($p=0,989$) ve diğer faktörler ($p=0,377$) benzer oranda iken insanlara yardım ($p=0,011$), kategorisinde ise anlamlı farklılık kaydedildi.

İnsanlara yardım etmeyi gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde en fazla bulduran birinci sınıf öğrencileridir (%39,8). Bu oran üçüncü sınıf öğrencilerinde %35,1, ikinci sınıf öğrencilerinde %22,3 ve dördüncü sınıf öğrencilerinde %2,8 idi.

Birinci, 2., 3. ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin afet gönüllülerinin en sık karşı karşıya kaldığı sorunların neler olduğunu verdiği yanıtlar açısından ulaşım sıkıntısı ($p=0,034$) ve ekipman eksikliği ($p=0,008$) kategorilerinde anlamlı farklılık gözlenmiştir. Afet bölgesi tehlikeleri ($p=0,947$), psikolojik sorunlar ($p=0,318$), maddi sıkıntı ($p=0,143$) ve diğer sorunlar ($p=0,554$) benzer oranda raporlanmıştır.

Ulaşım sıkıntısı ve ekipman eksikliği en yaygın karşılaşılan sorunlar olarak belirtilmiştir. %41,3 oranla 1.sınıf öğrencilerinde, %18,4 oranla 2.sınıf öğrencilerinde, %36,8 oranla 3.sınıf öğrencilerinde ve %3,5 oranla 4.sınıf öğrencilerinde ulaşım sıkıntısı anlamlı farklılık göstermektedir. %41,1 oranla 1.sınıf öğrencileri, %17,8 oranla 2.sınıf öğrencileri, %35,3 oranla 3.sınıf öğrencileri ve %2,8 oranla 4.sınıf öğrencilerinde ekipman eksikliği anlamlı farklılık göstermektedir.

Farklı sınıflardaki öğrencilerin afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğu değerlendirildiğinde; eğitim programları ($p=0,581$), iletişim ve koordinasyon ($p=0,427$), kişisel koruyucu ekipman ($p=0,162$), ve diğer ($p=0,750$) kategoriler benzer oranda iken finansal destek ($p=0,037$) kategorisinde anlamlı farklılık gözlenmiştir. Birinci sınıf öğrencileri %44,7 oranla, 2.sınıf öğrencileri %17,7 oranla, 3.sınıf öğrencileri %35,0 oranla ve 4.sınıf öğrencileri ise %2,5 oranla afet gönüllüsü olmak için finansal desteğe ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.

Birinci sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin afet eğitimleri ile ilişkili veriler Tablo 4.62’de sunulmuştur.

Tablo 4.62 : Kaçınıcı Sınıfta Olmanın Afetlerle İlgili Eğitim Süreci ile ilişkisi

Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
		Evet	Hayır	Toplam	p
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	37(%22)	131(%78)	168(%39,8)	<0,001
	2.	44(%46,8)	50(%53,2)	94(%22,3)	
	3.	77(%52)	71(%48)	148(%35,1)	
	4.	9(%75)	3(%25)	12(%2,8)	
Üniversite eğitiminiz dışında kendinizi geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?					
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	44(%26,2)	124(%73,8)	168(%39,8)	0,724
	2.	28(%29,8)	66(%70,2)	94(%22,3)	
	3.	47(%31,8)	101(%68,2)	148(%35,1)	
	4.	4(%33,3)	8(%66,7)	12(%2,8)	
Afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığınız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?					
Kaçınıcı sınıftasınız?	1.	89(%53)	79(%47)	168(%39,8)	<0,001
	2.	60(%63,8)	34(%36,2)	94(%22,3)	
	3.	87(%58,8)	61(%41,2)	148(%35,1)	
	4.	8(%66,7)	4(%33,3)	12(%2,8)	

Üniversite öğrencilerinden 1.sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerin, afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiği konusundaki düşünceleri arasında anlamlı farklılık gözlenmedi ($p=0,137$). Keza afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine nasıl bir etkisi olacağı konusunda uyum ve koordinasyon ($p=0,743$), beceri kazanma ($p=0,223$), kriz yönetimi ($p=0,162$), sosyal ilişkileri güçlendirme ($p=0,818$) ve diğer ($p=0,422$) kategorilerin oranları benzer bulundu.

Kalınan yer etkisi:

Aile evinde, öğrenci yurdunda, kendi evinde ve diğer yerlerde kalan öğrencilerin afet gönüllülüğü ile ilişkili verileri Tablo 4.63’de sunulmuştur.

Tablo 4.63 : Üniversite Okunan Yerde Kalınan Yerin Afet Gönüllüsü Olma Durumuna Göre Dağılımı

		Afet gönüllüsü müsünüz?			
		Evet	Hayır	Toplam	p
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz	Aile evi	7(%20,6)	27(%79,4)	34(%8,1)	0,281
	Öğrenci yurdu	73(%24,7)	223(%75,3)	296(%70,1)	
	Kendi eviniz	10(%14,3)	60(%85,7)	70(%16,6)	
	Diğer	4(%18,2)	18(%81,8)	22(%5,2)	
		Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz?			
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz	Aile evi	22(%64,7)	12(%35,3)	34(%8,1)	0,003
	Öğrenci yurdu	207(%70,6)	86(%29,4)	293(%69,9)	
	Kendi eviniz	33(%47,1)	37(%52,9)	70(%16,7)	
	Diğer	13(%59,1)	9(%40,9)	22(%5,3)	
		6 Şubat 2023 Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı?			
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz	Aile evi	8(%23,5)	26(%76,5)	34(%8,1)	0,978
	Öğrenci yurdu	65(%22)	231(%78)	296(%70,1)	
	Kendi eviniz	17(%24,3)	53(%75,7)	70(%16,6)	
	Diğer	5(%22,7)	17(%77,3)	22(%5,2)	
		Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katıldınız mı?			
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz	Aile evi	10(%29,4)	24(%70,6)	34(%8,1)	0,739
	Öğrenci yurdu	86(%29,1)	210(%70,9)	296(%70,1)	
	Kendi eviniz	16(%22,9)	54(%77,1)	70(%16,6)	
	Diğer	7(%31,8)	15(%68,2)	22(%5,2)	
		Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?			
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz	Aile evi	134(%79,8)	34(%20,2)	34(%8,1)	0,767
	Öğrenci yurdu	74(%78,7)	20(%21,3)	296(%70,1)	
	Kendi eviniz	111(%75)	37(%25)	70(%16,6)	
	Diğer	9(%75)	3(%25)	22(%5,2)	

Öğrencilerin nerede kaldıkları ile gönüllü oldukları kurumlar ($p=0,612$) ve 6 şubat 2023 depremlerinde yardımcı oldukları çalışmalar ($p=0,943$) arasında anlamlı bir ilişki gözlenmedi. Farklı yerlerde kalan öğrencilerin hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak istedikleri değerlendirildiğinde; yangın ($p=0,453$), sel ($p=0,161$) ve diğer ($p=0,185$) seçeneklerinde anlamlı bir fark gözlenmedi. Belirtilen alt gruplarda gönüllülük çalışmalarında yer almak için sahip olunması gereken yeteneklerle alakalı düşünceler değerlendirildiğinde; ilk yardım ($p=0,222$), iyi bir iletişim ($p=0,539$), psikolojik destek ($p=0,794$) ve diğer ($p=0,565$) kategorilerde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ancak temel arama-kurtarma ($p=0,045$) anlamlı farklılık gözlemlendiği kaydedildi.

Kaldıkları yerlere göre oluşturulan alt gruplarda gönüllülük çalışmalarında yer almalarını engelleyebilecek sebeplerden vakit sıkıntısı ($p=0,022$), okul ve ders sorumlulukları ($p=0,022$) kategorilerinde anlamlı farklılık gözlenmiştir. Maddi yetersizlik ($p=0,923$), fiziksel engeller ($p=0,914$), sağlık sorunları ($p=0,125$) ve diğer engeller ($p=0,723$) benzer oranlarda bildirilmiştir. Yurtta kalan öğrencilerin %11,9'u, kirada kalan öğrencilerin %19,8'i ve aile yanında kalan öğrencilerin %5,0'ü vakit sıkıntısını engel olarak görmektedir. yurtta kalan öğrencilerin %7,4'ünü, kirada kalanların %13,9'unu ve aile yanında kalanların %4,5'i okul ve ders sorumluluklarını engel olarak görmekte idiler.

Gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulacak faktörlerden yeni deneyimler ($p=0,328$), topluma destek ($p=0,777$), sosyal çevre ($p=0,615$), afete hazırlık ($p=0,732$), insanlara yardım ($p=0,880$), ve diğer faktörler ($p=0,314$) açısından farklı yerlerde kalan öğrenciler arasında fark yoktu. Aynı şekilde afet gönüllülerinin karşı karşıya kaldığı sorunlardan ulaşım sıkıntısı ($p=0,652$), ekipman eksikliği ($p=0,349$), afet bölgesi tehlikeleri ($p=0,762$) psikolojik sorunlar ($p=0,862$), maddi sıkıntı ($p=0,622$) ve diğer ($p=0,791$) seçeneklerinin seçilme oranları benzer bulundu. Bu öğrencilerin afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğu sorusuna verdikleri cevaplar arasında eğitim programları ($p=0,650$), iletişim ve koordinasyon ($p=0,970$), kişisel koruyucu ekipmanlar ($p=0,957$), finansal destek ($p=0,830$) ve diğer kaynaklar ($p=0,531$) benzer oranlarda seçilmiştir.

Farklı yerlerde kalan öğrencilerin afet eğitimlerine ilişkin veriler Tablo 4.64'de sunulmuştur.

Üniversite öğrencilerinden aile evinde kalan, öğrenci yurdunda kalan, kendi evinde kalan ve diğer kategoride bulunan yerlerde kalan öğrenciler arasında afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiği konusundaki düşünceleri (p=0,261) ve afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerinize nasıl bir etkisi olacağı ile alakalı düşüncelerinde uyum ve koordinasyon (p=0,055), beceri kazanma (p=0,380), kriz yönetimi (p=0,524), sosyal ilişkileri güçlendirme (p=0,400) ve diğer faktörler (p=0,294) açısından farklılık saptanmadı.

Tablo 4.64 : Üniversite Okunan Yerde Kalınan Yerin Üniversitede Afetlerle İlgili Bir Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı

		Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?			
		Evet	Hayır	Toplam	p
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz ?	Aile evi	10(%29,4)	24(%70,6)	34(%8,1)	0,469
	Öğrenci yurdu	123(%41,6)	173(%58,4)	296(%70,1)	
	Kendi eviniz	27(%38,6)	43(%61,4)	70(%16,6)	
	Diğer	7(%31,8)	15(%68,2)	22(%5,2)	
		Üniversite eğitiminiz dışında kendinizi geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?			
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz ?	Aile evi	6(%17,6)	28(%82,4)	34(%38,1)	00,363
	Öğrenci yurdu	92(%31,1)	204(%68,9)	296(%70,1)	
	Kendi eviniz	18(%25,7)	52(%74,3)	70(%16,6)	
	Diğer	7(%31,8)	15(%68,2)	22(%5,2)	
		Afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığınız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?			
Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz ?	Aile evi	23(%67,6)	11(%32,4)	34(%8,1)	0,447
	Öğrenci yurdu	173(%58,4)	123(%41,6)	296(%70,1)	
	Kendi eviniz	36(%51,4)	34(%48,6)	70(%16,6)	
	Diğer	12(%54,5)	10(%45,5)	22(%5,2)	

5. TARTIŞMA

Bu bölümde katılımcıların özellikleri, deprem bilgi düzeyleri, gönüllülük verileri, deprem bilgi düzeyi'nin anket katılımcı formu ve afet gönüllülük çalışmaları formu üzerine etkisi ve anket katılımcı formu'nun afet gönüllülük çalışmaları üzerine etkisi tartışılmıştır. Çalışmamız 422 katılımcı sayısı ile kapsayıcı bir çalışmadır. Çoğunluğunu kadınların oluşturduğu örneklem grubumuz ülkemizin her bölgesinde yaşayanları kapsamakla bereber çoğunluğu Marmara bölgesindedir. Bu bulgu ülke nüfusunun dağılımı ile uyumludur. Dahil edilen öğrencilerin çoğunluğu 4 veya 5 kişiden oluşan ailelerde yaşamaktadır. Okudukları bölüm dengeli dağılım göstermiştir. Okudukları sınıf dağılımına bakıldığında anketimize dördüncü sınıf öğrencilerinin yanıt verme miktarının daha düşük olduğu görülmüş, diğer sınıflardaki dağılım dengeli olmuştur.

Çalışmamız katılımcılarının %77,7'sinin afet gönüllüsü olmaması en çarpıcı bulgularımızdan birisidir. Katılımcıların %33,2'sinin Acil Yardım ve Afet Yönetimi öğrencisi olduğu göz önünde bulundurulduğunda gönüllü oranının bu oran üzerinde olması beklenirdi. Öğrencilerin %65,6'sının gönüllü olmayı düşündüğü verisi ile beraber bu veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin her ne kadar istekli olsalar da gönüllü olma konusunda yeterli oranda aksiyona geçmediği yorumu yapılabilir. Bu durumda ilgili kurumların potansiyel adaylar ile iletişiminin artırılması, gönüllülük konusunda bilgilendirmeler ve gerekli prosedürlerin kolaylaştırılması gönüllülük oranını arttıracak önlemler arasında sayılabilir.

Benzer bir bulgu 6 Şubat depremlerindeki aktiviteleri ile ilişkilidir. Çalışma grubunda 95 kişinin bu depremler sonrası gönüllü olarak çalışmalara katıldığı tespit edilmiştir ki bu oran gönüllü sayısının altındadır. Bu bulgu afet gönüllülerinin aktivitelere katılımlarına engel olabilecek durumların tespit edilip gerekli önlemlerin alınmasının gerekliliğini göstermektedir. Çalışmamızda bu engeller arasında ilk sırada okul ve ders sorumlulukları, ikinci sırada ise vakit sıkıntısı raporlanmıştır. Durum çalışma popülasyonumuzu da oluşturan genç nüfusun zaman yönetimi, öncelikleri belirleme ve sorun çözme yeteneklerinin geliştirilmesi ise aşılabilir görünmektedir.

Katılımcıların gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundukları faktörler arasında ön sırada insanlara yardım etmek ve topluma destek olmak kaydedilmiştir ki bu özellikler Türk toplumunun temel özellikleri ile bağdaşmaktadır. Çalışmamız sonuçlarına göre afet gönüllülerinin karşılaşmalarını muhtemel gördükleri sorunlar arasında ulaşım sıkıntısı, afet bölgesindeki tehlikeler, psikolojik sorunlar, ekipman eksikliği ve maddi sorunlar yakın oranlarda bildirilmiştir. Ülkemizde gönüllü oranını arttırabilmek için katılımcılarımızın da çoğunun üye olduğu AFAD gibi ulusal kurumların gönüllü adaylarına verdiği teminatların daha sağlam temeller üzerine oturması, teknik ve mali olanakların arttırılması, muhtemel senaryolar çizilerek sürecin daha öngörülebilir hale getirilmesi çözüm önerileri olarak sunulabilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin gönüllü olmak için ihtiyaç duyduğu kaynaklar arasında baş sırada eğitim programlarının yer alması hali hazırda mevcut olan programların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu eğitimlerin olabileceği yerlerin başında üniversiteler gelmektedir. Ancak çalışmamızda öğrencilerin %39,6'sının (n=167) üniversitelerinde afetle ilgili eğitim aldıkları, 123 öğrencinin (%29,1) kendi çabaları ile üniversite dışında bir eğitim aldıkları kaydedilmiştir. Sağlık alanında üniversitelerin yer aldığı çalışmamızda, özellikle de yaklaşık üçte birini AYAY öğrencilerinin oluşturduğu göz önüne alındığında bu bulgu düşündürücüdür. Tüm üniversitelerde afet eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır. Bu sayede gönüllü sayısı arttırılabilir, ancak tek faydanın bu olmadığı çalışmamızca da gösterilmiştir. Zira katılımcılar afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerlerine pek çok açıdan faydalı olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

5.1 DBDÖ'nün Anket Katılımcı Formu Özelliklerine İlişkin Tartışma

Çalışmamızda öğrencilerin deprem bilgi düzeyi puanı ortalama $76,32 \pm 6,14$ olup yüksek bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek maksimum puanın 95 olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu bulgu katılımcıların yaşadıkları coğrafyanın getirdiği risklerin farkında olarak, deprem konusunda kapsamlı bir bilgi birikimine sahip olduklarına bir işarettir. Öğrencilerin bu yüksek bilgi düzeyi, toplumsal farkındalığın artmasına da büyük katkıda bulunmaktadır. Afet bilincine sahip bireyler, toplumun geneline yayılan bir güvenlik kültürü oluştururlar ve bu sayede öğrencilerin bu duyarlılık ve bilgisi, ülkemizin depremle mücadelesinde önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Araştırmanızda erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre "Deprem Etkileri Bilgisi" ve "Deprem Eğitimi" alt boyutlarında ve DBDÖ toplam puanında daha yüksek bilgi düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Bu bulgu, Sözen ve Genç 2023 [79] çalışmasıyla uyumlu olup orta ve yüksek düzeyde olduğu göze çarpmaktadır. Ancak Türksever 2021 [80] lisans öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, kadınların puanlarının erkeklere göre nispeten yüksek puan aldığına dikkat çeker. Cinsiyete dair genel bir eğilim yoktur; bazı araştırmalar erkekleri, bazıları ise kadınları öne çıkarmıştır. Bu durum, cinsiyetin deprem bilgi düzeyine etkisi konusunda kesin bir sonuç olmadığını göstermektedir. Bu durum, Sözen 2019 [81] ile Aksoy ve Sözen 2014 [82] tarafından elde edilen benzer sonuçların yanı sıra, Kayali 2018 [83] ve Kıvrak 2019 [84] tarafından elde edilen farklı sonuçlarla da desteklenmektedir. Literatürdeki cinsiyet ve üniversitede okunulan bölüm kategorilerinin deprem bilgi düzeylerine olan etkisine baktığımızda anlamlı bir farklılığın diğer çalışmalarda da görüldüğü bulunmuştur. Atalay 2024 [85], "Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi" üzerine yaptığı çalışmada bulgularının araştırmamızın bulgularını desteklediği görülmektedir. Bu çalışmada cinsiyet değişkenine göre sonuçlar değerlendirildiğinde, erkek öğrencilerin deprem bölgeleri dağılışı bilgisi, kadın öğrencilerin deprem bölgeleri dağılışı bilgisinden daha yüksek bulunmuştur. Arslan ve Kuyulu 2023 [86] çalışmasında araştırmanın bulguları destekler nitelikte olup erkek öğrencilerin deprem sonrası bilgisi test puanlarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çalışmamızın bulgularından farklı araştırmalar da bulunmaktadır. Aydın 2021 [87] bir vakıf üniversitesinde personel ve öğrenciler ile gerçekleştirdiği deprem deneyimi ve deprem hazırlığı üzerine yaptığı çalışmasında cinsiyet faktörünün ilgili ölçek ve alt boyutlar üzerinde anlamlı bir farklılaşma göstermediğini ifade etmiştir. Yükseler 2019 [88] üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında cinsiyet değişkeni ile deprem bilgi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığını ifade etmiştir. Yayla ve Şahinöz 2020 [89] Erzincan’da ikamet eden kişiler ile yaptığı çalışmalarında deprem bilgisi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ifade edilmiştir. Çalışmada, erkek ve kadın katılımcıların deprem bilgisi puan ortalamaları arasında herhangi bir anlamlı fark gözlemlenmemiştir. Çalışmanın aksine Tekin ve Dikmenli 2021’nin [90] farklı iki üniversite öğrencileri ile deprem bilgisi ve algısı üzerine yaptığı çalışmasında cinsiyet faktörünün toplam deprem bilgi düzeyi konusunda anlamlı şekilde farklılaşma söz konusudur. Akil ve İnal 2022 [91] çalışmalarında üniversite öğrencilerinin afet dirençliliğini ölçmek adına afet bilgi düzeyini de içeren bir anket uygulaması sonuçlarına göre kadınların erkeklerden anlamlı bir şekilde daha başarılı olduklarını tespit etmişlerdir. Bu sonucun sebebini kadınların afetler sonrasında daha fazla zarar görmelerine bağlı oluşan farkındalığa bağlamaktadırlar. Benzer şekilde Ulukoca vd. 2017’nin [92] öğrenciler ile depreme yönelik tutum çalışmasında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre anlamlı şekilde daha olumlu bir tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Özpulat ve Kabasakal 2018’in [93] hemşirelik programı öğrencileriyle afete hazırlık bilgi düzeyi konusunda yaptığı çalışmasında cinsiyet değişkeninin afete hazırlık bilgisi üzerinde kadınların lehine anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilmiştir. Literatürde deprem bilgi düzeyiyle ilgili yapılan bazı araştırmalarda cinsiyet değişkeni ile ilgili sonuçlar değerlendirildiğinde bu çalışmamızın bulguları ile benzer değildir (Santos-Reyes ve Gouzeva, 2017 [94] ; Sözen, 2019 [81]; Kara ve Özdemir, 2020 [95]; Türksever, 2021 [80]; Çelik ve Gündoğdu, 2022 [96]). Literatürde cinsiyet değişkeni için kadın veya erkek olmanın deprem bilgisi üzerinde farklı etkilerinin bulunması kişilerin eğitim veya bireysel farkındalıklar ile ilişkilendirilebilir. Kara 2018’deki [97] bir çalışmasında; “kadın” öğrencilerin afet bilgi düzeyi ortalamasının %12,94, “erkek” afet bilgi düzeyi ortalamasının %12,18 olduğu bulunmuştur. Çalışmamızın bulguları, bu çalışma ile ters düşmektedir.

Budak ve Kandil 2023 [98] yılında yapmış olduğu Deprem Farkındalık Düzeylerinin Araştırılması çalışmasında alt boyutlarında tespit edilen anlamlı farklılığa göre; erkek katılımcıların ortalama puan oranlarının yüksek olduğu gözlenmiştir. Erkek öğrencilerin deprem bilgi düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkı azaltmak için deprem eğitimi programları cinsiyet farklarını gözeterек yeniden yapılandırılmalı, kız öğrenciler için özel eğitimler düzenlenmelidir. Ayrıca, demografik faktörlerin etkilerini daha iyi anlamak için detaylı araştırmalar yapılmalıdır. Üniversitelerde geniş kitlelere hitap edecek farkındalık kampanyaları ve interaktif eğitim yöntemleri kullanılmalıdır. Toplumsal ve kültürel faktörler de dikkate alınarak genel deprem farkındalığını artırmak için bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Çalışmamızda yaş kategorisinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak bu bulgu çalışmamıza dahil edilen öğrencilerin yaş aralıklarının oldukça dar bir sınırdaki olması ile de ilişkili olabilir. Literatürü incelediğimizde bu alanlarda çalışma yapan Budak ve Kandil 2023 [98] ve Özgür 2023 [99]'ün üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin yaş ile ilişkisi üzerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Yaş faktörünün etkisiz olması nedeniyle, tüm yaş gruplarını kapsayan genel deprem eğitimi programları geliştirilmelidir. Bu bakımdan literatürdeki çalışmalar; yaş, cinsiyet ve okunulan bölümlerin deprem bilgi düzeyi yönünden ilişkileri çalışmamızı destekler niteliktedir.

Çalışmada, öğrencilerin yaşadıkları bölgelere göre Deprem Etkileri Bilgisi alt boyutu ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Marmara, Akdeniz, Karadeniz ve İç Anadolu Bölgeleri'nde yaşayan öğrencilerin bu konudaki bilgi düzeyleri, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yaşayanlara göre istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Bölgesel farklılıkların tespiti ile hangi bölgede hangi konularda daha derinlikli eğitim programları uygulanması gerektiği belirlenebilir. Ayrıca, bölgesel bilgi farklılıklarının nedenlerini anlamak amacıyla daha derinlemesine araştırmalar yapılması önemlidir.

Çalışmada, kaç kişilik bir ailede yaşadıklarına göre DBDÖ toplam puanı ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Bu bulgu, aile büyüklüğünün öğrencilerin deprem bilgi düzeyi üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Detaylı incelemeler sonucunda, 4 kişilik bir ailede yaşayan öğrencilerin DBDÖ toplam puan ortalamalarının, 5 kişilik bir ailede yaşayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgunun muhtemel nedenleri arasında aile içindeki iletişim, kaynakların paylaşımı ve bilgiye erişim gibi unsurlar olabilir. Öte yandan, 5 kişilik ailelerde daha fazla bireyin bulunması, bilgi dağılımını ve dikkati etkileyerek, bireysel bilgi düzeylerinin nispeten daha düşük olmasına neden olabilir. Bu konuda net yorum yapabilmek ancak aile içi dinamiklerinde araştırıldığı çalışmalar ile mümkündür.

6 Şubat 2023 depremlerini yaşayan öğrenciler ile yaşamayanlar arasında, Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi ve Deprem Eğitimi alt boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Depremi yaşayan öğrenciler Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi alt boyutunda daha yüksek iken depremi yaşamayan öğrencilerin Deprem Eğitimi alt boyutunda daha yüksek değerler gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgular, deprem deneyiminin bireylerin bilgi düzeyleri ve eğitim algıları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.

Ailede daha önce deprem yaşamış olma durumuna bağlı olarak, Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi ve DBDÖ toplam puanı ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bulgular, deprem deneyimi bulunan aile üyelerinin depremle ilgili bilgi ve bilinç düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Çakır ve Gürsu 2024 [100] çalışmasında, Depremi henüz deneyimlememiş bireylerin puan ortalamaları, deprem yaşamış bireylerin ortalama puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşüktür. Bununla birlikte, önceden belirlenmişlik, kişisel kontrol ve batıl inanç gibi diğer alt boyutlarda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Literatürdeki benzer şekilde çalışmalar incelendiğinde, Özgür 2023 [99] çalışmasında şiddetli bir deprem deneyimi yaşamış öğrenciler ile bu deneyimi yaşamamış olan öğrenciler arasında ölçek ve tüm alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Öcal 2007 [101] tarafından ilköğretim aday öğretmenleriyle gerçekleştirilen çalışmada, deprem deneyimi yaşamış öğrencilerin deprem başarı puanları ile deprem yaşamamış öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde, Öcal 2011 [102] afet yardım personelleri üzerinde yaptığı araştırmada, afet yaşamış personellerin deprem bilgi düzeyleri ile afet yaşamayan personellerin bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir. Çelebi 2014 [103] sağlık personelleriyle yaptığı çalışmada, deprem deneyimi olan ve olmayan sağlık çalışanları arasında deprem bilgi düzeylerinde anlamlı bir fark bulamamıştır. Demirci 2021 [104], İzmir'de afet bilgi düzeylerini ölçtüğü araştırmada, daha önceki afet deneyimlerinin bilgi düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. Çoban vd. 2017 [105], deprem deneyimleyen katılımcıların, depreme hazırlık algılarının yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Bulat ve Özbaşı 2021 [106], afet deneyimi olan personellerin, afet anında yapılması gerekenleri bilme konusunda anlamlı şekilde daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur. Yiğit vd. 2020 [107], afet deneyimi olan bireylerin, deneyimi olmayanlara göre afete hazırlık bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Ancak literatürdeki afet deneyimi değişkeninin deprem bilgi düzeylerine olan etkisine baktığımızda anlamlı bir farklılığın diğer çalışmalarda da görüldüğü bulunmuştur. Atalay 2024 [85] çalışmasında, afet deneyimi değişkenine göre sonuçlar değerlendirildiğinde, afet yaşayan öğrencilerin afet yaşamayan öğrencilere göre deprem bilgi düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Taşkın 2022 [108] çalışmasında araştırma bulguları ile benzer bir şekilde afet yaşamış kişilerin afet bilgi düzeyine ilişkin puan ortalamaları, deneyimlemeyenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Farklı çalışmaların sonuçlarının çeşitliliği, bu alandaki araştırmaların ve yöntemlerin çeşitlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Hemşirelik, Beslenme ve Diyetetik programlarında eğitim vermektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, programlar ile ölçek ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Araştırma bulgularına göre, Hemşirelik bölümünde eğitim gören öğrencilerin tüm alt boyutlarda ve DBDÖ toplam puanında, Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerine kıyasla daha yüksek olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Acil Yardım ve Afet Yönetimi bölümü öğrencileri, tüm alt boyutlarda ve DBDÖ toplam puanında Hemşirelik ve Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinden anlamlı şekilde daha yüksek puanlar elde etmiştir. Bu sonuçlar, Acil Yardım ve Afet Yönetimi öğrencilerinin afet konularında daha kapsamlı bir eğitim aldıklarını ve bu alandaki bilgilerini daha iyi pekiştirdiklerini göstermektedir. Hemşirelik bölümünün de önemli bir hazırlık sunduğu görülmekle birlikte, Acil Yardım ve Afet Yönetimi öğrencilerinin daha fazla pratik deneyim ve teorik bilgiye sahip olmalarının, sonuçlara olumlu şekilde yansıdığı görülmektedir. Literatürde, bu çalışmada incelenen programlarda eğitim gören öğrencilerin deprem bilgi düzeylerini ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak, Ertuğrul ve Ünal 2020 [109] araştırmasında, SHMYO öğrencilerinin afete hazırlık inançları incelenmiştir. Bulgular, eğitim aldıkları programın bu inançlar üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, programların afete hazırlık eğitiminde etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Atalay 2024 [85] çalışmasında ise öğrencilerin deprem bilgi düzeyleri ile okudukları bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Sözen 2019 [81] çalışmasında, üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyi ölçeği toplam DBDÖ puanı ile okudukları fakülteler arasında anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Ancak, ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında bazı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde, Budak ve Kandil 2023 [98] çalışmasında da bölüm değişkeni ile deprem bilgi düzeyi ölçeği alt boyut puanları arasında yalnızca deprem etkileri bilgisi alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öte yandan, Özgür 2023 [99] çalışmasında ise İlk ve Acil Yardım programlarındaki öğrencilerin deprem bilgi düzeylerinin diğer programlardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu sonuçlar, deprem bilgisinin öğrencilerin bölüm seçiminden ziyade, aldıkları spesifik dersler veya kişisel ilgi alanlarıyla daha yakından ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

Budak 2023 [98] çalışmasında deprem etkileri bilgisi alt boyutunda tespit edilen anlamlı farklılığa göre, rekreasyon bölümü öğrencilerinin ortalama puan oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, farklı bölüm öğrencilerinin deprem konusundaki bilgi düzeylerinin farklılık gösterebileceğini ve bu bilgilerin bölüme özgü eğitim programları geliştirilmesini gerektirebileceğini göstermektedir. Elbette, acil yardım ve afet yönetimi gibi doğrudan bu konularla ilgili bölümlerde öğrencilere daha kapsamlı ve spesifik eğitimlerin sağlanması önem arz etmektedir. Ancak afet durumlarında hemşirelik hizmetlerinin ve afetzedelerin beslenme ihtiyaçlarının doğru şekilde karşılanmasının önemi göz önüne alındığında bu bölümlerde deprem hazırlık ve bilinci daha etkili bir şekilde yaygınlaştırma gerekliliği açıktır.

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre hem tüm alt boyutlarda hem de Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği (DBDÖ) toplam puanında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuç, sınıf düzeyinin öğrencilerin deprem bilgi düzeyleri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Literatürde lisans düzeyinde gerçekleştirilen benzer çalışmalarla karşılaştırmalar yapılmıştır. Buna karşın, Sözen ve Genç (2023) [79] çalışmasında farklı bir bulguya ulaşılmıştır. Bu çalışmada, özellikle "Deprem Eğitimi" alt boyutunda, 4. sınıf öğrencilerinin, 1. sınıf öğrencilerine kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, sınıf düzeyi yükseldikçe ortalama puanların kademeli olarak arttığı belirtilmiştir. Ancak dikkat çekici olan, bu artışın istatistiksel olarak anlamlı hale geldiği farkın özellikle 1. ve 4. sınıflar arasında olmasıdır. Bu durum, öğrencilerin eğitim süreçlerinde ilerledikçe deprem eğitimi konusunda daha fazla bilgi edindiklerini ve farkındalık kazandıklarını göstermektedir. Fakat, Sezer vd. 2020 [110] tarafından yapılan araştırmada, hemşirelik ikinci sınıfındaki öğrencilerin, diğer sınıflardaki öğrencilerle karşılaştırıldığında, afetlere karşı kendileri ve çevreleri için daha yüksek oranda hazırlıklı olduklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Akil ve İnal 2022 [91] tarafından yapılan lisans düzeyindeki öğrencilerin afetlere karşı bireysel dirençliliğini belirlemeyi amaçlayan çalışmada, sınıf düzeyi ile ilgili anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Ancak, Şahin ve Üçgül 2019 [111] üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği temel afet bilinci çalışmasında, öğrencilerin eğitim aldıkları sınıf düzeyinin, üst sınıflardaki öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Benzer şekilde, Tekin 2020 [112] lisans düzeyindeki üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmada, sınıf düzeyi değişkenlerinin toplam bilgi düzeyleri üzerinde anlamlı değişiklikler yarattığını belirtmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin ortalamalarının, 2. sınıf öğrencilerinin ortalamalarına; 3. sınıf öğrencilerinin ortalamalarının ise yine 2. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Seven Uygun 2022 [113] ise fen bilgisi öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin sınıf düzeyleri ile doğal afet bilgi düzeyi arasında 2. sınıf öğrencilerinin 1. sınıf öğrencilerine, 3. sınıf öğrencilerinin ise 4. sınıf öğrencilerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemiştir. Sözen ve Genç 2023 [79] tarafından yapılan çalışmada ise lisans öğrencileri arasında yapılan bir araştırmada, "Deprem Eğitimi" alt boyutunda 4. sınıfların 1. sınıflara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek ortalama puanlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi arttıkça ortalama puanların da yükseldiği gözlemlenmiş, bu durumun en belirgin şekilde 1. ve 4. sınıflar arasında gerçekleştiği belirlenmiştir. Aksoy ve Sözen 2014 [82], Cross (2000) [114], Demirci ve Yıldırım 2015 [115] depremlere karşı hazırlıklı olmanın eğitimle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamışlardır. Cross 2000 [114], her bölgenin afet riskine yönelik özel eğitim programlarının gerekliliğini belirtmiş, yüksek riskli konulara daha fazla odaklanması gerektiğini ifade etmiştir. Sözcü 2021 [116] örgün eğitimde deprem eğitimi etkinliklerine velilerin katılımının önemine dikkat çekmiştir. Aksoy ve Sözen 2014 [82], Cross 2000 [114], Demirci ve Yıldırım 2015 [115], Kıvrak 2019 [84], Sözcü ve Aydınöz 2019 [117] tüm eğitim kademelerinde afet eğitiminin gerekliliği ve bu alandaki farkındalığın artırılmasının önemini vurgulamışlardır.

Üniversite okunan yerde kalınan yer durumuna göre DBDÖ toplam puanı ile alt boyut puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular, deprem bilinci ve bilgi düzeylerinin daha çok bireysel deneyimlere, aldıkları eğitimlere ve yaşadıkları çevrenin deprem riskine maruz kalma durumuna bağlı olabileceğini işaret etmektedir. Coğrafi konum veya üniversite sınıfı gibi faktörler, bu bireysel etkenlerin etkilerini gölgeleyebilir veya belirgin bir farklılık yaratmayabilir. Sözen ve Genç 2023 [79] tarafından yapılan çalışmada ise "Deprem Etkileri Bilgisi" alt boyutunda evde yaşayan öğrencilerin, aile yanında veya özel yurttan kalan öğrencilere göre anlamlı derecede daha düşük ortalama puanlara sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, ev ortamının depremle ilgili bilgi edinme ve farkındalık düzeyini azaltabileceğini düşündürmektedir.

5.2 Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'nun DBDÖ Özelliklerine İlişkin

Tartışma

Çalışmamızda afet gönüllüsü olan öğrencilerin tüm alt boyut ve toplam DBDÖ puanlarının daha yüksek olduğu kaydedilmiştir. Bu sonuçlar, afet gönüllüsü olma durumunun bireylerin deprem bilgi düzeylerini etkilediğini ve AFAD veya Kızılay gibi kurumlarda gönüllü olmanın bu bilgi düzeylerindeki farklılıklara katkıda bulunduğunu göstermektedir. AFAD gönüllüsü olanlarda puanların daha yüksek olması bu iki kurum arasında bilgilendirme farklılıkları ile açıklanabilir ve bu kurumlardaki faaliyetlerin geliştirilmesi için bir itici güç olarak değerlendirilebilir. Çalışmamızda afet gönüllüsü olmayı düşünenlerin puanlarının daha yüksek oluşu afet gönüllüsü olmayı düşünmeyenlerin deprem konusundaki bilgi düzeylerinin farklılık gösterdiğini ortaya koyuyor. Literatürde üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ile afet gönüllülük çalışmaları arasında bir çalışmaya rastlanmadığından karşılaştırmalar benzer çalışmalar üzerinde yürütülmüştür.

Literatür incelendiğinde Özgür 2023 [99] çalışmasında, afet gönüllülüğü değişkeni ile toplam deprem bilgi düzeyi ölçeği ve tüm alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgulara göre, afet gönüllüsü olan öğrencilerin, hem kavramı duyan fakat gönüllü olmayan hem de bu kavramı hiç duymayan öğrencilere kıyasla, tüm ölçek ve alt boyutlarında daha yüksek ortalamalara sahip olduğu tespit edilmiştir. Özgür ve Büyüksaraç 2024 [118] çalışmasında elde edilen bulgular, afet gönüllüsü öğrencilerin tüm ölçek ve alt boyutlardaki bilgi puan ortalamalarının, diğer öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, afet gönüllüsü olmanın, öğrencilerin bilgi düzeyleri üzerinde olumlu bir etki yarattığını düşündürmektedir. Afet eğitimi ve gönüllülük deneyimi, bireylerin afetler konusunda daha fazla bilgi edinmelerine ve farkındalık kazanmalarına yardımcı olabilir. Dolayısıyla, afet gönüllülüğü gibi uygulamalı deneyimlerin eğitim sisteminde daha fazla teşvik edilmesi gerektiği söylenebilir. Bu durum, afetlere karşı hazırlık ve müdahale becerilerinin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılanların durumlarına göre yapılan analizler, Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi, Deprem Etkileri Bilgisi ve DBDÖ toplam puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu gösteriyor. Bu sonuçlar, depremlerde gönüllü çalışmalara katılanların bilgi düzeylerinin ve katılım durumlarının arasında önemli bir ilişki olduğunu gösteriyor. Ancak, "Evet" cevabını verenler arasında yapılan alt grup analizlerinde, Lojistik yardımı, Saha Çalışması ve Diğer Yardımlar seçme durumlarına göre ölçek puanları açısından anlamlı bir farklılık saptanmadı. Bu durum, farklı gönüllülük çalışmaları arasında deprem bilgi düzeyi veya katılım durumu açısından belirgin bir ayırım olmadığını işaret ediyor. Bu veriler, deprem yardım çalışmalarında katılımcıların eşit derecede önemli olduğunu ve her türlü katılımın faydalı olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılanlarla katılmayanlar arasında yapılan analizlerde Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi, Deprem Etkileri Bilgisi ve DBDÖ toplam puanının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak, Deprem Eğitimi alt boyutunda ise her iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamadı. Bu sonuçlar, gönüllülük çalışmalarının deprem bilinci üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu ve katılımın deprem bilgisini artırabileceğini işaret ediyor. Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceklerini düşünenlerde ölçek puanlarının daha yüksek oluşu deprem konusunda bilgi ve bilinci yüksek olan bireylerin kendilerinin afet durumunda etkili gönüllüler olarak gördüğünü kanıtlamaktadır. Bu bulgular, afet bilinci ve hazırlıklarının artırılmasında gönüllülük düşüncesiyle ilişkili olduğunu ve bu alandaki çalışmalara katılımın önemini vurguluyor. Başka hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isteme durumlarına göre yapılan analizler, yangın kategorisindeki gönüllülük çalışmalarında deprem eğitimi ve toplam puanlar üzerinde farklı etkilere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak sel ve diğer kategorilerde belirgin bir farklılığa rastlanmadı. Gönüllülük çalışmalarında yer almak için hangi yeteneklere sahip olduklarını düşünme durumlarında DBDÖ toplam puanında ve tüm alt boyutlarda ilkyardım yeteneğine sahip olduğunu düşünenler, diğer yeteneklere sahip olduklarını düşünenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Gönüllülük çalışmalarına engel olabilecek faktörler ile ölçek puanları arasında bir ilişki saptanmamıştır. Bu da katılımcıların öngördükleri engellerin onların bilinç düzeyine etki etmediğini, bu konuda kendilerini geliştirme çabalarının devam ettiğini göstermektedir. Zira çalışma sonuçlarımızdan da görüldüğü gibi katılımcılarımızın temel hedefleri yeni deneyimler kazanmanın yanında topluma ve toplumun en küçük bireyleri olan insanlara katkı sağlamaktır. Potansiyel engeller bilgiye engel görünmemektedir. Gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurulacak faktörlerin, öğrencilerin deprem bilgi düzeyleri üzerinde farklı etkiler yarattığı görülmektedir. Özellikle yeni deneyimler kazanmak ve topluma destek gibi motivasyonlar öğrencilerin deprem bilgi düzeylerini anlamlı ölçüde arttırmaktadır. Bu da, gönüllülük çalışmalarında belirli motivasyonların öğrencilerin deprem bilgisi ve farkındalığı üzerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığı durumlarda, afet bölgesindeki tehlikeler ve ekipman eksikliği konusunda anlamlı farklılıklar gözlenirken diğer kategorilerde böyle bir ilişki saptanmamıştır.

Çalışmamızda, öğrencilerin üniversitede afetlerle ilgili eğitim alma durumları ölçek ve tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık göstermiştir. Eğitim alanların deprem bilgi düzeyleri yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, Dollery, Kinoshita ve Yamazaki'nin 2020 [119] afet eğitimlerinin etkilerine dair gerçekleştirdikleri çalışmayı desteklemektedir. Literatürde afet eğitimi alma değişkeninin deprem bilgi düzeyleri üzerindeki etkisine yönelik yapılan incelemelerde, anlamlı farklılıkların diğer araştırmalarda da tespit edildiği görülmüştür. Atalay'ın 2024 [85] tarihli çalışmasında, afet eğitim alma değişkenine göre yapılan değerlendirmelerde, deprem bilgi düzeyi ölçeği puan ortalamalarının afet eğitimi alan öğrenciler için, almayanlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, afet eğitiminin önemini vurgulayan Taşkın 2022 [108] ve Özgür 2023 [99] çalışmalarında da, deprem eğitimi alan öğrencilerin, bu eğitimi almayanlara göre daha yüksek bilgi seviyelerine sahip olduğu saptanmıştır. Üniversite eğitimi dışında afetlerle ilgili bir eğitim alma durumları tüm alt boyutlarda ve DBDÖ toplam puanı üzerine anlamlı şekilde daha yüksek olması, formal olmayan eğitimlerin de bilgi artışına katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Budak ve Kandil 2023 [98] çalışmasında, okunulan fakültede afet yönetimi hakkında bir ders ya da eğitim alma değişkeni ile sürdürülebilir deprem farkındalığı ölçeğinin alt boyut puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmezken; deprem bilgi düzeyi ölçeğinin “deprem eğitimi” alt boyutunda anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre, afet yönetimi hakkında ders veya eğitim almak istemeyen katılımcıların ortalama puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Meral 2014 [120] çalışmasında, afet eğitimi almayı düşünen katılımcıların %56,3 oranında, bu eğitimi düşünmeyenlerden daha yüksek puan ortalamalarına sahip olduğunu belirlemiştir. Bu sonuç, çalışmamızla uyum göstermektedir. Çalışmamızın bulgularının aksine deprem bilgi düzeyi ölçeğinin “deprem eğitimi” alt boyutunda Atalay [85], Determination of Earthquake Knowledge Levels of Vocational School of Health Services Students 149 Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2024 - Sayı: 64 istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızın bulgularının tersine, Atalay’ın [85] "Deprem Bilgi Düzeyi" ölçeğinin “deprem eğitimi” alt boyutunda, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi’nde (2024, Sayı: 64) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Benzer bir çalışmada deprem başarı test anketi puan ortalamaları ile depreme hazırlık eğitimi alma isteği değişkeni arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmadığı belirtilmiştir (Arslan ve Kuyulu, 2023) [86]. Aydın 2021 [87] çalışmasında, afet eğitimi almış öğrenciler ve personeller arasında deprem bilgisi bakımından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bulat ve Özbaşı 2021 [106], üniversitedeki akademik ve idari personel üzerinde yaptıkları araştırmada, afet eğitimi almış personellerin lehine anlamlı bir farklılaşma bulmuşlardır. Şahin ve Üçgül 2019 [111], önceki afet eğitimine sahip üniversite öğrencileri ile olmayanlar arasında temel afet bilinci puanlarında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Özpulat ve Kabasakal 2018 [93], hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, afet eğitiminin afete hazırlık bilgi düzeyi üzerinde anlamlı bir etki yarattığını ortaya koymuştur. Ancak, Tekin ve Dikmenli 2021 [90] tarafından yapılan çalışmada, afet eğitimi alan üniversite öğrencilerinin, deprem eğitimi almayanlar üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Üniversiteden alınan eğitimin gönüllülük çalışmalarına katkısı olduğunu düşünen öğrencilerin bilgi düzeylerinin daha yüksek olması, eğitimin gönüllülük üzerindeki pozitif etkisini vurgulamaktadır.

Yılda bir eğitim almanın yeterli olduğunu düşünen gönüllülerin deprem bilgi düzeylerinin daha yüksek olması, düzenli eğitimlerin bilgi seviyesini etkileyebileceğini göstermektedir. Yılda bir düzenli eğitimlerin yapılması, gönüllülerin bilgilerini güncel tutmaları ve afetlere daha hazırlıklı olmaları açısından faydalı olabilir. Bu, aynı zamanda gönüllülerin eğitime olan güvenini artırabilir ve onların daha etkili bir şekilde sahada görev yapmalarını sağlayabilir.

Gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyer üzerindeki etkileri de çalışmanın önemli bir bulgusudur. Uyum ve koordinasyon yeteneğini geliştirdiğini düşünenlerin deprem etkileri bilgisi düzeyinin daha yüksek olması, gönüllülük deneyimlerinin bireylerin mesleki becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. Bu bulgu, gönüllülük çalışmalarının sadece afetler sırasında değil, aynı zamanda bireylerin profesyonel gelişiminde de olumlu etkileri olabileceğini ortaya koymaktadır. Beceri kazanmanın mesleki kariyer üzerinde önemli olduğunu düşünenlerin toplam bilgi düzeylerinin anlamlı şekilde daha yüksek olması, gönüllülük deneyimlerinin kariyer gelişimi açısından değerli bir fırsat sunduğunu desteklemektedir.

5.3 Anket Katılımcı Formu'nun Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu'na İlişkin Tartışma

Literatürde üniversite öğrencilerinin anket katılımcı formu ile afet gönüllülük çalışmaları arasında bir çalışmaya rastlanmadığından karşılaştırmalar benzer çalışmalar üzerinde yürütülmüştür. Çalışmamızda afet gönüllülük oranı erkeklerde belirgin olarak yüksek saptanmıştır. Cinsiyet kategorisinin afet gönüllülük çalışmaları üzerinde detaylı yapılan incelemelerde ise 6 Şubat 2023 Depremlerine katılım oranları arasında kız ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılık, erkeklerin gönüllülük çalışmalarına katılım oranının kızlara göre daha yüksek olduğunu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Literatür tarandığında bu konudaki diğer çalışmalarda erkek oranının yüksek olduğu görülmektedir [99]. Erkeklerin gönüllülük konusunda daha proaktif olması fiziksel özellikleri, aile yapıları, psikolojik faktörler gibi pek çok faktör ile açıklanabilir. Keza çalışmamızda erkeklerin ilk yardım, arama kurtarma konularında yetenekleri olduğuna inanma oranları daha yüksek iken kadınlarda psikolojik destek yeteneğinin daha belirgin olması dikkat çekmiştir. Ayrıca kadınlar fiziksel engeller ve sağlık sorunlarını gönüllü olmaya engel nedenler arasında daha sık belirtmişler,

kadınların afet gönüllüsü olma durumunda psikoloji sorunlar ile daha sık karşılaşacaklarını düşündükleri belirlenmiştir. Bu konuda farklı üniversitelerde de bu çalışmaların gerçekleşmesi ile daha net veriler ortaya çıkabilir. Erkeklerin hem kendi üniversitelerinde hem de farklı kurumlarda daha sık eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Eğitim ve yönlendirme programlarının farklılıkları gözeterek yapılandırılması gerekmektedir.

Yaşanılan yer durumuna göre afet gönüllüsü olma konusunda tüm bölgelerde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu bulgu afet gönüllülüğünün bölgesel farklılıklara bağlı olmadığını, farklı bölgelerdeki insanların benzer derecede gönüllü olabileceğini göstermektedir. Bu bilgi, afet yönetimi ve hazırlığı için gönüllü kaynakların dağıtılmasında ve bölgesel ihtiyaçların belirlenmesinde önemli bir role sahiptir. Bölgesel eşitlik ve kapsayıcılık için planlama yapılırken bu tür bulguların dikkate alınması önemlidir. Yine yaşanılan yer ile alakalı sorular daha önce gönüllülük çalışmalarına katılımı ile alakalı cevaplar değerlendirildiğinde anlamlı farklılık görülmemiştir. Bu bulgu, gönüllülük ruhunun ve katılımın coğrafi konumdan bağımsız olduğunu göstermektedir. Herhangi bir bölgedeki insanlar, gönüllülük faaliyetlerine benzer bir şekilde ilgi gösterme eğilimindedirler.

Çalışmada yer alan kaç kişilik ailede yaşandığının afet gönüllülük çalışmaları üzerindeki etkisine baktığımızda üniversite öğrencilerinin, ailelerinin kaç kişilik olduğuna göre afet gönüllüsü olup olmama durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, 6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılma durumlarına bakıldığında, 3, 4, 5 ve 6 ve daha fazla kişilik ailelerde yaşayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu bulgu, aile büyüklüğünün, deprem gibi acil durumlarda gönüllülük faaliyetlerine katılımı etkilemediğini göstermektedir. Öte yandan, bu öğrencilerin hangi gönüllülük çalışmalarına katıldıkları incelendiğinde, aile büyüklüğünün bu seçim üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Aile büyüklüğü, afet gönüllüsü olma eğiliminde belirleyici bir faktör olmasa da büyük ailelerde yaşayan öğrencilerin acil durumlarda gönüllülük çalışmalarına katılım oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak, hangi tür gönüllülük faaliyetlerine katılacakları konusunda aile büyüklüğünün bir etkisi bulunmamaktadır. Bu bulgular, özellikle büyük ailelerde yaşayan öğrencilerin gönüllülük potansiyelini teşvik etmek için özel stratejiler geliştirilmesi gerektiğini önermektedir.

Katılımcılara yaşanan büyük afet sonrası 6 Şubat 2023 depremi yaşayanların afet gönüllüsü olma durumu arasındaki ilişkide farklılar gözlemlenmiştir. Bu bulgu depremi deneyimleyen kişilerin daha çok gönüllü olduklarını göstermektedir. Ancak literatür incelendiğinde Özgür 2023 [99] çalışmasında bunu aksine bir sonuca ulaştığı görülmektedir. Bu sonuç çalışmanın cevaplanmasında kişilerin bireysel deneyimlerinin farklı olduğunu göstermektedir. 6 Şubat 2023 depremi yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında afet gönüllülük çalışmalarına katılımları ile alakalı sonuçlar değerlendirildiğinde tekrardan anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu iki soru da birbirini destekler nitelikte olduğu görülmektedir. 6 Şubat 2023 depremlerini yaşayanların afet gönüllük çalışmalarına katılırken göz önünde bulundurduğu faktörler veya engeller ile alakalı cevapları değerlendirildiğinde ise anlamlı farklılık tespit edilmediği ve deprem deneyimi olan birçok kişinin afet gönüllüsü olmak için hiçbir durumu sorun olarak görmediği veya göz önünde barındırdığı durumlar olmadığını göstermektedir.

Okunulan bölümün afet gönüllük çalışmaları üzerindeki etkisi değerlendirildiğinde ise (afet gönüllüsü olma, gönüllülük çalışmalarına katılma, gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğini düşünme) gibi konularda anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, belli bir konuda bilgi edinmenin veya eğitimin, o konudaki tutum ve davranışları etkileyebileceğini göstermektedir. Okunan bölümün afet gönüllülüğü hakkında farkındalık yaratması veya bilgi sağlaması, insanların afet gönüllülüğüne olan ilgilerini, katılımlarını ve katkılarını artırabilir. Bu nedenle, afet gönüllülüğü çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek için bilinçlendirme ve eğitim programlarının önemi vurgulanmaktadır. Bu tür programlar, toplumun afetlere hazırlık ve müdahale kapasitesini artırabilir. Bu konuyla ilgili afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığımız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? sorusu ile öğrencilere çapraz sorgu yapılmıştır. Burada verilen cevaplar da yine anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu bulgu, belirli meslek alanlarına yönelik eğitimin, o alandaki bilgi ve becerileri artırdığını ve öğrencilerin ilgili konularda daha fazla bilgi sahibi olmalarını sağladığını göstermektedir. Bu nedenle, afetlerle ilgili eğitimin özellikle afet riski altındaki bölgelerdeki üniversitelerde veya ilgili meslek alanlarında öğrencilere sağlanmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu, afetlere hazırlık ve müdahale kapasitesini artırabilir ve toplumun afetlere daha etkin bir şekilde yanıt vermesine yardımcı olabilir.

Çalışmamızda dikkat çeken bir diğer unsur ailelerinde daha önce herhangi bir deprem yaşamış olan üniversite öğrencilerinin afet gönüllüsü olmayı düşünme durumları ile deprem yaşamamış olanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Bu bulgu, depreme maruz kalma deneyiminin afet gönüllüsü olma eğilimini artırdığını göstermektedir. 6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılma durumları incelenmiştir ve yine ailelerinde deprem yaşamış öğrencilerle yaşamamış olanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, kişisel veya ailevi deprem deneyimlerinin, acil durumlarda gönüllülük faaliyetlerine katılımı teşvik edici bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan, daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katılma durumları incelendiğinde, ailelerinde deprem yaşayan ve yaşamayan öğrenciler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu, genel gönüllülük eğilimlerinin deprem deneyimi ile doğrudan bağlantılı olmadığını göstermektedir. Aynı şekilde, afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceklerini düşünme durumları arasında da anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Bu bulgu, deprem deneyiminin, bireylerin afet alanında gönüllü olarak katkı sağlama potansiyelini değerlendirme biçimlerini etkilemediğini göstermektedir. Deprem deneyimi, üniversite öğrencilerinin afet gönüllülüğü konusunda olumlu bir etki yaratmakta ve acil durumlarda gönüllülük çalışmalarına katılımı artırmaktadır. Ancak, bu deneyim genel gönüllülük eğilimlerini ve gönüllülük potansiyelini algılama şekillerini doğrudan etkilememektedir. Bu bağlamda, afet gönüllülüğü bilincini artırmak için özel eğitim programları düzenlenebilir ve öğrencilerin bu tür faaliyetlere katılımını teşvik etmek için farkındalık kampanyaları oluşturulabilir. Ayrıca, gönüllülük çalışmalarıyla ilgili kişisel deneyimlerin paylaşılacağı platformlar oluşturularak, deprem deneyimi olmayan öğrencilerin de bu tür faaliyetlere ilgi göstermesi sağlanabilir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerini ve bu bilgi düzeylerinin afet gönüllülük çalışmalarına etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin deprem bilgi düzeyleri genel olarak yeterli bulunmuştur. Ancak, afet gönüllülük çalışmalarına katılım oranlarının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin deprem bilgi düzeylerinin yüksek olmasına rağmen gönüllülük faaliyetlerine yeterince dahil olmadıklarını göstermektedir.

Deprem bilgi düzeylerinin yüksek olması, öğrencilerin afet anında ve sonrasında daha etkin bir şekilde rol almalarını sağlayabilir. Ancak, bu bilgi düzeyinin gönüllülük çalışmalarına yansması için daha fazla teşvik edilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Öğrencilerin afet gönüllüsü olmayı düşünme oranları yüksek olmasına rağmen, gönüllülük faaliyetlerine katılımın önündeki engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve afet gönüllülük çalışmalarına etkilerinin incelendiği araştırma sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Üniversitelerin müfredatına eğitim programlarının geliştirilmesine yönelik afet yönetimi ve gönüllülük ile ilgili daha kapsamlı dersler eklenmeli, bu derslerde hem teorik bilgi hem de pratik uygulamalar yer almalıdır.
2. Deprem ve diğer afetlerle ilgili düzenli olarak gönüllülük çalışmalarını anlatan seminerler, çalıştaylar ve tatbikatlar düzenlenmelidir.
3. Öğrencilerin afet gönüllülüğü konusunda bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi için kampanyalar düzenlenmeli, gönüllülük faaliyetlerinin önemi vurgulanmalıdır.
4. Gönüllülük çalışmalarına katılan öğrencilere akademik ve sosyal teşvikler sağlanmalı, bu katılımın kariyer gelişimine katkıları anlatılmalıdır.

5. Gönüllülük çalışmalarına katılımın önündeki engeller belirlenerek, bu engellerin ortadan kaldırılması için çözümler üretilmelidir. Örneğin, zaman yönetimi, ulaşım ve finansal destek konularında öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
6. Afet gönüllülüğü konusunda bilgi ve deneyim eksikliği olan öğrencilere yönelik özel eğitim programları düzenlenmelidir.
7. Üniversiteler ile sivil toplum kuruluşları arasında işbirlikleri geliştirilerek, öğrencilerin bu kuruluşlar aracılığıyla afet gönüllülük çalışmalarına katılmaları sağlanmalıdır.
8. Ortak projeler ve etkinlikler düzenlenerek, öğrencilerin gönüllülük çalışmalarına aktif katılımı teşvik edilmelidir.
9. Afet yönetimi ve gönüllülük konusunda teknolojik araçlar ve dijital platformlar kullanılarak, öğrencilere bilgi ve kaynaklara kolay erişim imkanı sağlanmalıdır.
10. Araştırmada sosyodemografik değişkenler ile ölçek arasındaki farklılıkların nedenlerinin ve etkilerinin belirlenmesi için çalışmanın örneklemini genişletilerek daha geniş çaplı araştırmalar yapılmalıdır.
11. Afet gönüllülüğü alanında öğrencilerin deprem bilgi düzeylerinin ve afete müdahale becerilerinin geliştirilebilir bir beceri olduğu unutulmadan, deprem bilgisi ve afet gönüllülüğüne yönelik çalışmalarda “Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği”nin kullanılması, çalışmanın farklı evren ve örneklem üzerinde tekrarlanması önerilmektedir.

Tablo 6.1 : Hipotez Test Sonuçlarına İlişkin Sonuçlar

H1: Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri anket katılımcı formuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
Bu hipotezde üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin cinsiyete, yaşama yerine, kaç kişilik bir ailede yaşama durumuna, 6 Şubat 2023 depremlerini yaşama durumuna, ailede daha önce herhangi bir deprem yaşama durumuna ve okunulan bölüme göre anlamlı farklılık göstermiştir.	Desteklendi
Bu hipotezde üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin yaşa, kaçınıcı sınıfta olma durumuna ve okunan yerde kalınan yere göre anlamlı farklılık göstermemiştir.	Desteklenmedi
H2: Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri afet gönüllülük çalışmalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
Bu hipotezde üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin afet gönüllüsü olma, afet gönüllüsü olmayı düşünme, 6 Şubat 2023 depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katılma, daha önce herhangi bir afet gönüllülük çalışmasına katılma, afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceklerini düşünme, başka afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isteme, gönüllülük çalışmalarında yer almak için hangi yeteneklere sahip olduklarını düşünme, katılırken göz önünde bulundurulan faktörlere, en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını öğrenme, ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünme durumlarına, üniversitede afetlerle ilgili bir eğitim alma, üniversite eğitimi dışında kendilerini geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim alma, ne sıklıkla eğitim almalarını gerektiğini düşünme, üniversitede verilen eğitimlerin etkisi olduğunu düşünme ve mesleki kariyere nasıl bir etkisi olacağını düşünme durumuna göre anlamlı farklılık göstermiştir.	Desteklendi

Bu hipotezde üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin gönüllülük çalışmalarında yer almayı engelleyebilecek sebeplere, göre anlamlı farklılık göstermemiştir.	Desteklenmedi
H3: Üniversite öğrencilerinin anket katılımcı formu ile afet gönüllülük çalışmaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Kısmen desteklendi

KAYNAKLAR

- [1] **Yılmaz, A. (2004).** 'Afet Yönetimi. Sivil Savunma, (177), 17-21.
- [2] **Çakır, B. (2007).** Afet ve acil durum yönetimi: Bolu Belediyesi örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- [3] **Mızrak, S. (2021).** Afet yönetimi sürecinde risk algısı çalışmalarının katkısı. Afet ve Risk Dergisi, 4(2), 291-299.
- [4] **Aydemir, A. (2021).** Afet yönetim sisteminin incelenmesinde gönüllülük hizmetleri ve bazı sivil toplum kuruluşları. Afet ve Risk Dergisi, 4(2), 387-394.
- [5] **Özgür, E. (2023).** Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin deprem bilgisi başarı testi değerlendirmesi: Hakkari Üniversitesi örneği (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi).
- [6] **Mızrak, S. (2018).** Eğitim, afet eğitimi ve afete dirençli toplum. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (1), 56-67.
- [7] **Ceren, A. (2021).** Afetler ve insani yardım faaliyetleri üzerine bir değerlendirme. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(2), 289-312.
- [8] **İlhan, E. (2019).** Gönüllülere yönelik afet ve acil durum yönetimi uzaktan eğitim modelinin geliştirilmesi (Master's thesis, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- [9] **Taştan, B. (2015).** Çoklu afet risk yönetiminde tehlike ve zarar görülebilirlik belirlenmesi için gereksinim analizi. Marmara Coğrafya Dergisi, (31), 366-397.
- [10] **Şahin, Ş. (2019).** Türkiye’de Bütünleşik Afet Yönetiminin Geliştirilmesi Development of the Integrated Disaster Management in Turkey.
- [11] **Özler, M. (2019).** Kamu yönetimi paradigmasında afet riski yönetiminden yönetişimine. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 139-150.
- [12] **Akbulut, M. T., & Aytuğ, A. (2005).** Deprem Hasar Görebilirlik Riskinin Gözleme Dayalı Belirlenmesine Yönelik Öneri Değerlendirme Yaklaşımı. Megaron, 1(1), 88.
- [13] **Ergünay, O. (2007).** Türkiye’nin afet profili. TMMOB Afet Sempozyumu, 5(7), 1-14.

- [14] **Ergünay, O., Derneği, D. M., & Sekreteri, G. (2009).** Doğal Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma. Deprem sempozyumu, 11, 12.
- [15] **Gündüz, İ. (2008).** Türkiye'de afet yönetimi uygulaması ve yeni bir model önerisi (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).
- [16] **Özler, M. (2021).** Kamu yönetimi bağlamında afete dirençli toplum ve bütünleşik afet risk yönetimi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(3), 901-917.
- [17] **Büyükkaracığan, N. (2016).** Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Kriz ve Afet Yönetim Çalışmalarının Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, (12), 195-219.
- [18] **Avdar, R., & Avdar, R. (2022).** Türkiye’de yaşanan doğa kaynaklı afetlerin sosyo-ekonomik etkileri. Afet ve Risk Dergisi, 5(1), 1-12.
- [19] **Tümtürk, M. M. (2020).** Afet risklerinin azaltılması ile ilgili mevzuatın değerlendirilmesi (Master's thesis, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- [20] **Oktari, R. S., Munadi, K., Idroes, R., & Sofyan, H. (2020).** Knowledge management practices in disaster management: Systematic review. International Journal of Disaster Risk Reduction, 51,101881
- [21] **Sahin, S. (2019).** The disaster management in Turkey and goals of 2023. Turk. J. Earthq. Res, 1(2), 180-196
- [22] **Gülnerman, A. G., Tezer, A., & Göksel, Ç. (2014).** Kriz Yönetiminde Konumsal Tabanlı Bir İletişim Modeli Önerisi ve Mevcut Uygulamalarla Karşılaştırılması.
- [23] **Yıldırım, S. (2020).** Afet yönteminde arama kurtarma ekiplerinin rolü: Adana AFAD örneği (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- [24] **Demir, A. (2020).** Afet alanında çalışan personellerde psikososyal destek müdahale ilkeleri, empati ve liderlik ilişkisi; Türk Kızılay örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- [25] **Demir, R. (2023).** Afetlerde zarar azaltma yöntemleri (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi).
- [26] **Oktay, S. (2021).** Kültürel miras alanlarında afet yönetimi: İznik örneği (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).
- [27] **Oğul, E. (2019).** Türkiyede afet yönetimi politikasının coğrafi bilgi sistemleri kapsamında incelenmesi (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- [28] **Memiş, L., & Babaoğlu, C. (2020).** Acil Durum ve Afet Yönetiminde Süreç Yaklaşımı ve Teknoloji. Omer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(4).

- [29] **Gökçe, O., & Tetik, Ç. (2012).** Teoride ve pratikte afet sonrası iyileştirme çalışmaları. AFAD yayınları, 270ss.
- [30] **Sawalha, I. H. (2020).** A contemporary perspective on the disaster management cycle. *foresight*, 22(4), 469-482.
- [31] **Kutluk, E. (2011).** Afetlere müdahale için model önerisi: Muhtemel İstanbul depremi uygulaması (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- [32] **Oktari, R. S., Munadi, K., Idroes, R., & Sofyan, H. (2020).** Knowledge management practices in disaster management: Systematic review. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 51, 101881.
- [33] **Koç, M., & Yalçın, S. (2023).** Afetlerde Krize Müdahale: Kahramanmaraş Depremi'nde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Çalışmaları. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 93-105.
- [34] **Çoban, H. (2019).** Afet sonrası iyileştirme planı hazırlanması. *Resilience*, 3(2), 239-246.
- [35] **Karabulut, D., & Bekler, T. (2019).** Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376.
- [36] **Kemaloğlu, M. (2015).** Türkiye'de afet yönetiminin tarihi ve yasal gelişimi. *Akademik Bakış Dergisi*, 52, 126-147.
- [37] **Mahful, R., Rosidah, A., & Algifari, A. (2020).** Public relation knowledge about Disaster management in the emergency response phase as an effort for disaster risk reduction. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 562, No. 1, p. 012016). IOP Publishing.
- [38] **Macit, İ. (2019).** Bütünleşik afet yönetiminde Sendai çerçeve eylem planının beklenen etkisi.
- [39] **Laçiner, V. (2013).** Van Depremi Örneğinde Afetler Sonrası Yapılan Yardımlar ve Hukuki Çerçevesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 114-135.
- [40] **Şengün, H., & Küçükşen, M. (2019).** Afet yönetimi eğitimi niçin gerekli?. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(46), 193-211.
- [41] **Varol, N., & Kaya, Ç. M. (2018).** Afet Risk Yönetiminde Transdisipliner Yaklaşım. *Afet ve Risk Dergisi*, 1(1), 1-8.
- [42] **Özmen, B., & İnce, Z. D. (2017).** Okul tabanlı afet eğitimi. *Resilience*, 1(1), 21-29.
- [43] **Rabun, M. N., Hussin, Z., Ridzuan, M. R., & Ab Rahman, N. A. S. (2017).** Exploring university students' level of commitment towards volunteerism. *Journal of Administrative Science*, 14(1), 1-12.

- [44] **Boran, N., & Ulutaşdemir, N. (2023).** Acil yardım ve afet yönetimi öğrencilerinin afet farkındalığı ve afetlere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi: Gümüşhane ili örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 82-89.
- [45] **Cunha, J., Mensing, R., & Benneworth, P. (2019).** A conceptual framework to understand student volunteerism. *Tertiary education and management*, 25, 31-44.
- [46] **Bulat, Ç., & Özbaşı, D. (2021).** Üniversite personelinin afet yönetimi hakkında bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, (16), 68-82.
- [47] **Akdoğan, E., & Altınok, V. (2024).** Türkiye’de Yükseköğretimin Misyonu ve Etkililiği. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4(2), 16-31.
- [48] **Çavuş, R., & Balçın, M. D. (2020).** Deprem eğitim merkezi gezisinin ortaokul öğrencilerinin depreme yönelik tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 55-72.
- [49] **Edemen, M., Okkay, M., Tugrul, R., Kurt, M. Ş., Bircan, O., Yoldaş, H. & Aslan, A. (2023).** Deprem Nedir? Nasıl Oluşur? Türkiye’de Oluşmuş Depremler ve Etkileri Nelerdir? Depremlere Karşı Alınabilecek Tedbirler Hususunda Öneriler. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(93), 719-734.
- [50] **Aslaner, M., & Çolak, F. (2023).** Cumhuriyet Dönemi’nde İzmir’de Yaşanan 6 Büyüklüğü ve Üzeri Depremler. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 5(2), 331-351.
- [51] **Yavuz, K. B. (2013).** Deprem duyarlı planlamada coğrafi bilgi sistemleri odaklı çok kriterli karar verme yöntemlerinin uygulanması: Yalova kent merkezi örneği (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- [52] **Karakuş, U. (2014).** Depremi Yaşamış ve Yaşamamış Öğrencilerin Deprem Algılarının, Metafor Analizi ile İncelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(29), 97-116.
- [53] **Akansel, V. H., Soysal, F., Kadaş, K., & Gülkan, P. (2020).** Spektrum şiddeti perspektifinden 2018 Türkiye deprem tehlike haritası değerlendirmesi. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 2(2), 115-137.
- [54] **Sezik, M., & Akıncı, B. (2024).** Deprem Dirençli Kentler İçin Belediyelerde Yeniden Yapılanma. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1-Deprem Özel Sayısı-), 192-214.
- [55] **Çoban, M., Sözbilir, M., & Gökteş, Y. (2017).** Deprem deneyimini yaşamış kişilerin deprem öncesi hazırlık algılarının belirlenmesi: Bir durum çalışması. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22(37), 113-134.

- [56] **Selçuk, E., & Erem, M. (2022).** Deprem öncesi hazırlık ve deprem anında yapılması gerekenler. TOTBİD Dergisi, 21, 249-252.
- [57] **Öztürk, M. K. (2013).** Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(28-1), 308-319.
- [58] **Tuncer, N., Sözen, Ş., & Sakar, Ş. (2021).** Okul öncesi eğitimde deprem farkındalığı: Deprem benden küçüksün” projesi, Tokat ili örneği. International Journal of Educational Spectrum, 3(1), 1-27.
- [59] **Metin, A., Kişi, M., & Kalender, S. (2023).** Deprem bölgelerinde deprem sonrası oluşabilecek halk sağlığı riskleri ve çözüm önerileri. Kahramanmaraş Merkezli Depremler Sonrası İçin Akademik Öneriler (ss. 565-575) içinde. Özgür Yayınları.
- [60] **Abay, A. R., & Çelik Abay, E. Z. (2023).** Deprem sonrası ortaya çıkan sorunlar ve sosyal destek ağlarının rolü.
- [61] **Çetin, M. (2023).** Gönüllü çalışma ve Türkiye için bir düzenleme önerisi (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).
- [62] **Balaban, A. Y., & İnce, İ. Ç. (2015).** Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülük algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30(2), 149-169.
- [63] **Güngör, F., & Çölgeçen, Y. (2013).** STK’larda gönüllü yönetimi ve motivasyonun performansa etkisi. Akademik İncelemeler Dergisi, 8(3), 163-187.
- [64] **Güngör, F. (2016).** Gönüllü Yönetiminin Önemli Bir Aşaması Olarak Performans Değerlendirme. Strategic Public Management Journal, 2(4), 21-48.
- [65] **Thormar, S. B., Gersons, B. P. R., Juen, B., Marschang, A., Djakababa, M. N., & Olf, M. (2010).** The mental health impact of volunteering in a disaster setting: a review. The Journal of nervous and mental disease, 198(8), 529-538.
- [66] **Balaban, A. Y., & İnce, İ. Ç. (2015).** Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülük algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30(2), 149-169.
- [67] **Afşar, S. T. (2019).** Gönüllülük olgusunu sosyolojik teorilerle anlama denemesi. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 7(Gençlik ve Gönüllülük), 27-58.

- [68] **Öğüt, E. E., Yenel, F., & Kocamaz, S. (2013).** The reasons for and the benefits of participation of the volunteers in Turkish Sport Federations: An evaluation related to serious leisure theory. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(1), 48-76.
- [69] **Gokmenoglu, T., & Doğan, N. (2022).** Öğretmenleri Covid-19 Salgını Sırasında Toplum İçin Çalışmaya Motive Eden Nedir? Vefa Sosyal Destek Grupları Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 2691-2712.
- [70] **Dollery, B., Kinoshita, Y., & Yamazaki, K. (2020).** Humanitarian co-production in local government: The case of natural disaster volunteering in Japan. *Local Government Studies*, 46(6), 959-978.
- [71] **Büyük, K., İşlek, S. M., Çakmak, M. N., & Tiltay, M. A. (2016).** Yöneticilerin ve çalışanların bakış açısıyla sivil toplum kuruluşlarında gönüllülerin motivasyonları.
- [72] **Günpay, O. G. (2022).** Türkiye’de Bütünleşik Afet Yönetiminde Gönüllülük ve Mevzuat. *Resilience*, 6(2), 311-319.
- [73] **Kranke, D., Weiss, E. L., Heslin, K. C., & Dobalian, A. (2017).** “We are disaster response experts”: A qualitative study on the mental health impact of volunteering in disaster settings among combat veterans. *Social work in public health*, 32(8), 500-509.
- [74] **Baran, A. G. (2019).** Türkiye’de Gençlerin Gönüllülük Faaliyetlerine Katılım Durumu. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(Gençlik ve Gönüllülük), 5-26.
- [75] **Yükseler, M., Yazgan, J., & Tenikler, G. (2024).** Anlık gönüllülük olgusunun Türkiye’deki afet ve acil durum yönetimi açısından değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 1-17.
- [76] **Bartley, A. G. (2007).** Confronting the realities of volunteering for a national disaster. *Journal of Mental Health Counseling*, 29(1), 4-16.
- [77] **Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2009).** Türkiye’de afet yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.
- [78] **Kadıoğlu, M. (2008).** Modern, bütünleşik afet yönetimin temel ilkeleri. *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri*, 1.
- [79] **Sözen, E., & Genç, M. (2023).** An Investigation of University Students’ Sustainable Earthquake Awareness Levels in Terms of Different Variables. *Sakarya University Journal of Education*, 13(4 (Special Issue-Disaster Education and Education in Disaster Regions)), 550-573.
- [80] **Türksever, Ö. (2021).** Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Afet Farkındalığı Algı Düzeylerinin Analizi. *Eğitim Dergisi*, 4 (3), 14-22.

- [81] **Sözen, E. (2019).** The earthquake awareness levels of undergraduate students. *Journal of Pedagogical Research*, 3(2), 87-101.
- [82] **Aksoy, B., & Sözen, E. (2014).** Lise öğrencilerinin coğrafya dersindeki deprem eğitimine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Düzce ili örneği). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1).
- [83] **Kayali H., (2018).** A research on the attitude of eight grade students towards earthquake. *Educational Research and Reviews*, 13(11), 399-405.
- [84] **Kıvrak Ö., (2019).** Karabük ilinde deprem farkındalığı mevcut durumunun ve deprem eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkisinin araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üni. Fen Bilimleri Enstitüsü, Karabük, 157s.
- [85] **Atalay, E. (2024).** Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (64), 141-152.
- [86] **Arslan, H., & Kuyulu, İ. (2023).** Üniversite Öğrencilerinin Deprem Bilgisi Başarı Testi Değerlendirmesi: Spor Bilimleri Örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 562-572.
- [87] **Aydın, E. (2021).** Vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin ve çalışan akademik, idari personellerin deprem deneyimi ve hazırlık düzeylerinin ölçülmesi: Biruni Üniversitesi Örneği [Measuring the earthquake experience and preparedness levels of students studying at foundation universities and academic and administrative staff: Biruni University Example]. [Unpublished master's thesis]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- [88] **Yükseler M., (2019).** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu 1. sınıf öğrencilerinin deprem bilinci bilgi düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çanakkale, 135s.
- [89] **Yayla, U., & Şahinöz, T. (2020).** Preparedness for earthquake: knowledge and behavior. *Journal of International Health Sciences and Management*, 6(11), 46-59.
- [90] **Tekin, Ö., & Dikmenli, Y. (2021).** Sınıf öğretmeni adaylarının afet bilinci algısı ve deprem bilgi düzeylerinin incelenmesi [Examining primary school teacher candidates' perception of disaster awareness and earthquake knowledge levels]. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 258-271.
- [91] **Akil, K., & İnal, Ö. E. (2022).** Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi bölüm öğrencilerinin afetlere bireysel dirençliliklerinin değerlendirilmesi: Çanakkale ve Aksaray örneği [Evaluation of individual resilience to disasters of Faculty of Health Sciences Emergency Aid and Disaster Management department students: Çanakkale and Aksaray example]. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(2), 681-692.

- [92] **Ulukoca, N., Baş, D., & Kulođlu, Y. (2017).** Kırklareli Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin depreme yönelik bilgi ve tutumlarının incelenmesi [Examining the knowledge and attitudes of students studying at Kırklareli University towards earthquakes]. *TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 768-776.
- [93] **Özputat, F., & Kabasakal, E. (2018).** Knowledge levels of nursing students on disaster nursing and their state of disaster preparedness. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 7(8), 165-174.
- [94] **Santos-Reyes, J., Santos-Reyes, G., Gouzeva, T., & Velazquez-Martinez, D. (2017).** Schoolchildren's earthquake knowledge, preparedness, and risk perception of a seismic-prone region of Mexico. *Human and Ecological Risk Assessment: An International Journal*, 23(3), 494-507.
- [95] **Kara, İ. ve Özdemir, N. (2020).** Hazard perception and disaster information of turkish secondary school students. *Journal of Education in Black Sea Region*, 6(1), 62-78.
- [96] **Çelik, A. A., & Gündoğdu, K. (2022).** Öğretmenlerin Afete Hazırlık Düzeyleri İle İlkokullardaki Afet Eğitimi Uygulamalarına Yönelik Görüşleri. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 77-112.
- [97] **Kara, İ. (2018).** Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin afet farkındalıkları: Niksar, Erbaa, Tařova ilçeleri örneği. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun
- [98] **Budak, D., & Kandil, N. (2023).** Üniversite Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeyleri ve Sürdürülebilir Deprem Farkındalık Düzeylerinin Araştırılması: Spor Bilimleri Örneği. *Sportive*, 6(2), 29-40.
- [99] **Özgür, E. (2023).** Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin deprem bilgisi başarı testi değerlendirmesi: Hakkari Üniversitesi örneği (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi).
- [100] **Çakır, F., & Göksu, İ (2024).** Yabancı Dil Öğretiminde Drama: Araştırmaların Yöntemsel Eğilimi ve Sonuçları. *Bildiri Özetleri Kitabı*, 35(8), 262.
- [101] **Öcal, A. (2007).** İlköğretim aday öğretmenlerinin deprem bilgi düzeyleri üzerine bir araştırma [A research on the earthquake knowledge levels of primary school candidate teachers]. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(13), 104-110.
- [102] **Öcal, A. (2011).** The relationship between earthquake knowledge and earthquake attitudes of disaster relief staffs. *Disaster Advances*, 4(1), 19-24.
- [103] **Çelebi, İ. (2014).** Kayseri 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde görev yapan sağlık personellerinin deprem bilgi düzeyi, deprem hazırlık durumun ve etkileyen etmenler [Earthquake knowledge level of healthcare personnel working in Kayseri 112 Emergency Health Services, earthquake preparedness status and affecting factors]. [Unpublished master's thesis]. Dokuz Eylül University.

- [104] **Demirci, K. (2021).** İzmir kent yerleşiklerinin temel afet bilgi ve bilinç düzeyinin ölçülmesi [Measuring the basic disaster knowledge and awareness level of Izmir city residents]. *Afet ve Risk Dergisi*, 4(2), 395-412.
- [105] **Çoban, M., Sözbilir, M., & Göktaş, Y. (2017).** Deprem deneyimini yaşamış kişilerin deprem öncesi hazırlık algılarının belirlenmesi: bir durum çalışması [Determining the pre-earthquake preparedness perceptions of people who have experienced an earthquake: a case study]. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22(37), 113-134.
- [106] **Bulat, Ç., & Özbaşı, D. (2021).** Üniversite personelinin afet yönetimi hakkında bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, (16), 68-82.
- [107] **Yiğit, E., Boz, G., Gökçe, A., & Özer, A. (2020).** İnönü Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin afet konusundaki bilgi, tutum ve davranışları [Knowledge, attitudes and behaviors of İnönü University Faculty of Medicine and Engineering students regarding disasters]. *Sakarya Tıp Dergisi*, 10(4), 580-586.
- [108] **Taşkın, H. (2020).** “Ortaokul Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Afet Bilgi Düzeyleri ve Farkındalıkları: Sapanca Örneği”. Yüksek Lisans Tezi. Bezmialem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [109] **Ertuğrul, B., & Ünal, S. D. (2020).** Bir vakıf üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin genel afete hazırlıklı olma inanç durumlarının belirlenmesi [Determination of general disaster preparedness belief levels of students studying at a foundation university health services vocational school]. *Afet ve Risk Dergisi*, 3(1), 31-45.
- [110] **Sezer, A., Kaplan, B. ve Ortabağ, T. (2020).** Hemşirelik bölümündeki öğrencilerin afet konusundaki bilgi ve bilinç düzeyleri. *Resilience*, 4(1), 89-101.
- [111] **Şahin, Ş, & Üçgül, İ. (2019).** Türkiye’de afet yönetimi ve iş sağlığı güvenliği. *Afet ve Risk Dergisi*, 2(1), 43-63.
- [112] **Tekin, Ö. (2020).** Sınıf öğretmeni adaylarının afet bilinci algısı ve deprem bilgi düzeyi [Disaster awareness perception and earthquake knowledge level of classroom teacher candidates]. [Unpublished master’s thesis]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- [113] **Seven Uygun, B. (2022).** Fen bilgisi öğretmen adaylarının doğal afet okuryazarlığı ile afet bilinci algı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi [Examining the natural disaster literacy and disaster awareness perception levels of science teacher candidates according to various variables]. [Unpublished master’s thesis]. Kahramanmaraş Sütçü İmam University.
- [114] **Cross J.A., (2000).** Hazards courses in North American geography programs. *Environmental Hazards*, 2(2), 77-86.

- [115] **Demirci A., Yıldırım S., (2015).** İstanbul’da ortaöğretim öğrencilerinin deprem bilincinin değerlendirilmesi, *Millî Eğitim*, Sayı 207, 89-117.
- [116] **Sözcü U., (2021).** Earthquake week activity application for high school students, *Eurasian Journal Of Educational Research*, 21(92), 275-296.
- [117] **Sözcü, U., & Aydınözü, D. (2019).** Öğretmen Adaylarının Doğal Afet Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *International Journal of Geography and Geography Education*, (40), 79-91.
- [118] **Özgür, E., & Büyüksaraç, A. (2024).** Evaluation of Earthquake Knowledge Achievement Test of Health Services Vocational School Students. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 853-887.
- [119] **Dollery, B., Kinoshita, Y., & Yamazaki, K. (2020).** Humanitarian co-production in local government: The case of natural disaster volunteering in Japan. *Local Government Studies*, 46(6), 959-978.
- [120] **Meral, C. (2014).** “Gümüşhane İlinin Köse İlçesinde Halkın Afet Konusundaki Bilgi ve Bilinç Düzeylerinin Tespiti Araştırması”. Yüksek Lisans Tezi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane.

EKLER

EK A: Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği İzni

EK B: Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Etik Kurul Kararı

EK C: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Etik Kurul Kararı

EK D: Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

EK E: Anket Katılım Formu

EK F: Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği

EK G: Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu

EK A

EK B

Evrak Tarih ve Sayısı: 31.08.2023-121169

T.C.
BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Teknoloji Transfer Ofisi
Etik Kurullar Birimi

Sayı : E-54022451-050.05.04-121169
Konu : 2023/221 Etik Kurul Kararı

31.08.2023

Sayın Prof.Dr. Meltem GÜRSU
İç Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanlığı - Öğretim Üyesi

2023/221 numaralı "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Afet Gönüllülük Çalışmalarına Etkisi : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği" başlıklı şartlı onay başvurunuz Üniversitemiz Etik Kurullar Birimi'nin 23.08.2023 tarihli, 16 sayılı Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul toplantısında değerlendirilmiş olup, kurum izinleri tamamlanmış olduğundan mevcudun oy birliğiyle onaylanmasına karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Prof.Dr. Hayrettin ÖZTÜRK
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu : BSP4S2H0TP Pin Kodu :99572 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5394&eD=BSP4S2H0TP&eS=121169>
Bezmialem Vakıf Üniversitesi Adnan Menderes Bulvarı (Vatan Caddesi)
Fatih/İstanbul
Telefon No:0 (212) 523 22 88 Faks No:0 (212) 533 23 36
e-Posta:info@bezmialem.edu.tr İnternet Adresi:www.bezmialem.edu.tr

Bilgi için: Zübeyde ÖZDEMİR
Unvan: Sorumlu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK C

(YUDN 7DULK YH 6D\ÖVÖ

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-43330467-044-332192
Konu : Melisnur NEVRUZ'un Kurum İzni hk.

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 02.08.2023 tarihli, 63477709-044-329329 sayılı yazısı.
b) Bezmialem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğünün 01.08.2023 tarihli ve E-54022451-044-117022 sayılı yazısı.

İlgi(a) yazı ile; Bezmialem Vakıf Üniversitesi Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programında kayıtlı 225325001 numaralı öğrencisi Melisnur NEVRUZ'un Prof. Dr. Meltem GÜRSU'nun danışmanlığında veri toplama ve "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Afet Gönüllülük Çalışmalarına Etkisi: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği" konulu tez çalışmasını yapma isteğine ilişkin gerekli izinlerin verilmesi talebini içeren Bezmialem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğünün 01.08.2023 tarihli ilgi(b) yazısı bildirilmektedir.

Söz konusu çalışma talebine ilişkin yapılan değerlendirmeler neticesinde, anılan talep uygun görülmüş olup konu hakkında;

Bilgilerini ve gereğini arz/rica ederim.

Prof. Dr. Celalettin VATANDAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: İlgi(a) ve İlgi(b) yazı (11 sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığına

Bilgi:
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına
BEZMIALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE

Doğrulama Kodu :BSFL1HM2J7 Pin Kodu :00352
Adres:Namık Kemal Mah. Kampüsü Cad. Süleymanpaşa / TEKİRDAĞ
Telefon:0282 250 00 00 Faks:(282) 250 9911
e-Posta:hukuk@nku.edu.tr Elektronik Ağ:http://hukukmushavirligi.nku.edu.tr/

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ehd/rk-5767&eD=BSFL1HM2J7&eS=332192>

Bilgi için: Hakan Oğuz
Unvanı: Memur

Tel No: 02822501033

EK D

	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU				
	Doküman Kodu: ÖNV-GOAEK-FRM-002	Yayın Tarihi: 17.09.2019	Revizyon No: 03	Revizyon Tarihi: 01.06.2022	Sayfa 1 / 1

NOT: BU FORM GİRİŞİMSİZ OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU BROŞÜRÜNE GÖRE HAZIRLANMIDIR.

ÇALIŞMANIN ADI: Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Afet Gönüllülük Çalışmalarına Etkisi : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği

Aşağıda bilgileri yer almakta olan bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını, bilgilerinizin nasıl kullanılacağını, çalışmanın neleri içerdiğini, olası yararları ve risklerini ya da rahatsızlık verebilecek yönlerini anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Eğer çalışmaya katılma kararı vererseniz, **Çalışmaya Katılma Onayı Formu**'nu imzalayınız. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Çalışmaya katıldığınız için size herhangi bir ödeme yapılmayacak ya da sizden herhangi bir maddi katkı/malzeme katkısı istenmeyecektir. Araştırmada kullanılacak tüm malzemeler ve yapılabilecek tüm harcamalar araştırmacı tarafından karşılanacaktır.

ÇALIŞMANIN KONUSU VE AMACI

Bu çalışmamızın amacı Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi olup Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi örneğinde araştırmasını yapmayı planladık. Çalışmamızda,

- Anket Katılım Formu
- Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği
- Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu ile verilerimizi toplayacağız.

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri olarak sizler ilerde mesleğinizi icra ederken birçok afette ön cephede görev alacaksınız. Yapılacak olan bu araştırma Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerini değerlendirerek afet gönüllülük çalışmalarına etkisini tespit edecektir. Öğrencilerin deprem bilgi düzeylerine bağlı olarak afet gönüllülük çalışmalarına etkisi artırılarak ülkemizin afet gönüllülük çalışmalarında daha üst noktalara çıkmasını sağlayacaktır. Sizlerin içtenlikle vereceği cevaplar sayesinde Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve afet gönüllülük çalışmalarına etkisi değerlendirilecektir ve literatüre katkı sağlamış olacaksınız.

ÇALIŞMA İŞLEMLERİ

Çalışmada siz katılımcılara herhangi bir tıbbi girişim yapılmayacaktır. Çalışmaya katılacak olan siz Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile görüşmelerimiz yüz yüze yapıldıktan sonra Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği'ndeki 19 soru yüz yüze/online şekilde izniniz ve bilginiz dahilinde doldurmanız istenecek. 9 Soruluk Anket Katılım Formu ve 16 soruluk Afet Gönüllülük Çalışmaları Formu da yüz yüze/online şekilde doldurmanız istenerek bu araştırma yapılacaktır.

ÇALIŞMADA YER ALMAMIN YARARLARINELERDİR?

Bu çalışmaya katılarak Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi ve afet gönüllülük çalışmalarına etkileri hakkında literatüre katkı sağlayacaksınız. Böylece bu çalışma ilerleyen süreçlerde Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerine yol gösterici olacaktır. Ülkemiz birçok afetin yaşandığı bir ülke olduğundan yaşayacağımız bir depremde bu çalışma sizlerin desteğiyle birçok farkındalığı ortaya çıkarak

EK E

	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			
	Doküman Kodu: ÜNV-GOAEK-FRM-002	Yayın Tarihi: 17.09.2019	Revizyon No: 01	Revizyon Tarihi: 01.06.2022
				Sayfa 1 / 6

ANKET KATILIM FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu form deprem farkındalığına ilişkin bilgi düzeylerini değerlendirerek afet gönüllülük çalışmalarına etkisini ölçmek ve Bezmialem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Yönetimi alanında yapılan yüksek lisans bitirme tezine veri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Ankete vereceğiniz cevaplar ve kimlik bilgileriniz ankette veya başka bir ortamda kesinlikle kullanılmayacaktır. Anketimiz yaklaşık 10 dk sürecektir. Zamanınızı ayırarak çalışmaya katkı sağladığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Meltem GÜRSU

Tez Öğrencisi
Melisnur NEVRUZ

I.BÖLÜM : ANKET KATILIMCI BİLGİ FORMU (Lütfen aşağıdaki kişisel bilgilerinizi sizin için en uygun şekilde doldurunuz.)
1. Cinsiyetiniz: ☐ Kız ☐ Erkek
2. Yaşınız: _____
3. Nerede yaşıyorsunuz? _____
4. Kaç kişilik bir ailede yaşıyorsunuz? ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6+
5. 6 Şubat 2023 depremlerini yaşadınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır Evet, ise; hangi şehirdeydiniz? _____
6. Ailenizde daha önce herhangi bir deprem yaşayan var mı? ☐ Evet ☐ Hayır Evet, ise; hangi şehirde? _____
7. Hangi bölümde okuyorsunuz? ☐ Acil Yardım ve Afet Yönetimi ☐ Hemşirelik ☐ Beslenme ve Diyetetik
8. Kaçınıcı sınıftasınız? ☐ 1.Sınıf ☐ 2.sınıf ☐ 3.Sınıf ☐ 4.sınıf
9. Üniversite okuduğunuz yerde nerede kalıyorsunuz? ☐ Aile evi ☐ Öğrenci yurdu ☐ Kendi eviniz ☐ Diğer _____

EK F

 BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU				
	Doküman Kodu: UNY-GOAEK-FRM-002	Yayın Tarihi: 17.09.2019	Revizyon No: 03	Revizyon Tarihi: 01.06.2022	Sayfa 2 / 6

II.BÖLÜM

Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği (In Turkish)

	1 Hiç Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Orta Düzeyde Katlıyorum	4 Katlıyorum	5 Tamamen Katlıyorum
1. Ülkemde görülebilecek doğal afetler hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
2. Ülkemde en etkili olabilecek doğal afet hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
3. Ülkemde FAY hatlarının geçtiği yerler hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
4. Ülkemdeki deprem riskleri hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
5. Dünyada deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
6. Ülkemdeki deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
7. Ülkemdeki deprem riski az olan yerler hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
8. Şu anda yaşadığım şehir deprem riski altındadır.	1	2	3	4	5
9. Deprem öncesi deprem çantasını bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5

10. Yaşadığım ortamda devrilebilecek eşyaların duvarlara sabitlenmesinin önemi hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
11. Depremün yapılarla etkileri hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
12. Depremün maddi zararları hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
13. Depremün manevi zararları hakkında bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
14. Depreme karşı bilinçli olmanın bazen hayatı kurtaracağını bilirim.	1	2	3	4	5
15. Üniversite eğitimi beni doğal afetlere karşı bilinçlendirir.	1	2	3	4	5
16. Üniversite eğitimi beni şehirlerimizde olabilecek depremlere karşı hazırlar.	1	2	3	4	5
17. Üniversite eğitimiyle depremden önce (depreme hazır olma) yapılması gerekenlerle ilgili bilinçlenirim.	1	2	3	4	5
18. Üniversite eğitimi deprem anında yapılması gerekenlerle ilgili beni bilgilendirir.	1	2	3	4	5
19. Üniversite eğitimi deprem sonrası yapılabileceklerle ilgili bilinçlendirir.	1	2	3	4	5

 BEZMİÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ 1985	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			
	Doküman Kodu: UNV-GOAEK-FRM-002	Yayın Tarihi: 17.09.2019	Revizyon No: 03	Revizyon Tarihi: 01.06.2022

III.BÖLÜM : AFET GÖNÜLLÜLÜK ÇALIŞMALARİ FORMU	
1. Afet gönüllüsü müsünüz? ☐ Evet ☐ Hayır Evet, ise; nerede gönüllüsünüz? _____	
2. Afet gönüllüsü olmayı düşünüyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır	
3. 6 Şubat Depremlerinde gönüllülük çalışmalarına katıldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır Evet ise; hangi gönüllülük çalışmalarına katıldınız? _____	
4. Daha önce herhangi bir gönüllülük çalışmasına katıldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır Evet, ise; hangi gönüllülük çalışmasına katıldınız? _____	
5. Afet alanındaki gönüllülük çalışmalarına katkı sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır	
6. Başka hangi afet türlerinde gönüllülük çalışmalarına katılmak isterdiniz? ☐ Yangın ☐ Sel ☐ Diğer (Lütfen belirtin) _____	
7. Gönüllülük çalışmalarında yer almak için hangi yeteneklere sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.) ☐ İlk yardım bilgisi ☐ İyi bir iletişim yeteneği ☐ Temel arama-kurtarma bilgisi ☐ Psikolojik destek ve danışmanlık ☐ Diğer (Lütfen belirtin) _____	
8. Gönüllülük çalışmalarında yer almanızı engelleyebilecek sebepler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.) ☐ Vakit sıkıntısı ☐ Okul ve ders sorumlulukları ☐ Maddi yetersizlik ☐ Fiziksel engeller ☐ Sağlık sorunları ☐ Diğer (Lütfen belirtin) _____	

 BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			
	Doküman Kodu: ÜNV-GOAEK-FRM-002	Yayın Tarihi: 17.09.2019	Revizyon No: 03	Revizyon Tarihi: 01.06.2022
			Sayfa 5 / 6	

<p>9. Gönüllülük çalışmalarına katılırken göz önünde bulduğunuz faktörler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)</p> <p>☐ Yeni deneyimler kazanmak ☐ Topluma destek olmak ☐ İnsanlara yardım etmek ☐ Sosyal çevre kazanmak ☐ Afetlere karşı hazırlıklı olmayı sağlamak ☐ Diğer (Lütfen belirtin.) _____</p>
<p>10. Afet gönüllülerinin en çok hangi sorunlarla karşı karşıya kaldığını düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)</p> <p>☐ Ulaşım sıkıntısı ☐ Afet bölgesindeki tehlikeler ☐ Psikolojik sorunlar ☐ Maddi sıkıntı ☐ Ekipman eksikliği ☐ Diğer (Lütfen belirtin.) _____</p>
<p>11. Afet gönüllüsü olmak için ne tür kaynaklara ihtiyaç olduğunu düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)</p> <p>☐ Eğitim programları ☐ Kişisel koruyucu ekipmanlar ☐ Finansal destek ☐ İletişim ve Koordinasyon ☐ Diğer (Lütfen belirtin.) _____</p>
<p>12. Üniversitenizde afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır Evet, ise; ne gibi eğitimler aldınız? _____</p>
<p>13. Üniversite eğitiminiz dışında kendinizi geliştirmek için afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır</p>
<p>14. Afet gönüllülerinin ne sıklıkla eğitim almaları gerektiğini düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)</p> <p>☐ Her ay ☐ 3 ayda bir ☐ 6 ayda bir ☐ Yılda bir ☐ 2 yılda bir ☐ Diğer (Lütfen belirtin.) _____</p>
<p>15. Afet gönüllülük çalışmalarına katılmanızda üniversiteden aldığımız eğitimlerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır</p>

 BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			
	Doküman Kodu: ÜNV-GOAEK-FRM-002	Yayın Tarihi: 17.09.2019	Revizyon No: 03	Revizyon Tarihi: 01.06.2022

16. Afet gönüllülük çalışmalarının mesleki kariyerinize nasıl bir etkisi olacağını düşünüyorsunuz?

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- Uyum ve koordinasyon yeteneği
- Kriz yönetimi
- Sosyal ilişkileri güçlendirme
- Beceri kazanma
- Diğer (Lütfen belirtin.) _____

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad :
Doğum Tarihi ve Yeri :
E-posta :

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2020, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- 2021 – (devam ediyor): Afet Eğitmeni, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kentsel Dönüşüm Şube Müdürlüğü

DİĞER YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER:

- Bıçakçı, N., Nevruz, M. (2021). Field Hospitals in Disasters. Journal of Emergency Aid and Disaster Science (JEADS), 17-21.